

ИЗВЈЕШТАЈ

о стању у банкарском
систему Републике Српске

12/23

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Извјештај о стању у банкарском систему Републике Српске
за период 01.01.2023 – 31.12.2023. године

Бања Лука, мај 2024. године

Садржај

Скраћенице	1
Списак табела	2
Списак графикана	3
САЖЕТАК РЕГУЛАТОРНИХ ЗАХТЈЕВА	4
РЕЗИМЕ	6
УВОД	12
I МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ И ПРЕГЛЕД ПОСЛОВАЊА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	13
1. МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ И ПРЕГЛЕД ПОСЛОВАЊА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	14
1.1. Међународно економско окружење и пословање банака у ЕУ	14
1.2. Макроекономска кретања у Републици Српској	18
1.3. Утицај макроекономских кретања на банкарски сектор	19
1.4. Регулаторни оквир банкарског сектора	22
II БАНКАРСКИ СЕКТОР	24
1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ	25
1.1. Организациона структура	25
1.2. Власничка структура	25
1.3. Кадровска структура	26
2. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА БАНАКА	28
2.1. Биланс стања	28
2.2. Профитабилност	45
2.3. Ризици пословања банака	47
3. КАПИТАЛ И АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА	54
3.1. Адекватност капитала	54
3.2. Финансијска полуга	56
4. ЛИКВИДНОСТ	57
5. ПЛАТНИ ПРОМЕТ	61
6. ПРЕПОРУКЕ ЗА БАНКАРСКИ СЕКТОР	63
III СЕКТОР МИКРОКРЕДИТНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА (МКО)	65
1. СТРУКТУРА МКО	66
1.1. Кадрови	66
2. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА МКО	67
2.1. Биланс стања МКО	67
2.2. Капитал МКО (капитал МКД и улози МКФ)	69
2.3. Квалитет кредитног портфолија	71
2.4. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе	75
2.5. Биланс успјеха	76
2.6. Препоруке за микрокредитни сектор Републике Српске	78
IV СЕКТОР ДАВАЛАЦА ЛИЗИНГА	79
V СПРЕЧАВАЊЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ	82
ПРИЛОЗИ	85

Скраћенице

Агенција	Агенција за банкарство Републике Српске
ФБиХ	Федерација Босне и Херцеговине
БиХ	Босна и Херцеговина
ЦБ БиХ	Централна банка Босне и Херцеговине
ДЛ	Даваоци лизинга
ДЛБ	Даваоци финансијског лизинга - Пословна јединица у саставу банке
ЕВА	Европско регулаторно тијело за банкарство (енгл. <i>European Banking Authority</i>)
ЕКС	Ефективна каматна стопа
ЕСЦБ	Европски систем централних банака (енгл. <i>European System of Central Banks</i>)
ЕУ	Европска унија
EUR	Службена валута Европске уније
ЕЦБ	Европска централна банка (енгл. <i>European Central Bank</i>)
ECL	Очекивани кредитни губитак (енгл. <i>Expected Credit Loss</i>)
ICAAP	Поступак интерне процјене адекватности капитала у банкама (Internal Capital Adequacy Assessment Process)
ILAAP	Поступак интерне процјене адекватности ликвидности у банкама (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process)
KM	Конвертибилна марка
LCR	Коефицијент покрића ликвидности (енгл. <i>Liquidity Coverage Ratio</i>)
NSFR	Коефицијент нето стабилних извора финансирања (енгл. <i>Net Stable Funding Ratio</i>)
МКД	Микрокредитно друштво
МКО	Микрокредитна организација
МКФ	Микрокредитна фондација
MPC	Међународни рачуноводствени стандарди
МСФИ	Међународни стандарди финансијског извјештавања
NPL	Неквалитетни кредити (енгл. <i>Non-performing Loans</i>)
POS	Терминал за картично плаћање (енгл. <i>Point of Sale</i>)
ROAA	Поврат на просјечну активу (енгл. <i>Return on Average Assets</i>)
ROAE	Поврат на просјечан капитал (енгл. <i>Return on Average Equity</i>)
SREP	Поступак надзорног прегледа и оцјене банака (енгл. <i>Supervisory Review and Evaluation Process</i>)
FED	Америчке федералне резерве (енгл. <i>Federal Reserve District</i>)
ХоВ	Хартије од вриједности
HHI	Herfindahl–Hirschman index
CR	Концентрацијска стопа (енгл. <i>Concentration Ratio</i>)

Списак табела

Табела 1: Одабрани макроекономски показатељи	18
Табела 2: Основни макроекономски показатељи – Република Српска	18
Табела 3: Однос макроекономских и показатеља банкарског сектора Републике Српске	20
Табела 4: Банке Републике Српске и организациони дијелови банака из Федерације БиХ у Републици Српској	25
Табела 5: Структура акционарског капитала	25
Табела 6: Тржишно учешће банака у укупној активи, капиталу и депозитима	26
Табела 7: Биланс стања	28
Табела 8: Структура ванбилансне активе	28
Табела 9: Структура пасиве	31
Табела 10: Структура укупног билансног капитала	32
Табела 11: Секторска структура депозита	32
Табела 12: Рочна структура депозита	33
Табела 13: Кредити и штедња становништва	34
Табела 14: Структура билансне активе (брuto)	35
Табела 15: Структура ванбилансне активе	36
Табела 16: Структура новчаних средстава	37
Табела 17: ХОВ према врсти	38
Табела 18: ХОВ према емитенту и поријеклу емитента	38
Табела 19: Секторска структура укупних кредита	39
Табела 20: Рочна структура кредита	40
Табела 21: Задуженост становништва по кредитима (осим кредита за обављање дјелатности*)	44
Табела 22: Прикупљени депозити и пласирани кредити	44
Табела 23: Биланс успеха банкарског сектора Републике Српске	45
Табела 24: Укупна финансијска имовина према начину вредновања и ECL	47
Табела 25: Укупна финансијска имовина према нивоима кредитног ризика	48
Табела 26: Преглед кредита правним и физичким лицима према нивоу кред. ризика и припадајући ECL	49
Табела 27: Показатељи кредитног ризика	50
Табела 28: Нето пондерисана позиција банкарске књиге по валути	51
Табела 29: Просјечне пондерисане каматне стопе на кредите	52
Табела 30: Просјечне пондерисане каматне стопе на депозите	52
Табела 31: Просјечне пондерисане каматне стопе на прекорачења и депозите по виђењу	53
Табела 32: Структура капитала	54
Табела 33: Показатељи адекватности капитала	55
Табела 34: Стопа финансијске полуге	56
Табела 35: Рочна структура депозита по преосталом доспијењу	58
Табела 36: Заштитни слој ликвидности	59
Табела 37: Нето ликвидносни одливи	60
Табела 38: Показатељи ликвидности	60
Табела 39: Унутрашњи платни промет	61
Табела 40: Девизни платни промет (противвриједност у KM)	62
Табела 41: Мјењачки послови банака (противвриједност у KM)	62
Табела 42: Биланс стања МКО Републике Српске	67
Табела 43: Рочна структура узетих кредита/зајмова МКО Републике Српске	68
Табела 44: Структура капитала / улога МКО Републике Српске	70
Табела 45: Нето кредити МКО Републике Српске	71
Табела 46: Секторска и рочна структура кредита МКО Републике Српске	71
Табела 47: Секторска и рочна структура укупних кредита организационих дијелова МКО са сједиштем у ФБиХ, а које посљују у Републици Српској	72
Табела 48: Укупан износ микрокредита пласираних физичким лицима	73
Табела 49: Потраживања МКО и одговарајућа резервисања према данима кашњења у отплати	73
Табела 50: Просјечне пондерисане каматне стопе МКО	75
Табела 51: Биланс успеха МКО са сједиштем у Републици Српској	76
Табела 52: Структура потраживања по основу лизинга	80
Табела 53: Просјечне пондерисане каматне стопе лизинг накнаде	81
Табела 54 : Пријављене трансакције	84
Табела 55: Пријављене сумњиве трансакције	84
Табела 56: Пријављени сумњиви клијенти	84

Списак графикана

Графикон 1: Кључни показатељи пословања банака из Републике Српске	9
Графикон 2: Главне каматне стопе водећих централних банака (ECB и FED)	16
Графикон 3: NPL и стопе регулаторног капитала банака у ЕУ	17
Графикон 4: Профитабилност банкарског сектора Републике Српске	19
Графикон 5: Кредитни раст банкарског сектора Републике Српске	20
Графикон 6: Однос бруто кредита и депозита	21
Графикон 7: Структура акционарског капитала према земљама поријекла	26
Графикон 8: Квалификациона структура запослених	27
Графикон 9: Актива по запосленом	27
Графикон 10: Укупна актива банкарског сектора Републике Српске	29
Графикон 11: Учешће група банака у укупној активи, капиталу, депозитима и броју запослених	29
Графикон 12: HHI (Hirschmann-Herfindahl индекс)	30
Графикон 13: CR3 концентрацијска стопа	30
Графикон 14: Структура пасиве	31
Графикон 15: Структура депозита по валути	33
Графикон 16: Кредити и штедња становништва	34
Графикон 17: Секторска структура укупно прикупљених депозита	35
Графикон 18: Структура билансне активе	36
Графикон 19: Гранска структура кредита правних лица	39
Графикон 20: Нето кредити	40
Графикон 21: Рочна структура кредита	41
Графикон 22: Однос доспјелих кредитних потраживања и укупних кредита	41
Графикон 23: Секторска структура кредита банака Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ	42
Графикон 24: Структура кредита становништва	43
Графикон 25: Намјенска структура кредита становиштву за општу потрошњу	43
Графикон 26: Коефицијенти профитабилности	46
Графикон 27: Кредити по нивоима кредитног ризика са припадајућим стопама покривености	49
Графикон 28: Учешће NPL-а у кредитима	50
Графикон 29: Преглед дуге и кратке позиције за EUR	51
Графикон 30: Укупна изложеност банкарског сектора ризику	55
Графикон 31: Укупна новчана средства банака	57
Графикон 32: Рочна усклађеност финансијске активе и пасиве мјерена по преосталом року доспијећа	58
Графикон 33: Коефицијент покрића ликвидности - LCR	59
Графикон 34: Коефицијент нето стабилних извора финансирања - NSFR	60
Графикон 35: Квалификациона структура запослених у МКО Републике Српске (2019. - 2023.)	66
Графикон 36: Позиције биланса стања МКО Републике Српске (2019. - 2023.)	68
Графикон 37: Укупан капитал и улог МКО Републике Српске (2019. - 2023.)	70
Графикон 38: Кретање просјечне пондерисане ЕКС МКО са сједиштем у Републици Српској (2019. - 2023.)	75
Графикон 39: Позиције биланса успјеха МКО са сједиштем у Републици Српској (2019. - 2023.)	77

САЖЕТАК РЕГУЛАТОРНИХ ЗАХТЈЕВА

Минимални износ уплаћеног оснивачког капитала - 15 милиона КМ	Члан 34. став (1) Закона о банкама Републике Српске ¹
Стопа редовног основног капитала - 6,75%	Члан 34. став (1), тачка 1) Одлуке о израчунавању капитала банака ²
Стопа основног капитала - 9%	Члан 34. став (1), тачка 2) Одлуке о израчунавању капитала банака
Стопа регулаторног капитала - 12%	Члан 34. став (1), тачка 3) Одлуке о израчунавању капитала банака
Заштитни слој за очување капитала у облику редовног основног капитала - 2,5% укупног износа изложености ризику	Члан 39. став (1) Одлуке о израчунавању капитала банака
Стопа финансијске полуге - 6%	Члан 37. став (2) и (9) Одлуке о израчунавању капитала банака
Коефицијент покрића ликвидности (LCR) $\geq 100\%$	Члан 17. став (2), Одлуке о управљању ризиком ликвидности ³
Коефицијент нето стабилних извора финансирања (NSFR) $\geq 100\%$	Члан 47. став (2), Одлуке о управљању ризиком ликвидности
Ограничење за индивидуалну девизну позицију преко-ноћи банке, осим у EUR-има - највише до 20% признатог капитала банке	Члан 7. став (2) тачка 1) Одлуке о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака ⁴
Ограничење за индивидуалну девизну позицију преко-ноћи у EUR-има - највише до 40% признатог капитала банке	Члан 7. став (2) тачка 2) Одлуке о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака
Ограничење за укупну девизну позицију - највише до 40% признатог капитала банке	Члан 7. став (2) тачка 3) Одлуке о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака
Однос промјене економске вриједности банкарске књиге и регулаторног капитала $\leq 20\%$	Члан 7. Одлуке о управљању каматним ризиком у банкарској књизи ⁵
Herfindahl-Hirschman индекс - ННН	Представља најчешће коришћену мјеру концентрације у европском и америчком економском систему. ННН је збир квадрата процентних удјела конкретне величине (нпр. активе, депозита, кредита) свих тржишних учесника у систему. Ако је вриједност ННН мања од 1000, сматра се да на тржишту није присутна концентрација, за вриједност индекса између 1000 и 1800 јединица на тржишту је присутна умјерена концентрација, ако је вриједност ННН изнад 1800, то је показатељ постојања високе концентрације.

¹ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 4/17, 19/18 и 54/19² „Службени гласник Републике Српске“ бр. 74/17, 114/17, 48/19, 114/20, 120/21 и 26/22³ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 62/21, 65/21 и 117/22⁴ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 12/03, 53/03, 85/04, 74/17 и 56/20⁵ „Службени гласник Републике Српске“ број 75/17

Концентрацијска стопа - CR	CR је показатељ концентрације у банкарском сектору и представља укупно учешће највећих банака у сектору у одабраним релевантним категоријама: у активи, кредитима и депозитима. Означава се према броју банака које се укључују у израчунавање, нпр. CR 3. Не постоји јединствен и општеприхваћен став о интерпретацији добивених резултата концентрацијског омјера. Ако је већа вриједност, већа је концентрација тржишта.
Однос кредити/(депозити и узети кредити)	Показује однос најважнијих банкарских агрегата, кредита, на страни активе и депозита и узетих кредита, на страни извора средстава. Што је стопа већа, то је слабија позиција ликвидности банке. Искусвени стандарди су: мањи од 70% - низак, 70%-79,9% - средње низак, 80%-110% - средње висок, изнад 110% висок.
Минималан износ основног капитала МКД - 500.000 КМ	Члан 27. став (1) Закона о микрокредитним организацијама ⁶
Минималан износ основног капитала МКФ - 50.000 КМ	Члан 37. Став (1) Закона о микрокредитним организацијама
Укупан износ донација додјељених од стране МКО у току године не може бити већи од 10% од остварене нето добити, односно нето вишка прихода над расходима по ревидираним финансијским извјештајима.	Члан 16а. став (2) Закона о микрокредитним организацијама.
МКО не може додјељивати донације повезаним лицима.	Члан 16а. став (3) Закона о микрокредитним организацијама
Укупна улагања МКО у грађевинске објекте, опрему, софтвер, удјеле у друга правна лица и хартије од вриједности које се држе до рока доспијећа не могу износити више од 50% њеног капитала.	Члан 16б. Закона о микрокредитним организацијама
МКФ не може давати микрокредите повезаним лицима.	Члан 39. став (2) Закона о микрокредитним организацијама

⁶ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 64/06 и 116/11

РЕЗИМЕ

Основни показатељи пословања банкарског сектора Републике Српске са 31.12.2023. године

Банкарски сектор Републике Српске чини осам банака, са мрежом од 277 организационих јединица и 3.021-им запосленим.

10,4
млрд.
КМ

Бруто билансна актива биљежи раст од 300,1 милион КМ или 3% у односу на крај 2022. године.

10,0
млрд.
КМ

Нето билансна актива већа је за 273,4 милиона КМ или 3% у односу на крај 2022. године.

1,6
млрд.
КМ

Укупни ванбиланс већи је за 127,8 милиона КМ или 9% у односу на крај 2022. године. У структури ризичног ванбиланса све категорије имале су раст.

1,3
млрд.
КМ

Укупни билансни капитал чини 13% укупне пасиве и већи је за 90,1 милион КМ или 7% у односу на крај 2022. године, због повећања позиције нераспоређене добити у износу од 86,9 милиона КМ, обичних акција за 3,9 милиона КМ, и смањења одбитне позиције осталог капитала за 3,8 милиона КМ.

1,2
млрд.
КМ

Регулаторни капитал већи је за 99 милиона КМ или 9% у односу на крај 2022. године, а чини га основни капитал у износу од 1.130,0 милиона КМ (раст од 86,6 милиона КМ или 8%) и допунски капитал у износу од 58,3 милиона КМ (раст од 12,4 милиона КМ или 27%). На промјене у структури и висини основног капитала утицали су: раст задржане добити од 75,9 милиона КМ, признате добити текуће године од 14,4 милиона КМ, обичних акција за 2,2 милиона КМ, осталих резерви за 1,8 милиона КМ и смањење одбитне ставке од капитала за 0,8 милиона КМ, а пад је имала позиција остали укупни резултат за 8,6 милиона КМ.

21,0
%

Стопа регулаторног капитала већа је за 0,8 процентних поена у односу на крај 2022. године и за 9 процентних поена од законом прописаног минимума. Стопа основног капитала је 19,9%, редовног основног капитала 19,8% и обе су имале раст за 0,5 процентних поена у односу на крај 2022. године.

10,8
%

Стопа финансијске полуге већа је за 0,5 процентних поена у односу на крај 2022. године.

11,6
млрд.
КМ

Укупна изложеност банака или укупна финансијска имовина већа је за 415,3 милиона КМ или 3,7% у односу на крај 2022. године. Билансне изложености износе 10,2 милијарде КМ (3% веће), а ванбилансне изложености износе 1,4 милијарде КМ (9,1% веће).

3,1
%

Стопа ECL на укупну финансијску имовину већа је за 0,2 процентна поена у односу на крај 2022. године. Уколико посматрамо финансијску имовину разврстану према нивоима кредитног ризика, покривеност ECL за изложености распоређене у ниво кредитног ризика 1 износи 0,8% и већа је за 0,1 процентни поен, за изложености распоређене у ниво кредитног ризика 2 износи 10,7% и мања је за 0,3 процентна поена, а за изложености распоређене у ниво кредитног ризика 3 стопа покривености је 76,1% и већа је за 1,5 процентних поена у односу на крај 2022. године.

**6,1
млрд.
КМ**

Укупни бруто кредити већи су за 263,6 милиона КМ или 4,6% у односу на крај 2022. године. **Највеће учешће** у укупним кредитима од 49,8% и даље имају кредити дати становништву, те кредити дати приватним предузећима и друштвима који чине 34,7% укупних кредита. Највећи раст кредита забиљежен је код кредита датих приватним предузећима и друштвима за 196,1 милион КМ или 10%, код кредита датих становништву за 93,3 милиона КМ или 3%, код кредита датих јавним и државним предузећима за 16,6 милиона КМ или 5%, небанкарским финансијским институцијама за 9,2 милиона КМ или 16% и непрофитним организацијама за 1,4 милиона КМ или 13%. Пад кредита биљеже кредити дати Влади и владиним институцијама за 52,4 милиона КМ или 10% и остали кредити за 0,6 милиона КМ или 3%.

У структури кредита становништва кредити за финансирање опште потрошње становништва чине 64,8% укупних кредита становништва, док кредити за стамбене потребе чине 29,2% укупних кредита становништва.

**220,5
мл.
КМ**

Неквалитетни кредити (NPL) већи су за 7 милиона КМ или 3,3% у односу на крај 2022. године. **Учешће NPL** у укупним кредитима је 3,6% и мање је за 0,1 процентни поен у односу на крај 2022. године.

**5,20
%**

Стопа покривености укупних кредита ECL већа је за 0,15 процентних поена у односу на крај 2022. године.

**75,6
%**

Стопа покривености укупних NPL са ECL већа је за 2,1 процентни поен у односу на крај 2022. године.

**6,95
%**

Укупна просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на новоодобрене кредите банака из Републике Српске у овом извјештајном периоду већа је за 0,92 процентна поена у односу на 2022. годину.

**2,6
млрд.
КМ**

Новчана средства мања су за 76,6 милиона КМ или 3% у односу на крај 2022. године. **Најзначајнији дио** новчаних средстава у износу од 1,5 милијарди КМ или 57,2% укупних новчаних средстава **се налази на рачунима резерви код Централне банке БиХ**, при чему средства изнад обавезне резерве износе 630,0 милиона КМ или 43% укупних новчаних средстава на рачуну резерви, док средства обавезне резерве износе 833,7 милиона КМ или 57% укупних новчаних средстава на рачуну резерви.

**1,4
млрд.
КМ**

Улагања у хартије од вриједности већа су за 106,1 милион КМ или 8,2% у односу на крај 2022. године. У структури дужничких ХОВ доминантно учешће имају ХОВ које су емитовале државе и владе од 96,2% и биљеже раст од 115,9 милиона КМ или 10% у односу на крај 2022. године. У структури дужничких ХОВ које су емитовале државе и владе доминантно учешће имају ХОВ које је емитовала Република Српска са учешћем од 82,7% (у износу од 1,1 милијарду КМ и са растом од 19%), и државе чланице ЕУ са учешћем од 12,5% (у износу од 171,7 милиона КМ и са падом од 24%).

**7,7
млрд.
КМ**

Депозити биљеже раст од 144,9 милиона КМ или 2% у односу на крај 2022. Депозити становништва чине 59,3% укупних депозита и **већи** су за 503,2 милиона КМ или 12%. Депозити приватних предузећа и друштава, који су други по величини учешћа у укупним депозитима (18,4%) имају **раст** од 113,6 милиона КМ или 9%. **Пад депозита** имамо код сектора који чине 20,4% укупних депозита. Највише су пали депозити јавних и државних предузећа (чине 4% укупних депозита) и мањи су за 186,7 милиона КМ или 37%, Владе и владиних институција (чине 11,1% укупних депозита) и мањи су за 134,3 милиона КМ или 13%, па депозити банака и банкарских институција (чине 1,7% укупних депозита) и мањи су за 100,4 милиона КМ или 43%. **Депозити у домаћој валути** чине 68,7% укупних депозита док **депозити у страној валути** чине 31,3%. **Дугорочни депозити** чине 31% укупних депозита (већи су за 19%), док **краткорочни депозити** чине 69% укупних депозита (мањи су за 4%).

4,4
млрд.
КМ

Штедња становништва, укључујући и текуће рачуне, већа је за 479 милиона КМ или 12% у односу на крај 2022. године. Орочена штедња чини 74% укупне штедње становништва и већа је за 222,2 милиона КМ или 13%, а штедња по виђењу без текућих рачуна становништва чини 26% укупне штедње становништва и већа је за 7,9 милиона КМ или 1%. Депозити по виђењу на текућим рачунима грађана су повећани за 248,9 милиона КМ или 16%.

717,8
мил.
КМ

Укупне обавезе по узетим кредитима веће су за 13,2 милиона КМ или 2% у односу на крај 2022. године и чине 7,2% укупне пасиве.

236,1
%
LCR

LCR на нивоу банкарског сектора је већи за 14,8 процентних поена у односу на крај 2022. године (посматрано појединачно по банкама LCR се креће у распону од 167,9% до 620%).

168,2
%
NSFR

NSFR на нивоу банкарског сектора је већи за 1 процентни поен у односу на крај 2022. године (посматрано појединачно по банкама NSFR се креће у распону од 159,5% до 186,6%).

189,3
мил.
КМ

Финансијски резултат банкарског сектора је позитиван и нето добит је већа за 50 милиона или 36% у односу на исти период 2022. године. У овом извјештајном периоду све банке су исказале позитиван финансијски резултат.

50
орг.
јед.

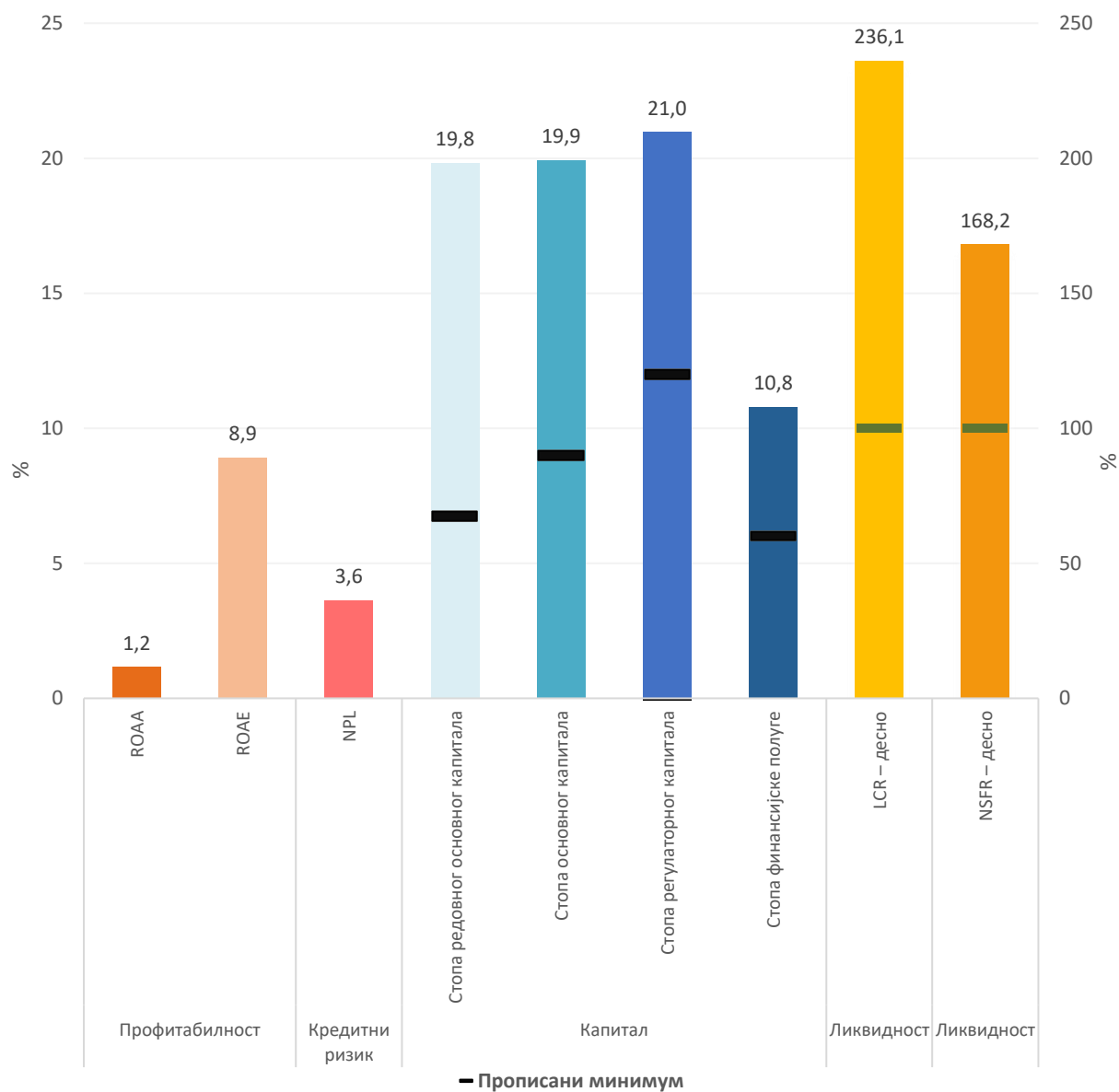
Седам банака са сједиштем у Федерацији БиХ које имају 50 организационих дијелова у Републици Српској на извјештајни датум 31.12.2023. године имају 2,1 милијарду КМ кредита који чине 26,7% укупних кредита пласираних у Републици Српској (раст од 10%) и 1,2 милијарде КМ депозита који чине 14,4% укупних депозита прикупљених у Републици Српској (раст од 2% у односу на крај 2022. године).

25
орг.
јед.

Три банке из Републике Српске које имају 25 организационих дијелова у Федерацији БиХ на извјештајни датум 31.12.2023. године имају 282,1 милион КМ кредита са растом од 1% и 624,8 милиона КМ депозита који су имали раст од 37%, у односу на крај 2022. године.

На следећем графикону дајемо приказ кључних показатеља пословања банкарског сектора Републике Српске:

Графикон 1: Кључни показатељи пословања банака из Републике Српске

Сви сегменти банкарског сектора обрађени су детаљно у поглављу II.

* * * *

Основни показатељи пословања микрокредитног сектора Републике Српске са 31.12.2023. године

Микрокредитни сектор Републике Српске са стањем на дан 31.12.2023. године чини 15 МКО, од чега 13 МКД које као профитне организације могу пласирати микрокредите максимално до 50 хиљада КМ и двије МКФ, које као непрофитне организације могу пласирати микрокредите максимално до 10 хиљада КМ. МКО Републике Српске су пословале из сједишта и преко 231 организационог дијела, те су запошљавале укупно 782 радника, што је више за 122 радника или за 18,5% у односу на крај 2022. године.

Такође, у Републици Српској је пословало и 112 организационих дијелова МКО у оквиру девет МКО (седам МКФ и два МКД) чије је сједиште у ФБиХ, те су запошљавали укупно 356 радника (са 31.12.2022. године исти су запошљавали 340 радника). Финансијски показатељи ових организационих дијелова су укључени у билансе матичних МКО.

624,1
мил.
КМ

Укупна актива (брuto) МКО са сједиштем у Републици Српској већа је за 78,6 милиона КМ или за 14% у односу на стање са крајем 2022. године.

387,6
мил.
КМ

Укупне обавезе МКО по узетим кредитима/зајмовима чине 63% пасиве са растом по стопи од 18% или у износу од 58,1 милион КМ у односу стање са крајем 2022. године (329,5 милиона КМ или 61% пасиве).

544,6
мил.
КМ

Бруто кредити чине 87% укупне активе и расли су по стопи од 21% или у износу од 94 милиона КМ, од чега кредити без кашњења у отплати износе 529,6 милиона КМ или 97,3% укупних кредита.

41,2
мил.
КМ

МКО су исказале позитиван **финансијски резултат који је** већи за 71% или за 17,1 милион КМ у односу на исти исказан са 31.12.2022. године.

2,1
мил.
КМ

Доспјела потраживања чине 0,39% укупних кредита (са 31.12.2022. године иста су износила 2,1 милион КМ или 0,46% укупних кредита).

30,7
%

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на кредите пласиране у периоду јануар - децембар 2023. године мања је за 2,99 процентних поена у односу на исту за 2022. годину.

183,8
мил.
КМ

Капитал МКО (капитал МКД и улози МКФ) чини 30% пасиве са растом по стопи од 5% или у износу од 8,8 милиона КМ у односу на стање са крајем 2022. године, а односи се на капитал МКД у износу од 182,2 милиона КМ и улоге МКФ у износу од 1,6 милиона КМ.

Значајно повећање финансијског резултата је посљедица оствареног једнократног прихода по основу продаје акција емитента у власништву највећег МКД у износу од 15,4 милиона КМ (уколико би умањили финансијски резултат највећег МКД за остварени једнократни приход, финансијски резултат сектора МКО би био исказан у износу који је за 13% већи од истога исказаног са 31.12.2022. године).

Са 31.12.2023. године стање кредита организационих дијелова МКО са сједиштем у ФБиХ који послују у Републици Српској износило је укупно 222,7 милиона КМ и биљежи раст по стопи од 11% или у износу од 22,1 милион КМ у односу на стање са крајем 2022. године, од чега кредити без кашњења износе 219,5 милиона КМ или 98,6% укупних кредита ових организационих дијелова.

Сви сегменти пословања микрокредитног сектора детаљније су обрађени у поглављу III.

* * *

У периоду јануар - децембар 2023. године у Републици Српској нису пословале штедно-кредитне организације.

* * *

Основни показатељи пословања ДЛ и ДЛБ Републике Српске са 31.12.2023. године

Пословне јединице ДЛ (четири организациона дијела), које су у саставу четири друштва за послове лизинга чије је сједиште у ФБиХ, а које послују у Републици Српској, запошљавале су укупно 10 радника.

170,2
мил.
КМ

Потраживања по основу финансијског и оперативног лизинга пословних јединица ДЛ и финансијског лизинга ДЛБ су већа за 16% или за 22,8 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2022. године.

Потраживања према примаоцу укупног лизинга најзначајнија су код правних лица у укупном износу од 149,4 милиона КМ или 88% укупног лизинга са растом по стопи од 11% или у износу од 15,1 милион КМ у односу на стање са 31.12.2022. године.

21,7
мил.
КМ

Оперативни лизинг пословних јединица ДЛ, чини 13% укупног лизинга са падом по стопи од 36% или у износу од 5,8 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2022. године.

148,4
мил.
КМ

Финансијски лизинг пословних јединица ДЛ и ДЛБ чини 87% укупног лизинга са стопом раста од 13% или у износу од 17,1 милион КМ у односу на стање са 31.12.2022. године.

10,11
%

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа лизинг накнаде (ЕЛИН) по основу финансијског лизинга пословних јединица ДЛ и ДЛБ већа је за 2,51 процентни поена у односу на 2022. годину.

* * *

Сви сегменти пословања сектора давалаца лизинга детаљније су обрађени у поглављу IV.

* * *

На нивоу банкарског система Републике Српске укупне кредите становништву чине кредити банкарског сектора, микрокредитног сектора и потраживања по основу финансијског лизинга, који су са стањем на дан 31.12.2023. године укупно износили 4.297,5 милиона КМ или 3.836,2 КМ по становнику Републике Српске. Према објави Завода за статистику Републике Српске број становника је 1.120.236⁷.

⁷ Завод за статистику Републике Српске - мјесечни статистички преглед децембар 2023

УВОД

Банкарски систем Републике Српске у смислу Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 59/13 и 04/17) обухвата банке, микрокредитне организације, даваоце лизинга и друге финансијске организације чије се оснивање и пословање уређује посебним законима у којима је прописано да Агенција издаје дозволе или одобрења за рад, надзире пословање и врши друге послове у вези са њима.

У оквиру редовног извршавања законом прописаних надлежности Агенција сачињава и на интернет страници објављује кварталне информације о стању у банкарском систему које претходно усваја Управни одбор Агенције.

Извјештај о стању у банкарском систему Републике Српске са 31.12.2023. године обухвата извјештај о макроекономском окружењу и преглед пословања банкарског сектора, извјештај о стању у банкарском сектору, сектору микрокредитних организација и сектору давалаца лизинга, као и посебан сегмент спречавања прања новца и финансирања терористичких активности који се односи на све секторе, а сачињен је на основу извјештаја који су достављени у форми коју је прописала Агенција и на основу других информација које су доступне Агенцији кроз редовни надзор.

Овај извјештај обухвата детаљан извјештај о финансијским показатељима пословања на извјештајни датум 31.12.2023. године.

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2023 – 31.12.2023. године

I Макроекономско окружење и преглед пословања банкарског сектора

1. МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ И ПРЕГЛЕД ПОСЛОВАЊА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

Пословање банкарског сектора Републике Српске у току 2023. године, у смислу изазова и ризика са којим се суочавало, било је обиљежено макроекономским приликама, утицајима са геополитичке сцене који су настали у 2022. години, затим убрзаним растом економских ризика, те растом инфлације, чији је раст подстакнут комбинацијом раста цијена хране и робе широке потрошње.

Међународни монетарни фонд (ММФ) у ажурираном економском прегледу (*World Economic Outlook*) предвиђа да ће глобални економски раст који је остварен у 2023. години (3,1%) остати на истом нивоу у 2024. години, те ће имати благи пораст на 3,2% у 2025. години. Предвиђања назначена у овом документу су испод просјека оствареног у периоду 2019. - 2020. године који је износио 3,8%. Инфлација пада брже него што се очекивало, те се предвиђа да ће глобална инфлација пасти на 5,8% у 2024. години, односно на 4,4% у 2025. години⁸.

Банкарски сектор Републике Српске је током 2023. године одржао ликвидност на задовољавајућем нивоу, што се посебно одражава високим коефицијентом покрића ликвидности (LCR), као и високим коефицијентом нето стабилних извора финансирања (NSFR) који су одржавани изнад законски прописаних минимума.

Такође, стабилност банкарског сектора Републике Српске се огледа и у повољним вриједностима осталих показатеља пословања, прије свега стопе адекватности капитала, коефицијената ROAA, ROAE, раста износа бруто кредита и других показатеља пословања.

У току 2023. године укупна билансна сума банкарског сектора већа је за 3% у поређењу са 2022. годином, уз задржан висок степен квалитета активе, што се првенствено рефлектује и кроз благо смањење учешћа неквалитетних кредита у укупним бруто кредитима. Банкарски сектор Републике Српске одликује значајан раст нето добити захваљујући првенствено расту нето каматних прихода.

1.1. Међународно економско окружење и пословање банака у ЕУ

Према публикацији Европске централне банке која се односи на преглед финансијске стабилности (*Financial Stability Review*), привредна активност у 2023. години показала се отпорнијом него што се очекивало, те турбуленције које су забиљежене почетком године, изазване пропадањем банака изван ЕВРО зоне, нису имале дугорачан негативан утицај. Међутим, иако ризици по финансијску стабилност могу изгледати мање изражени, они остају повишени. Пажња у ЕВРО зони је сада усмјерена на утицај пооштрених како финансијских тако и услова кредитирања као и утицај смањених економских изгледа на капацитете дужника за сервисирање дуга, утицај промјена на тржишту некретнина, као и ризика који за банке и небанкарске финансијске институције проистичу из наведеног⁹.

Како Европска централна банке даље истиче, иако пооштрени услови финансирања доприносе у усклађивању агрегатне потражње са понудом, осигуравајући при томе да се инфлација врати на циљани ниво, повећање каматних стопа с друге стране може бити посебно изазовно за дужнике који имају висок ниво дуга са уговореним промјенљивим стопама или кредите који доспијевају за рефинансирање у блиској будућности, повећавајући тако ризик од немогућности сервисирања дуга.

Међународним економијама је приоритет прије свега смањење и постизање одрживе инфлације уз осигурање финансијске стабилности, те су централне банке и остала регулаторна тијела усмјерени на поновно успостављање стабилних цијена, макроекономску стабилност као и јачање финансијског надзора и праћење ризика.

Глобални економски опоравак показао се изненађујуће отпорним на утицаје пандемије COVID-19, сукоба у Украјини и повећаних трошкова живота. Инфлација се, захваљујући слабљењу текућих

⁸ [World Economic Outlook Update, January 2024: Moderating Inflation and Steady Growth Open Path to Soft Landing \(imf.org\)](https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2024/01/01/wEO-2024-01)

⁹ [Financial Stability Review, November 2023 \(europa.eu\)](https://www.europa.eu/en/press-room/content/123456789)

инфлаторних притисака, као и стабилизацији ранијих поскупљења, у континуитету смањивала кроз 2023. годину, те се такав тренд очекује и у 2024. години. Успоравање инфлације кроз 2023. годину резултат је прије свега знатно ниже цијене енергије у поређењу са врло високим нивоима из 2022. године.

Претходна 2022. година, као и 2023. година, представљају једне од најзначајнијих година у монетарној политици и макроекономији, које су обиљежиле снажно поштравање монетарне политике од стране Америчких федералних резерви (FED-a), које су водиле политику ниских каматних стопа до почетка 2022. године, након чега су започеле са подизањем каматних стопа (стопа савезних фондова је у јуну 2022. године имала вриједност од 1,25%, док је већ у децембру 2022. године биљежила вриједност од 4,00%, затим је у јуну 2023. године достигла ниво од 5,25%, а у децембру 2023. године 5,50%).¹⁰ Наведена активност се сматра инструментом монетарних власти за сузбијање растуће инфлације кроз успорени раст привреде.

FED је нагласио да инфлација остаје кључни интерес и да не очекује значајно смањење каматних стопа док се не стекне увјерење да се инфлација креће према одрживом нивоу од 2%. На основу наведеног, прво смањење стопе федералних фондова очекује се у мају или јуну 2024. године, чиме би стопа била смањења на 4,25%, односно на 4,00% на крају 2024. године.

Америчке федералне резерве слиједи и Европска централна банка (ECB) која је у другој половини 2022. године такође одлучила повећати каматне стопе, чиме је настављен притисак на каматне стопе у земљама ЕВРО зоне, те у земљама окружења, као и код нас.

С обзиром на све околности ECB у континуитету процјењује ефекте своје монетарне политике, у смислу да ли ће прерано увести политику смањења каматних стопа у случају да инфлација поред додатних шокова можда поново порасте, или да ли ће са друге стране да закасни са попуштањем што би довело до додатног успоравања привреде.

Шестомјесечни *EURIBOR* на почетку децембра 2023. године износио је 3,839%¹¹, док је на крају 2022. године износио 2,693% (почетак 2022. године: -0,539%), а највећу вриједност је достигао 18. октобра 2023. године, када је износио 4,143%. Према најавама и предвиђањима ECB планира у 2024. години постепено снижавати стопе, али уз задржавање стопа на истом нивоу у одређеном периоду.

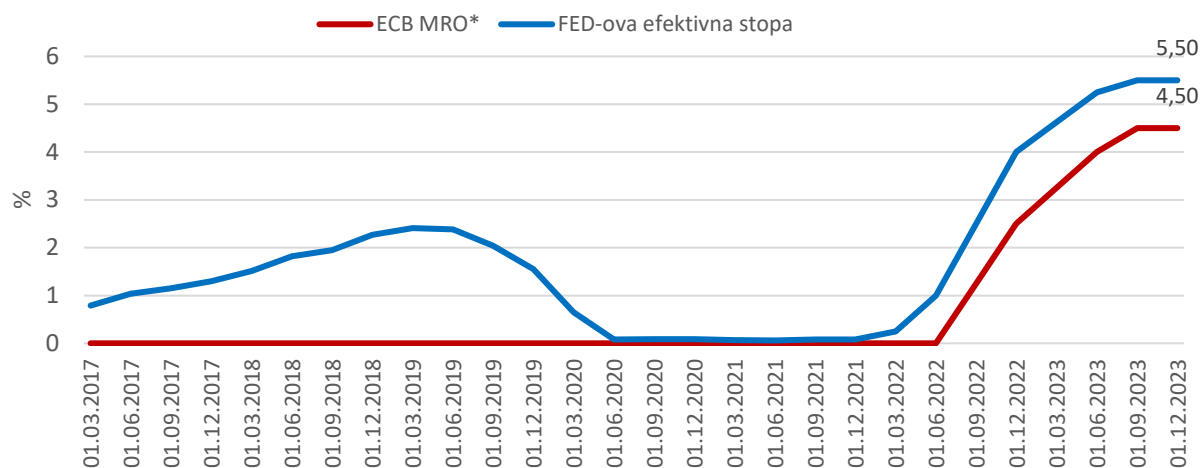
Управни одбор ECB-а утврђује кључне каматне стопе за ЕВРО зону, а које се односе на каматну стопу за главне операције рефинансирања (*MRO- Eurozone Main Refinancing Operations Rate*) којом се обезбјеђује највећи дио ликвидности банкарског система, стопу на депозитну линију коју банке могу користити за преконоћне депозите код Евросистема и стопу на гранични кредит који банкама из Евросистема нуди преконоћне кредите.

Од стране Управног одбора ECB-а је дефинисано да кључне каматне стопе остану непромијењене онолико дуго колико је потребно да се постигне правовремени повратак инфлације на средњорочни циљ. Такође, одлуке о каматним стопама и даље ће се заснивати на процјени инфлације у свијету, и њене динамике. Каматна стопа на главне операције рефинансирања, каматне стопе на граничне позајмице и депозитну олакшицу остаће непромијењене на 4,50%, 4,75% односно 4,00% респективно.

¹⁰ [FEDFUNDS](#)

¹¹ [EURIBOR interest rate](#)

Графикон 2: Главне каматне стопе водећих централних банака (ECB и FED)

Извори: [United States Fed Funds Rate - 2023 Data - 1971-2022 Historical - 2024 Forecast \(tradingeconomics.com\)](https://tradingeconomics.com/fed/funds-rate)
[Key ECB interest rates \(europa.eu\)](https://www.ecb.europa.eu/press/pr/interest-rates/html)

*Eng. Eurozone Main Refinancing Operations Rate

Европско надзорно тијело за банкарство (енг. *EBA – European Banking Agency*) спровело је стрес тестове банака почетком 2023. године (тестирање извршено на подацима 31.12.2022. године) чији неповољан сценарио карактерише озбиљне негативне шокове за привредни раст, те већу незапосленост у комбинацији са већим каматним стопама. Претпоставке о кретању БДП-а у оквиру неповољног сценарија за 2023. годину су до сад најконзервативније коришћене у стрес тестирању.

Тестирањем отпорности на стрес обухваћено је 70 банака из 16 земаља, што чини нешто више од 75% укупне активе банкарског сектора Европске уније, а што за циљ има утврђивање утицаја хипотетичког неповољног макроекономског сценарија у трогодишњем хоризонту 2023. - 2025. године на банке.

Резултати стрес теста показују да су банке и у условима неповољног сценарија, који комбинује тешку рецесију у ЕУ-и и глобалну рецесију, и даље отпорне. Ова отпорност банака у ЕУ дјелимично одражава солидну капиталну позицију на почетку хоризонта тестирања, са просјечном стопом редовног основног капитала (*CET1*) од 15%, што банкама омогућава да издрже смањење капитала у неповољном сценарију. Смањење капитала према неповољном сценарију тестирања отпорности на стрес износи 459 базних поена, што резултира са испуњеним захтјевом за *CET1* на крају хоризонта тестирања од 10,4%. Већа зарада и бољи квалитет имовине на почетку 2023. године помажу у умјереном смањењу капитала према неповољном сценарију, што доводи до закључка да су банке у ЕУ и даље довољно капитализоване да наставе подржавати привреду у периодима озбиљног стреса.

Стопе адекватности капитала банака у Европској унији се већ дуже вријеме држе на релативно високом просјечном нивоу. Према посљедњем Извјештају о ризику *EBA-e*¹², *CET1* у Европској унији биљежи раст са 15,4% (крај 2022. године) на 15,9% (трећи квартал 2023. године).

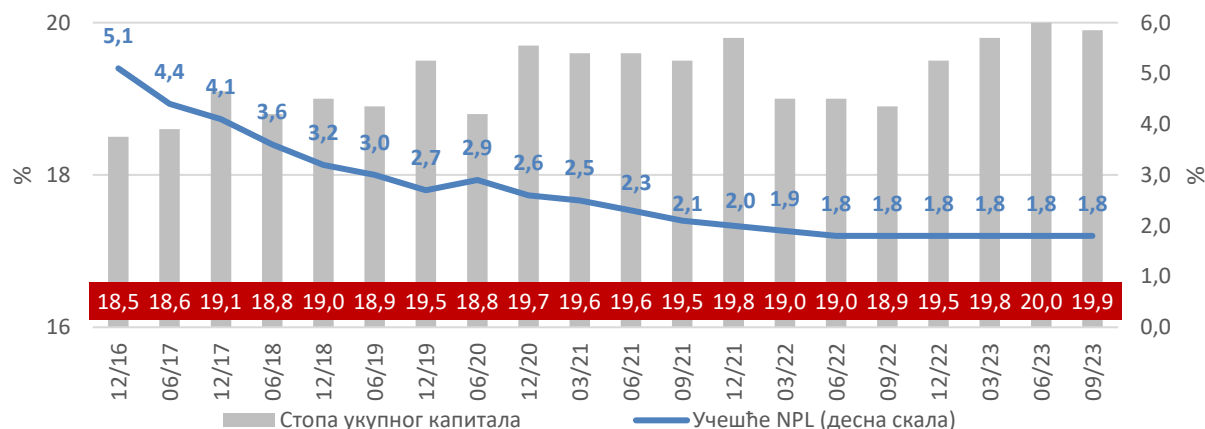
Стопа укупног (регулаторног) капитала (*Total capital ratio*) банака у Европској унији за трећи квартал 2023. године износи 19,9% и већа је у поређењу са крајем 2022. године (19,5%), док се учешће неквалитетних кредита (*NPL ratio*) од половине 2022. године налази на истом нивоу од 1,8%. Оперативни ризик код банака је висок због изазова дигитализације и сајбер ризика (*cyber*), али и ризика преваре, као и спречавање прања новца и финансирања тероризма (*AML/CFT*). Кључни покретачи оперативног ризика су сајбер ризик и сигурност података, због присутне учесталости сајбер напада која је изражено висока.

¹² [EBA Dashboard - Q3 2023.pdf \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/en/press/pr/2023/001)

Према посљедњим расположивим подацима из земаља у региону, учешће некавалитетних кредита у укупним кредитима банака у Србији износило је близу њеног историјског минимума од 3,0%¹³, те се такав тренд задржао до краја 2023. године, захваљујући системском приступу рјешавању проблема, правовременој имплементацији адекватних мјера и одрживости постигнутих резултата.

У Хрватској, учешће некавалитетних кредита у укупним кредитима на крају 2023. године се смањило са 3,00% на 2,6%¹⁴, чиме се вишегодишњи тренд пада тог показатеља наставио.

Графикон 3: NPL и стопе регулаторног капитала банака у ЕУ

Извор: [EBA Dashboard - Q3 2023.pdf \(europa.eu\)](#)

Такође, према поменутом Извјештају о ризику ЕБА-е, однос кредита и депозита у трећем кварталу 2023. године износио је 108,6% (децембар 2022. године: 108,1%), LCR 160,7% (децембар 2022. године: 164,6%), NSFR 126% (децембар 2022. године: 125,6%), а стопа поврата на капитал стабилизовала се у трећем кварталу и износила је 10,9% (септембар 2022. године: 7,8%).

Квалитет aktive банака се показао отпорним, обзиром да отежани и неизвјесни макроекономски изгледи нису имали снажног утицаја на становништво и предузећа. Као што је претходно наведено, удио некавалитетних кредита остао је стабилан, иако су видљиви знакови погоршања у појединим секторима који су осјетљиви на економске падове као што су изложености обезбјеђене некретношћу, те је забиљежен раст ових изложености код нивоа кредитног ризика 2.

Раст каматних стопа као инструмент за сузбијање инфлације и даље оптерећује привредну активност, узимајући у обзир да је дошло до смањења потрошње. Према посљедњим пројекцијама ММФ-а за 2023. годину, у Европској унији раст економске активности износи 0,6%, а што је слично и у земљама ЕВРО зоне са растом бруто домаћег производа од 0,5%. Пројекција БДП-а у САД-у, као највећој свјетској економији, износи 2,5% што је на сличном нивоу као и код Европских земаља у развоју¹⁵.

Према извјештајима ММФ-а, глобални економски раст за 2023. годину процијењен је на 3,1%, што представља благи пад у односу на претходну годину првенствено услед већ споменутих фактора.

¹³ Народна банка Србије

¹⁴ Хрватска народна банка

¹⁵ World Economic Outlook

Табела 1: Одабрани макроекономски показатељи

%

ОПИС	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Раст бруто домаћег производа (БДП)						
Свијет	3,6	2,9	-3,1	6,1	3,5	3,1
Развијене економије	2,3	1,7	-4,5	5,4	2,6	1,6
САД	2,9	2,3	-3,4	5,9	1,9	2,5
ЕВРО зона	1,8	1,6	-6,3	5,3	3,4	0,5
Европска унија	2,2	2,0	-5,8	5,5	3,6	0,6
Словенија	4,4	3,3	-4,2	8,1	5,4	1,3
Хрватска	2,8	3,4	-8,6	13,1	6,2	4,3
Земље у развоју	4,6	3,7	-2,0	6,7	4,1	4,1
Европске земље у развоју	3,4	2,5	-1,8	6,9	1,2	2,7
Србија	4,5	4,3	-0,9	7,4	2,3	2,5
Босна и Херцеговина	3,7	2,8	-3,1	5,8	3,8	1,6*
Република Српска	3,9	2,5	-2,5	6,9	3,5	2,1*
Промјене потрошачких цијена (CPI), годишњи просјек						
Развијене земље	2,0	1,4	0,7	3,1	7,3	4,6
Европске земље у развоју	6,4	6,6	5,3	9,4	6,6	3,5
ЕВРО зона	1,8	1,2	0,3	2,6	8,3	2,9
Босна и Херцеговина	1,4	0,6	-1,1	2,0	14,0	2,2
Најважније каматне стопе						
6M EURIBOR	-0,3	-0,2	-0,3	-0,5	2,7	3,8
FED Effective Rate	2,4	1,6	0,1	0,1	4,1	5,3

Извори: [World Economic Outlook](#)[Euribor interest rates 2023 \(global-rates.com\)](#)[Federal Funds Effective Rate \(FEDFUNDS\) | FRED | St. Louis Fed \(stlouisfed.org\)](#)[bhas.gov.ba](#)[Statistical office Republic of Slovenia](#)[Web | Državni zavod za statistiku \(dzs.hr\)](#)

*доступни подаци за Босну и Херцеговину новембар 2023. године, за Републику Српску трећи квартал 2023. године

1.2. Макроекономска кретања у Републици Српској

Позитивна макроекономска кретања забиљежена су у 2023. години, те се може рећи да је Република Српска прошла кроз изазован период који је резултирао задржавањем постојећег нивоа стабилности. Током цијеле 2023. године евидентан је утицај геополитичких дешавања и пословних изазова са којима се морало суочити у прилагођавању расту каматног ризика, а као посљедице инфлаторних притисака.

Након тржишне неизвјесности у првој половини године, у другој половини године привредна активност расте, те по посљедњим расположивим подацима БДП износи 2,1%. Присутно је побољшање и осталих макроекономских показатеља, односно стопа незапослености пада, док са друге стране просјечна нето плата расте.

Табела 2: Основни макроекономски показатељи – Република Српска

ОПИС	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Раст БДП – реално*	3,9	2,5	-2,5	6,9	3,9	2,1
Индекс потрошачких цијена*	101,2	100,5	98,8	101,7	113,6	103,1
Увоз (индекс)*	106,6	91,6	93,5	124,8	128,6	89,2
Извоз (индекс)*	107,6	96,5	94,0	130,5	122,7	92,4
Покривеност увоза извозом*	71,7	75,5	75,9	79,4	75,7	74,1
Стопа незапослености (LFS)**	17,2	11,7	12,9	14,3	11,2	9,4
Просјечне нето плате (КМ, нето)*	857	906	956	1.005	1.144	1.304
БДП per capita (КМ)	9.304	9.848	9.797	11.080	12.975	---

* [Завод за статистику Републике Српске](#) мјесечни статистички преглед децембар 2023 – подаци за трећи квартал** [Програм економских реформи Републике Српске за период 2024-2026 године](#)

Реални раст БДП-а у трећем кварталу 2023. године, у односу на трећи квартал 2022. године, износио је 2,1%. Значајан реални раст бруто додатне вриједности забиљежен је у подручјима: Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања за 9,8%, Информације и комуникације за 8,9%, Стручне, научне и техничке дјелатности за 8%, Административне и помоћне услужне дјелатности за 8,0%, док је реални пад бруто додатне вриједности за 1,0% забиљежен у подручјима: Вађење руда и камена, Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине, а за 6,6% у Прерађивачкој индустрији.

Укупан индекс потрошачких цијена у Републици Српској, у децембру 2023. године у односу на претходни мјесец, нижи је за 0,3%, док је у односу на децембар 2022. године, укупан индекс потрошачких цијена у просјеку је виши за 3,3%.

Индекси потрошачких цијена Републике Српске израчунавају се на основу репрезентативне листе производа (потрошачке корпе) коју у 2023. години чине 610 производа.

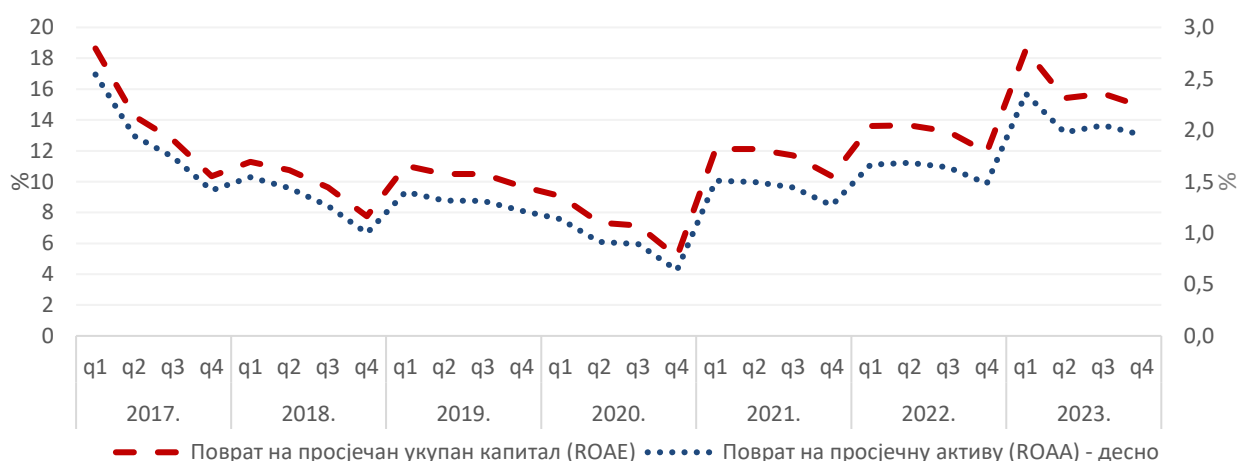
Просјечна нето плата исплаћена у децембру 2023. године износила је 1.304 КМ и номинално је већа за 0,6%, а реално је већа за 0,9% у односу на претходни мјесец. У односу на исти мјесец прошле године, просјечна нето плата номинално је већа за 7,1%, а реално за 3,7%. Просјечна бруто плата исплаћена у децембру 2023. године износила је 1.988 КМ.

1.3. Утицај макроекономских кретања на банкарски сектор

Банкарски сектор Републике Српске у 2023. години има укупну финансијску имовину у износу од 11,5 милијарди КМ.

Према расположивим подацима, током посматраног периода (2019. - 2023. година), БДП Републике Српске је имао сложену годишњу стопу раста (CAGR) од 8,29%, док је укупна актива (нето актива, ризични ванбиланс и комисиони послови) за осам банака Републике Српске имала стопу раста од 5,11%, а кредити раст од 4,05% (раст кредита становништву: 5,82%).

Графикон 4: Профитабилност банкарског сектора Републике Српске

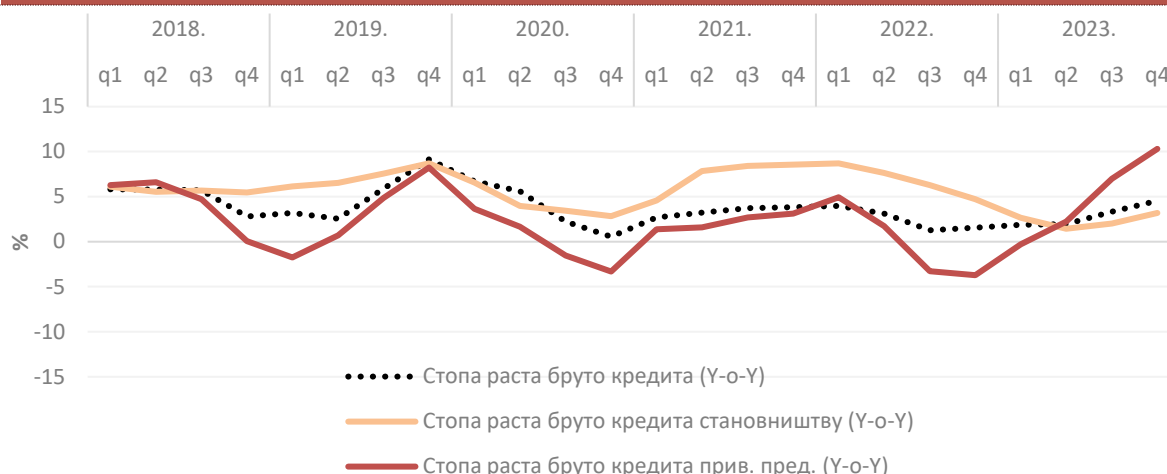

Профитабилност банкарског сектора Републике Српске у 2023. године биљежи раст, као и коефицијенти ROAA и ROAE који су током године остварили раст у поређењу са претходном годином (ROAA са 1,5% на 2,0%, а ROAE са 11,9% на 14,9%), задржавајући вриједности изнад остварених од почетка 2018. године.

Анализирајући пословање банкарског сектора Републике Српске кроз кредитирање, евидентно је да је након периода негативних геополитичких дешавања у 2022. години, услиједио опоравак кредитног раста који је настављен до данас. Поређењем раста пласмана по кварталима у 2023.

години у односу на исте квартале из претходне године, може се закључити да је раст пласмана присутан у континуитету, што се посебно односи на кредите привредних друштава.

Графикон 5: Кредитни раст банкарског сектора Републике Српске

Посматрајући 2023. годину кредити становништву имају мању просјечну стопу раста од укупних кредита, као и мању стопу раста у односу на бруто кредите привредним предузећима.

Кредити пословних банака ФБиХ у Републици Српској чине 25,8% укупних кредита, те биљеже раст од 10,4%, док кредити банака Републике Српске у ФБиХ имају учешће од 3,5% у укупним кредитима, те су у односу на крај 2022. године забиљежили раст од 1%.

Табела 3: Однос макроекономских и показатеља банкарског сектора Републике Српске

ОПИС	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	CAGR (%)
Бруто домаћи производ (мил. КМ)	11.251,00	11.132,00	12.502,00	14.537,00	15.474,0 ¹⁶	8,29%
Укупна финансијска имовина (мил. КМ)	9.433,8	9.721,2	10.823,5	11.117,1	11.513,9	5,11%
Кредити (мил. КМ)*	6.721,3	6.814,6	7.129,1	7.416,8	7.877,0	4,05%
од чега кредити - становништво (мил. КМ)**	2.970,4	2.997,6	3.251,0	3.451,6	3.724,4	5,82%
Број становника	1,14	1,14	1,13	1,12	1,12	-0,49%
Просјечна нето плата (КМ)	906	956	1.005,00	1.144,00	1.296,0	9,36%
Укупно депозити (мил. КМ)***	7.016,1	7.158,3	8.165,5	8.322,1	8.316,5	4,34%
од чега депозити - становништво (мил. КМ)	3.966,0	4.149,5	4.497,2	4.426,9	4.874,8	5,29%
Укупна актива/ БДП (%)	83,8	87,3	86,6	76,5	74,4	-2,94%
Кредити/ БДП (%)	59,7	61,2	57,0	51,0	50,9	-3,92%
Кредити стан./ број стан. (кред. стан. <i>per capita</i> , (КМ))	2.600,0	2.638,1	2.881,3	3.081,2	3.324,6	6,34%
Кредити <i>per capita</i> / просј. нето плата	2,9	2,8	2,9	2,7	2,57	-2,76%
Укупни депозити/ БДП (%)	62,4	64,3	65,3	57,2	53,7	-3,65%
Депозити стан./ број стан. (деп. стан. <i>per capita</i> , (КМ))	3.471,3	3.651,9	3.985,8	3.951,8	4.351,6	5,81%
Депозити стан. <i>per capita</i> / просј. нето плата	3,8	3,8	4,0	3,5	3,36	-3,25%

Извори: Републички завод за статистику Републике Српске – разне публикације (становништво, зараде, БДП, запослени)

Подаци банкарског сектора: Годишњи извјештаји о стању у банкарском систему Републике Српске за 2019., 2020., 2021., 2022. и 2023. годину, Агенција за банкарство Републике Српске

Властите калкулације

Напомена:

* Под укупним кредитима се подразумевају кредити које су банке из Републике Српске пласирале у Републици Српској умањено за њихове пласмане у ФБиХ и увећано за пласмане банака са сједиштем у ФБиХ које послују у Републици Српској.

** Износ кредита становништву је исказан без кредита за обављање дјелатности

*** Под укупним депозитима се подразумевају депозити банака из Републике Српске, умањени за њихове депозите у ФБиХ и увећани за депозите банака са сједиштем у ФБиХ које послују у Републици Српској.

CAGR – Сложена годишња стопа раста

¹⁶ [Програм економских реформи Републике Српске за период 2024-2026 године](#) – пројекција БДП-а за 2023. годину

Током посматраног периода (2019. - 2023. године), укупни депозити на нивоу банкарског сектора Републике Српске су имали нешто вишу просјечну годишњу стопу раста (4,34% укупни, а 5,29% становништво) од показатеља кредитирања која је износила 4,05% (становништво 5,82%).

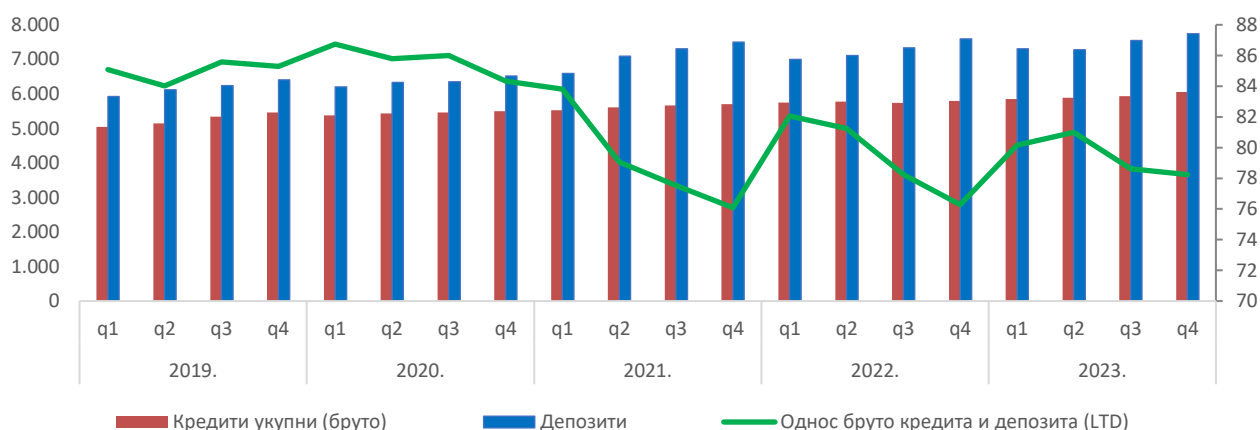
Уколико посматрамо релативне показатеље, може се оцијенити да је током периода 2019. - 2023. године однос укупне активе и БДП-а смањен по просјечној годишњој стопи од 2,94%, те је и однос кредита и БДП-а током истог периода имао пад по просјечној стопи од 3,92%, уз напомену да је коришћени податак БДП у 2023. години пројекција.

Као и претходних година, а на основу наведеног, можемо закључити да привредни раст није у потпуности био генерисан кредитним задужењима, већ дијелом и на друге начине (нпр. залихе ликвидних средстава).

С друге стране, однос кредита пласираних становништву и укупног броја становника Републике Српске говори о просјечној задужености становника Републике Српске код банкарског сектора, односно о износу кредита становништву *per capita*. Током посматраног периода уочава се раст овог показатеља и то по просјечној стопи од 6,34% и крајем 2022. године износи 3.081,8 КМ, да би у 2023. години додатно порастао на 3.324,6 КМ.

Уколико ставимо у однос депозите грађана и број становника, видимо да овај показатељ има нижу просјечну стопу раста (5,81%) од стопе раста кредита становништву *per capita* (6,34%), дакле, депозити становништва расту спорије од раста задужености становништва.

Графикон 6: Однос бруто кредита и депозита

Однос бруто кредита и депозита (*loans to deposits ratio*) на крају 2023. године износи 78,2%, док је на крају 2022. године износио 76,3%, што показује који је дио кредитног портфолија покривен депозитима.

Привреда у Републици Српској до сада се показала сразмјерно отпорна на глобалне шокове и пооштрене услове финансирања који су под притиском неколико узастопних криза (пандемијске, енергетске и геополитичке), тако да се очекује наставак привредне стабилизације у будућности у случају непостојања додатних шокова.

1.4. Регулаторни оквир банкарског сектора

Активности реформе регулаторног оквира за пословање и надзор банака, МКО са циљем унапређења постојећег регулаторног оквира и усклађивања са најбољим европским и међународним праксама настављене су и у 2023. години кроз израду сљедећих подзаконских прописа:

1. Одлука о измјенама Одлуке о условима и начину остваривања заштите права клијента и поступања банке по приговору клијента¹⁷,
2. Одлука о измјенама одлуке о ближим условима и начину поступања микрокредитне организације по приговору клијента¹⁸,
3. Одлука о измјенама одлуке о јединственој тарифи накнада за микрокредитне организације¹⁹,
4. Одлука о минималним захтјевима за капитал и прихватљиве обавезе²⁰,
5. Упутство о стављању ван снаге Упутства за одређивање минималног захтјева за капитал и прихватљиве обавезе банке²¹,
6. Одлука о измјенама и допунама Одлуке о условима и поступку издавања дозвола, одобрења и сагласности банкама које обављају дјелатност у Републици Српској²²,
7. Одлука о допунама Одлуке о минималним стандардима за документовање кредитних активности банака²³,
8. Одлука о измјени и допуни Одлуке о плановима опоравка банке и банкарске групе²⁴,
9. Одлука о допунама Одлуке о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака²⁵,
10. Одлука о измјени и допуни Одлуке о систему управљања у банци²⁶,
11. Одлука о допуни Одлуке о привременим мјерама за ублажавање ризика раста каматних стопа²⁷,
12. Одлука о привременим мјерама за ограничавање изложености²⁸,
13. Одлука о допунама Одлуке о минималним стандардима за документовање кредитних активности микрокредитних организација²⁹,
14. Одлука о подацима и информацијама које се достављају Агенцији за банкарство Републике Српске за потребе израде и ажурирања плана реструктурирања банке и банкарске групе³⁰,
15. Упутство о начину попуњавања извјештаја који се достављају Агенцији за банкарство Републике Српске за потребе израде и ажурирања плана реструктурирања банке и банкарске групе³¹,
16. Инструкција о стављању ван снаге Инструкције о извјештавању о примјени посебних мјера у складу са Одлуком о привременим мјерама микрокредитним организацијама за ублажавање негативних економских посљедица узрокованих вирусним обољењем „COVID-19“ (Д-3/23),
17. Одлука о измјени Одлуке о привременим мјерама за ублажавање ризика раста каматних стопа³²,

¹⁷ „Службени гласник Републике Српске“ број 01/23

¹⁸ *Ibid.*

¹⁹ „Службени гласник Републике Српске“ број 09/23

²⁰ „Службени гласник Републике Српске“ број 19/23

²¹ *Ibid.*

²² „Службени гласник Републике Српске“ број 35/23

²³ *Ibid.*

²⁴ *Ibid.*

²⁵ *Ibid.*

²⁶ *Ibid.*

²⁷ *Ibid.*

²⁸ *Ibid.*

²⁹ *Ibid.*

³⁰ „Службени гласник Републике Српске“ број 68/23

³¹ „Службени гласник Републике Српске“ број 76/23

³² „Службени гласник Републике Српске“ број 101/23

18. Одлука о измјенама и допуни Одлуке о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака³³,
19. Одлука о минималним стандардима за документовање кредитних активности банака³⁴,
20. Одлука о измјенама и допуни Одлуке о јединственој тарифи по којој се наплаћују накнаде од банака за обављање послова Агенције за банкарство Републике Српске³⁵,
21. Инструкција о стављању ван снаге Инструкције о извјештавању о примјени посебних мјера у складу са Одлуком о привременим мјерама банкама за ублажавање негативних економских посљедица узрокованих вирусним обољењем „COVID-19“ (Д-2/23),
22. Смјернице за управљање климатским ризицима и ризицима повезаним са животном средином (број Д-26/23),
23. Инструкција о измјени Инструкције о привременој мјери која се односи на израчунавање регулаторног капитала банке (број Д-13/23),
24. Одлука о допуни Одлуке о укључивању посебних услова за уговарање дугорочних ненамјенских и замјенских кредита физичким лицима у систем управљања ризицима у банци³⁶,
25. Одлука о заштитном слоју капитала за системски ризик³⁷,
26. Одлука о измјенама Одлуке о поступку надзорног прегледа и оцјене банака³⁸,
27. Одлука о управљању каматним ризиком у банкарској књизи³⁹,
28. Одлука о израчунавању капитала банака⁴⁰.

Такође, у 2023. године вођене су активности на ревидирању прописа, односно измјена и допуна одлука, као и упутстава са циљем унапређења супервизорске контроле увођењем нових захтјева и преузимањем извјештајних пракси које се користе у Европској унији.

³³ *Ibid.*

³⁴ *Ibid.*

³⁵ „Службени гласник Републике Српске“ број 104/23

³⁶ „Службени гласник Републике Српске“ број 06/24

³⁷ *Ibid.*

³⁸ *Ibid.*

³⁹ *Ibid.*

⁴⁰ *Ibid.*

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2023 – 31.12.2023. године

II Банкарски сектор

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ

1.1. Организациона структура

Банкарски сектор Републике Српске, на извјештајни датум 31.12.2023. године, гледајући укупан број банака које су пословале у Републици Српској, није се мијењао у односу на крај 2022. године. Осам банака са сједиштем у Републици Српској има 277 организационих јединица, док је седам банака са сједиштем у Федерацији БиХ пословало путем 50 организационих јединица у Републици Српској. У односу на крај 2022. године банке са сједиштем у Републици Српској смањиле су број организационих дијелова за три организациона дијела, док су банке са сједиштем у Федерацији БиХ задржале исти број организационих дијелова у Републици Српској. Три банке са сједиштем у Републици Српској имају 25 организационих дијелова који послују на подручју Федерације БиХ. Број „POS“ уређаја повећан је код банака које имају сједиште у Републици Српској за 436, а код организационих дијелова банака из Федерације БиХ у Републици Српској смањено се за 25, у односу на крај 2022. године. Број банкомата је већи за 22 код банака са сједиштем у Републици Српској, а код организационих дијелова банака из Федерације БиХ се повећао за шест.

Табела 4: Банке Републике Српске и организациони дијелови банака из Федерације БиХ у Републици Српској

Опис	Пословне јединице/ Филијале	Остали организациони дијелови	POS уређаји	Банкомати
31.12.2022				
I Банке из Републике Српске	127	153	5.898	402
II Организациони дијелови банака из Федерације БиХ у Републици Српској	28	22	4.100	121
Укупно	155	175	9.998	523
31.12.2023				
I Банке из Републике Српске	170	107	6.334	424
II Организациони дијелови банака из Федерације БиХ у Републици Српској	29	21	4.075	127
Укупно	199	128	10.409	551

* Пословна јединица је виши облик организовања, укључујући и централну

1.2. Власничка структура

Власничку структуру карактерише већинско приватно власништво у свим банкама, са већинским учешћем домаћег акционарског капитала у четири банке и већинским страним акционарским капиталом у четири банке у Републици Српској.

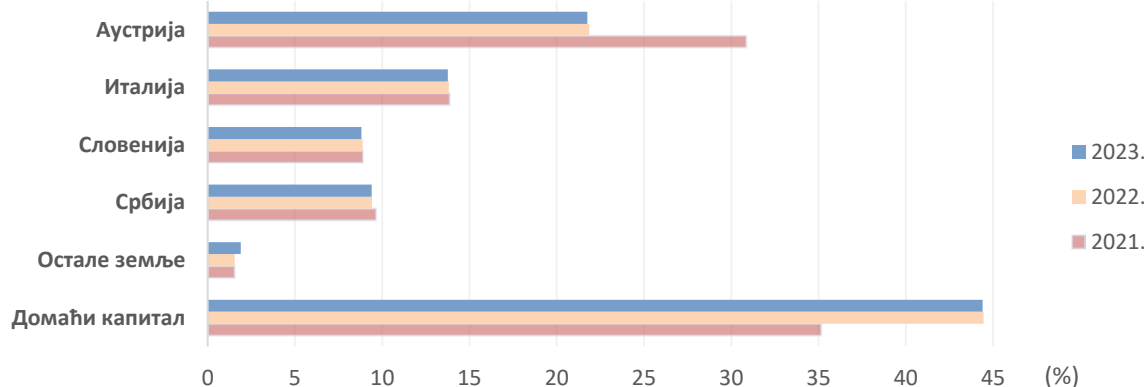
Табела 5: Структура акционарског капитала

ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Приватни капитал (домаћи)	239,7	34,4	310,9	44,5	312,1	44,4	100
Страни капитал	451,2	64,8	388,4	55,5	390,9	55,6	101
Државни капитал	5,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	100
Задружни капитал	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	100
УКУПНО	696,0	100	699,4	100	703,1	100	101

Укупни акционарски капитал износи 703,1 милион КМ и углавном се састоји од приватног акционарског капитала, и незнатног учешћа задружног и државног капитала.

У односу на крај 2022. године дошло је до благе промјене у структури приватног акционарског капитала. Смањило се учешће приватног домаћег акционарског капитала за 0,1 процентни поен, док се учешће приватног страног акционарског капитала повећало за 0,1 процентни поен. У структури укупног приватног акционарског капитала, приватни страни акционарски капитал има учешће од 55,6%, а приватни домаћи акционарски капитал 44,4%.

Графикон 7: Структура акционарског капитала према земљама поријекла

У структури акционарског капитала према земљама поријекла, дошло је до повећања учешћа домаћег акционарског капитала у задња два посматрана периода, због извршене докапитализације у једној банци и обавезе преузимања која је завршена у складу са прописима. Домаћи капитал има највеће учешће од 44,40% у структури акционарског капитала, затим слиједи Аустрија са 21,75%, Италија са 13,75%, Србија са 9,39%, Словенија са 8,81% и остале земље са 1,90%.

Табела 6: Тржишно учешће банака у укупној активи, капиталу и депозитима

%

Структура капитала	2022.				2023.			
	Учешће			Број банака	Учешће			Број банака
	у укупној активи	у укупном капиталу	у депозитима		у укупној активи	у укупном капиталу	у депозитима	
Већински домаћи капитал	50,0	42,8	49,6	4	52,0	47,1	51,3	4
Већински страни капитал	50,0	57,2	50,4	4	48,0	52,9	48,7	4

Четири банке са већинским домаћим капиталом имају 52% учешћа у укупној активи (повећање учешћа за 2 процентна поена у односу на крај 2022. године), 47,1% у укупном капиталу (повећање учешћа за 4,3 процентна поена у односу на крај 2022. године) и 51,3% у укупним депозитима (повећање учешћа за 1,7 процентних поена у односу на крај 2022. године).

Четири банке са већинским страним капиталом имају 48% учешћа у укупној активи, 52,9% у укупном капиталу и 48,7% у укупним депозитима.

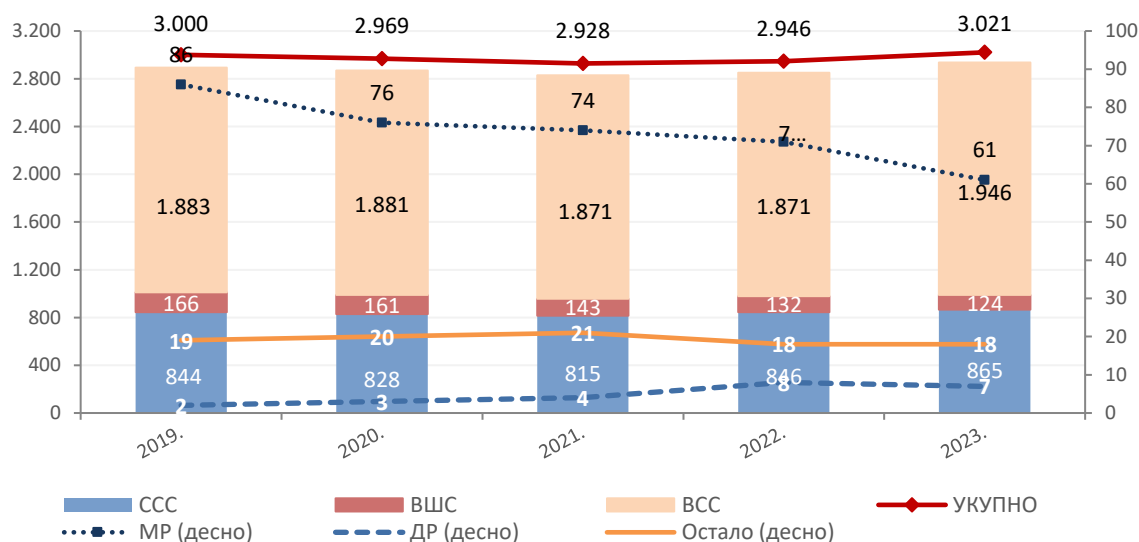
1.3. Кадровска структура

На дан 31.12.2023. године укупан број запослених у банкарском сектору износио је 3.021 и већи је за 75 у односу на крај 2022. године. Шест банака имало је раст, а двије банке смањење броја запослених.

1.3.1. Квалификациона структура запослених

Кад посматрамо квалификациону структуру у овом извјештајном периоду, највеће учешће имају запослени са ВСС од 64,4% (већи су за 75 у односу на крај 2022. године) и запослени са ССС од 28,6% (већи су за 19 у односу на крај 2022. године), док смањење броја запослених имамо код ВШС за осам, МР за 10 и ДР за један, у односу на крај 2022. године.

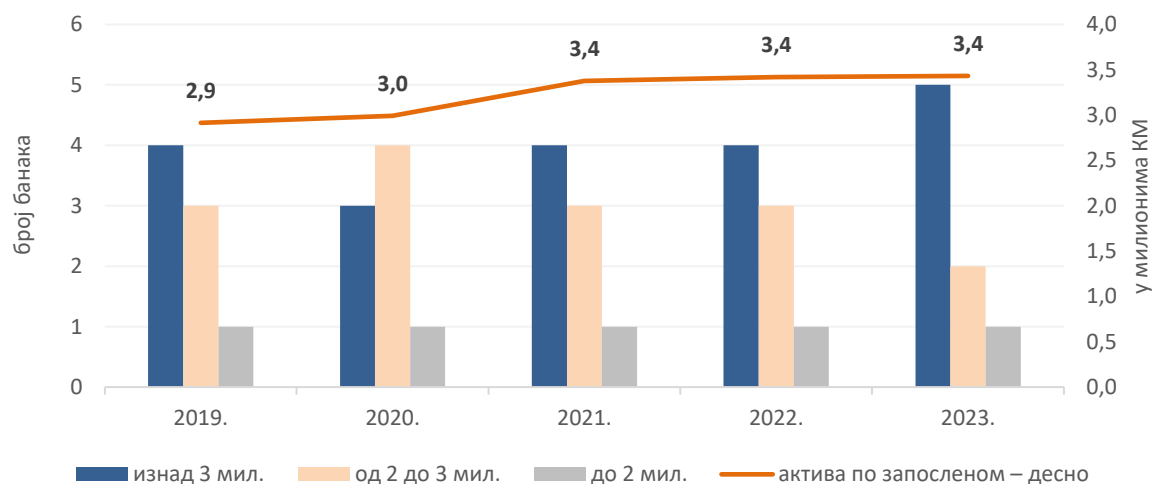
Графикон 8: Квалификациона структура запослених

1.3.2. Актива по запосленом

Један од индикатора успјешности пословања банкарског сектора и сваке банке појединачно је ефикасност запослених исказана као однос укупне aktive и броја запослених, при чему је већи износ по правилу показатељ боље ефикасности пословања банке и укупног сектора. У овом извјештајном периоду актива по запосленом износи 3,4 милиона КМ и на истом је нивоу као и у 2022. години.

Графикон 9: Актива по запосленом

Појединачно, три банке су имале раст aktive по запосленом, три су задржале приближно исти ниво, а двије банке су имале пад aktive по запосленом.

2. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА БАНАКА

2.1. Биланс стања

Биланс стања банака са сједиштем у Републици Српској, приказан кроз три упоредна периода, показује раст бруто и нето билансне активе за 3% на дан 31.12.2023. године у односу на крај 2022. године.

Табела 7: Биланс стања							мил. КМ
ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
АКТИВА (ИМОВИНА)							
1. Новчана средства	2.745,4	27,8	2.636,6	26,2	2.560,0	24,7	97
2. Хартије од вриједности	1.101,6	11,1	1.283,9	12,7	1.389,8	13,4	108
3. Пласмани другим банкама	16,7	0,2	40,4	0,4	28,6	0,3	71
4. Кредити (бруто)	5.705,1	57,7	5.792,9	57,5	6.056,5	58,4	105
5. Пословни простор и остала фиксна актива	192,7	1,9	186,8	1,9	189,1	1,8	101
6. Остала актива	130,7	1,3	129,4	1,3	146,1	1,4	113
БРУТО БИЛАНСНА АКТИВА	9.892,3	100	10.070,0	100	10.370,1	100	103
8. Исправке вриједности	341,0		312,9		339,6		109
8.1. Исправке вриједности за ставке кредита	322,5		292,4		314,9		108
8.2. Исправке вријед. за ставке активе осим кредита	18,5		20,4		24,7		121
НЕТО БИЛАНСНА АКТИВА	9.551,3		9.757,2		10.030,6		103
ОБАВЕЗЕ							
10. Депозити	7.498,6	78,5	7.595,2	77,8	7.740,1	77,2	102
11. Обавезе по узетим кредитима	681,5	7,1	704,7	7,2	717,8	7,2	102
12. Субординисани дугови	52,3	0,5	52,3	0,5	70,8	0,7	136
13. Резервисања за ванбилансне ставке	12,7	0,1	12,8	0,1	17,0	0,2	133
14. Остале обавезе	189,7	2,0	176,2	1,8	178,8	1,8	101
КАПИТАЛ							
15. Капитал	1.116,5	11,7	1.216,0	12,5	1.306,1	13,0	107
ПАСИВА (ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ)	9.551,3	100	9.757,2	100	10.030,6	100	103

Бруто билансна актива износи 10,4 милијарде КМ и већа је за 300,1 милион КМ или 3% у односу на крај 2022. године. Двије банке су имале пад (4,9% и 11%), а шест банака је имало раст бруто билансне активе у распону од 2,3% до 15,8%.

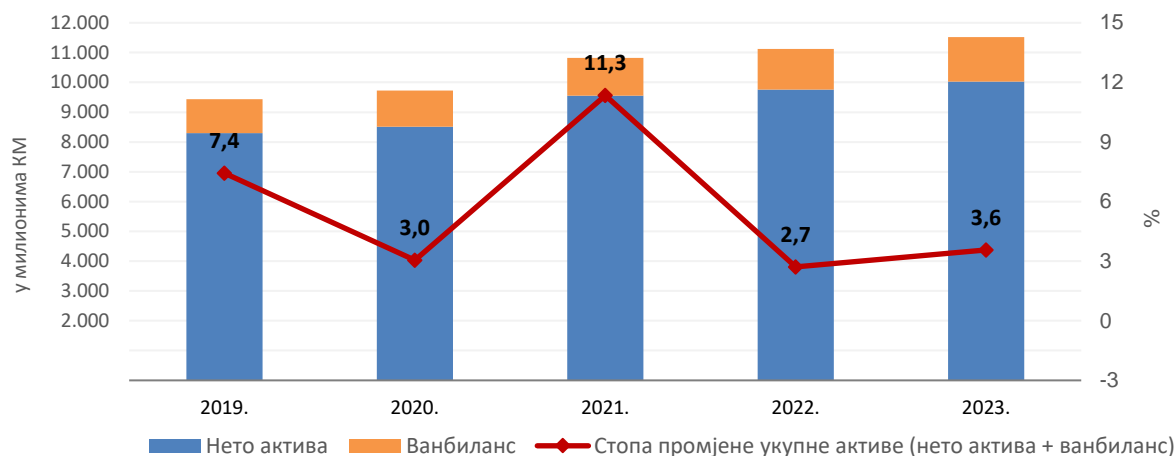
Нето билансна актива (бруто билансна актива умањена за исправке вриједности) износи 10 милијарди КМ и већа је за 273,4 милиона КМ или 3% у односу на крај 2022. године. Нето билансна актива је имала мањи раст од бруто билансне активе у апсолутном износу, због повећања исправки вриједности на укупну активу за 9% у односу на крај 2022. године.

Табела 8: Структура ванбилансне активе							мил. КМ
ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Ризични ванбиланс	1.183,7	100,0	1.277,2	100,0	1.393,2	100,0	109
1. Неопозиво одобрени, а неискоришћени кредити	628,3	53,1	634,2	49,7	660,0	47,4	104
2. Непокривени акредитиви	5,6	0,5	0,8	0,1	0,9	0,1	116
3. Издате гаранције	549,4	46,4	641,5	50,2	732,0	52,5	114
3.1. Плативе гаранције	191,3	16,2	204,5	16,0	238,3	17,1	117
3.2. Чинидбене гаранције	358,0	30,2	437,0	34,2	493,7	35,4	113
4. Остале ванбилансне ставке	0,5	0,0	0,7	0,1	0,3	0,0	47
Опозиве кредитне обавезе	125,5		128,4		132,9		104
Комисиони послови	88,6		82,7		90,1		109
УКУПНО ВАНБИЛАНС	1.397,8		1.488,4		1.616,2		109

Ризични ванбиланс износи 1,4 милијарде КМ и већи је за 115,9 милиона КМ или 9% у односу на крај 2022. године. Све ставке ризичног ванбиланса имале су пораст, изузев осталих ванбилансни ставки (смањене су за 0,4 милиона КМ) у односу на крај 2022. године. Највећи раст ставки ризичног ванбиланса биљеже издате гаранције у износу 90,4 милиона (у структури издатих гаранција већи раст су имале чинидбене гаранције у износу од 56,6 милиона или 13%, док су плативе гаранције порасле за 33,8 милиона КМ или 17%), те неопозиво одобрени, а неискоришћени кредити који су порасли су за 25,8 милиона КМ или 4%, у односу на крај 2022. године.

Кретање нето активе, ванбиланса и стопе промјене укупне активе кроз посљедњих пет извјештајних периода приказани су у наредном графикону:

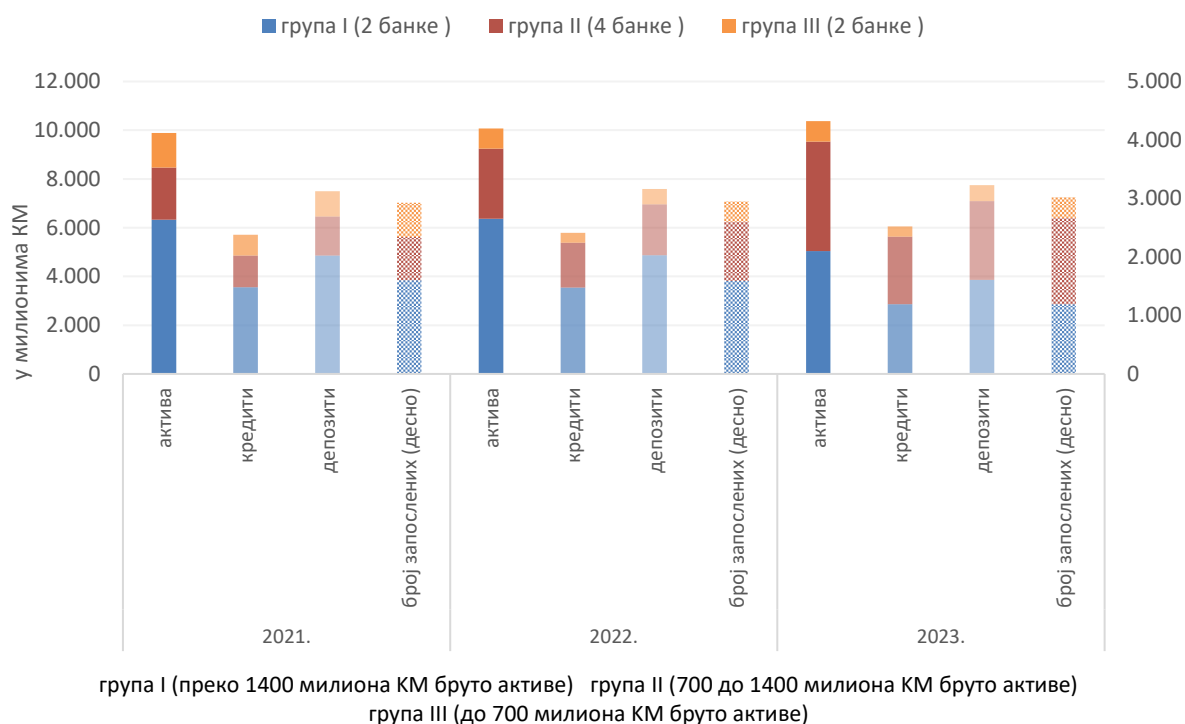
Графикон 10: Укупна актива банкарског сектора Републике Српске

Стопа промјене нето активе са ванбилансом у односу на крај 2022. године износи 3,6%.

Банке у Републици Српској можемо подијелити у три групе према величини бруто билансне активе.

Графикон 11: Учешће група банака у укупној активи, капиталу, депозитима и броју запослених

Групи банака са бруто активом преко 1.400 милиона КМ припадају двије банке које имају учешће од 48,6% у укупној активи, 47,2% у укупним кредитима, 49,8% у укупним депозитима и запошљавају 39,4% од укупног броја запослених у банкарском сектору.

У групи банака са бруто активом од 700 до 1.400 милиона КМ у првом полугодишту 2023. године дошло је до повећања броја банака на четири, а њихово учешће у укупној активи на дан 31.12.2023. године износи 43,3%, у укупним кредитима 45,9%, у укупним депозитима 41,8% и запошљавају 48,8% од укупног броја запослених у банкарском сектору.

У групи банака са бруто активом испод 700 милиона КМ имамо двије банке, које у укупној бруто активи учествују са 8,1%, у укупним кредитима са 6,9%, у укупним депозитима 8,4%, те запошљавају 11,8% од укупног броја запослених у банкарском сектору.

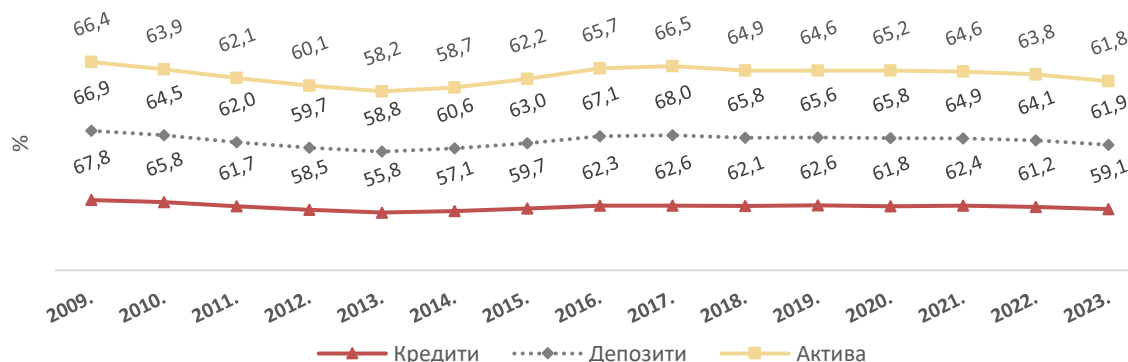
Графикон 12: ННН (Hirschmann-Herfindahlov индекс)

Тржишна концентрација на банкарском тржишту Републике Српске мјерена Herfindahl-Hirschman индексом (ННН)⁴¹ зависи од учешћа сваке банке у конкретној билансној позицији банкарског сектора. За три основна елемента (кредити, депозити и нето актива) вриједност ННН индекса са 31.12.2023. године указује на постојање умјерене концентрације код сва три елемента, који су близу горње границе која дијели умјерену и високу концентрацију.

Други показатељ тржишне концентрације у банкарском сектору Републике Српске је концентрацијска стопа (CR₃)⁴² за три највеће банке:

Графикон 13: CR3 концентрацијска стопа

⁴¹ Ако је вриједност ННН мања од 1.000, сматра се да на тржишту није присутна концентрација, за вриједност индекса између 1.000 и 1.800 јединица на тржишту је присутна умјерена концентрација, а ако је вриједност ННН изнад 1.800, то је показатељ постојања високе концентрације.

⁴² Енгл.: *concentration ratio* (CR) означава се према броју институција које се укључују у обрачун.

Концентрацијска стопа (CR₃) код три највеће банке: за кредите биљежи пад од 2,1 процентни поен, за депозите пад од 2,2 процентна поена и за активу пад од 2,0 процентна поена, у односу на крај 2022. године.

2.1.1. Пасива

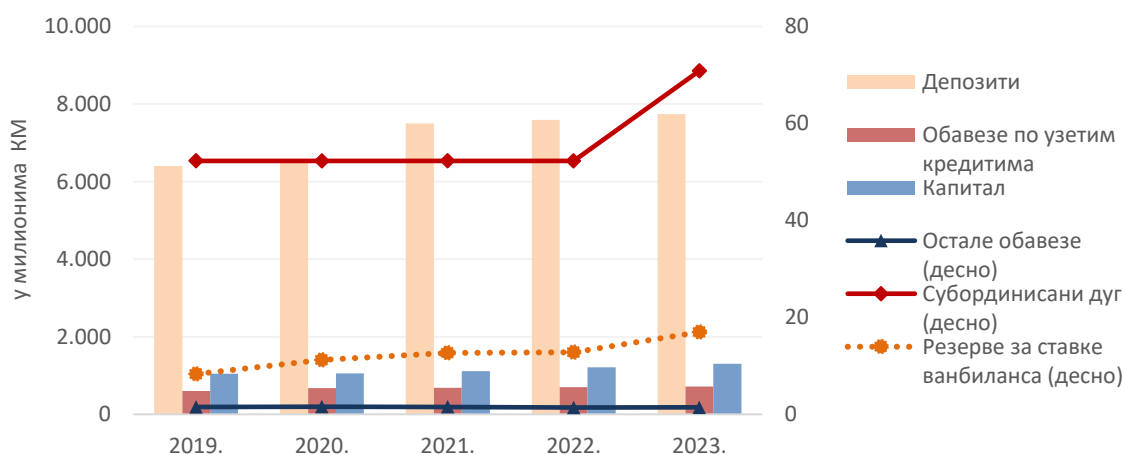
Структура пасиве за три извјештајна периода и индекси између два задња упоредна периода приказани су у сљедећој табели:

ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Депозити	7.498,6	78,5	7.595,2	77,8	7.740,1	77,2	102
Обавезе по узетим кредитима	681,5	7,1	704,7	7,2	717,8	7,2	102
Субординисани дуг	52,3	0,5	52,3	0,5	70,8	0,7	136
Остале обавезе	189,7	2,0	176,2	1,8	178,8	1,8	101
Резерве на ставке ванбиланса	12,7	0,1	12,8	0,1	17,0	0,2	133
Капитал	1.116,5	11,7	1.216,0	12,5	1.306,1	13,0	107
УКУПНО	9.551,3	100	9.757,2	100	10.030,6	100	103

Укупна билансна пасива износи 10 милијарди КМ и већа је за 273,4 милиона КМ или 3% у односу на крај 2022. године. Највеће учешће од 77,2% у пасиви имају депозити, који износе 7,7 милијарди КМ и биљеже раст за 144,9 милиона КМ или 2% у односу на крај 2022. године. Капитал чини 13,0% укупне билансне пасиве и већи је за 90,1 милион КМ или 7% у односу на крај 2022. године. Обавезе по узетим кредитима биљеже раст за 13,2 милиона КМ или 2%, док су остале обавезе веће за 2,5 милиона КМ или 1% у односу на крај 2022. године. Субординисани дуг такође је порастао за 18,6 милиона КМ или 36%, а резерве за ставке ванбиланса биљеже повећање од 4,2 милиона КМ или 33%, у односу на крај 2022. године.

Кретање ставки које чине билансну пасиву, кроз последњих пет упоредних периода приказано је у наредном графикону:

Графикон 14: Структура пасиве

2.1.1.1. Капитал

Укупни билансни капитал износи 1,3 милијарде КМ и већи је за 90,0 милиона КМ или 7% у односу на крај 2022. године.

Табела 10: Структура укупног билансног капитала				мил. КМ
ОПИС	2021.	2022.	2023.	Индекс 2023./2022.
Трајне приоритетне акције	6,0	6,0	6,0	100
Обичне акције	690,0	693,1	697,1	101
Емисиона ажиа	7,1	17,3	15,8	92
Нераспоређена добит	294,0	379,2	466,2	123
Резерве капитала	144,5	131,3	128,1	98
Остали капитал	-25,0	-10,9	-7,1	65
УКУПНО	1.116,5	1.216,0	1.306,1	107

На повећање укупног билансног капитала утицало је: повећање позиције нераспоређене добити за 86,9 милиона КМ или 23%, обичних акција за 3,9 милиона КМ или 1%, и смањење негативне позиције осталог капитала за 3,8 милиона КМ или 35% у односу на крај 2022. године.

2.1.1.2. Депозити

Депозити износе 7,7 милијарди КМ и биљеже раст од 144,9 милиона КМ или 2% у односу на крај 2022. године.

Секторска структура депозита

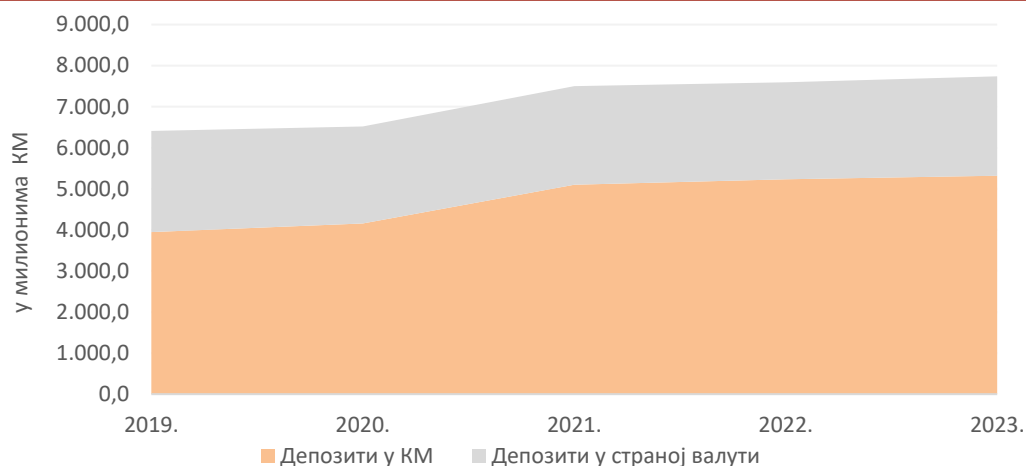
Према приказаној секторској структури, раст депозита забиљежен је код сектора становништва, сектора приватних предузећа и друштава и сектора непрофитних организација, а сви остали сектори имали су пад депозита.

Табела 11: Секторска структура депозита							мил. КМ
ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Влада и владине институције	973,2	13,0	995,7	13,1	861,4	11,1	87
Јавна и државна предузећа	455,7	6,1	498,6	6,6	311,9	4,0	63
Приватна предузећа и друштва	1.180,4	15,7	1.313,2	17,3	1.426,7	18,4	109
Непрофитне организације	125,5	1,7	141,9	1,9	149,2	1,9	105
Банке и банкарске институције	228,1	3,0	232,1	3,1	131,7	1,7	57
Небанкарске фин. институције	331,2	4,4	310,0	4,1	265,7	3,4	86
Становништво	4.179,7	55,7	4.084,7	53,8	4.587,9	59,3	112
Остало	24,8	0,3	18,9	0,2	5,5	0,1	29
УКУПНО	7.498,6	100	7.595,2	100	7.740,1	100	102

Депозити становништва чине 59,3% укупних депозита и већи су за 503,2 милиона КМ или 12%, а депозити приватних предузећа и друштава чине 18,4% укупних депозита и већи су за 113,6 милиона КМ или 9% у односу на крај 2022. године. Депозити непрофитних организација, такође биљеже раст за 7,4 милиона КМ или 5% у односу на крај 2022. године. Највећи пад биљеже депозити јавних и државних предузећа (чине 4% укупних депозита) и мањи су за 186,7 милиона КМ или 37%, депозити Владе и владиних институција (чине 11,1% укупних депозита) и мањи су за 134,3 милиона КМ или 13%, депозити банака и банкарских институција мањи су за 100,4 милиона или 43%, депозити небанкарских финансијских институција мањи су за 44,4 милиона КМ или 14%. и остали депозити су мањи за 13,4 милиона КМ или 71%, у односу на крај 2022. године.

Структура депозита по валути

Депозити у домаћој валути смањили су своје учешће за 0,2 процентна поена и чине 68,7% укупних депозита.

Графикон 15: Структура депозита по валути

Депозити у домаћој валути износе 5,3 милијарде КМ и биљеже раст од 88,8 милиона КМ или 1,7%, док депозити у иностраној валути износе 2,4 милијарде КМ и биљеже раст од 56,1 милион КМ или 2,4% у односу на крај 2022. године.

Рочна структура депозита

Према приказаној рочној структури депозита у наредној табели, дугорочни депозити су повећали своје учешће у укупним депозитима за 4,4 процентна поена на терет краткорочних депозита. Краткорочни депозити биљеже пад у износу од 232,7 милиона КМ или 4%, а дугорочни депозити биљеже раст у износу од 377,6 милиона КМ или 19% у односу на крај 2022. године.

Табела 12: Рочна структура депозита

мил. КМ

ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Укупно кратк. депозити	5.206,1	69,4	5.571,5	73,4	5.338,9	69,0	96
Депозити по виђењу	4.803,4	64,1	5.147,8	67,8	5.123,9	66,2	100
До 3 мјесеца	177,8	2,4	84,9	1,1	8,5	0,1	10
До 1 године	224,9	3,0	338,8	4,5	206,5	2,7	61
Укупно дугор. депозити	2.292,4	30,6	2.023,6	26,6	2.401,2	31,0	119
До 3 године	1.979,8	26,4	1.747,1	23,0	2.168,6	28,0	124
Преко 3 године	312,6	4,2	276,5	3,6	232,6	3,0	84
Укупно депозити	7.498,6	100	7.595,2	100	7.740,1	100	102

У структури краткорочних депозита забиљежен је пад штедње до 1 годину за 132,2 милиона КМ или 39%, до 3 мјесеца за 76,5 милиона КМ или 90%, штедње и депозита по виђењу за 23,9 милиона КМ или 0,5% у односу на крај 2022. године. У структури дугорочних депозита дошло је до повећања депозита до 3 године за 421,5 милиона КМ или 24% и смањења депозита преко 3 године за 43,9 милиона КМ или 16%, у односу на крај 2022. године.

Кредити и штедња становништва

У следећој табели приказана је структура и кретање штедње становништва и кредити дати становништву, као и степен покривености кредита датих становништву са штедњом становништва.

Табела 13: Кредити и штедња становништва				мил. КМ
ОПИС	2021.	2022.	2023.	Индекс 2023./2022.
1. Кредити становништва	2.793,1	2.924,6	3.018,0	103
2. Штедња становништва	2.581,8	2.365,8	2.595,9	110
2.1. орочена штедња	1.837,9	1.699,2	1.921,4	113
2.2. штедња по виђењу	743,9	666,6	674,5	101
3. Кредити/Штедња	108,2	123,6	116,3	94
4. Текући рачуни становништва	1.460,3	1.557,8	1.806,7	116
5. Укупно депозити (2+4)	4.042,2	3.923,6	4.402,6	112
6. Кредити/Укупни депозити	69,1	74,5	68,5	92

У овом извјештајном периоду кредити дати становништву већи су за 93,3 милиона КМ или 3%, а штедња становништва већа је за 230,0 милиона КМ или 10% у односу на крај 2022. године. Орочена штедња чини 74% (крајем 2022. године 71,8%) укупне штедње становништва и већа је за 222,2 милиона КМ, а штедња по виђењу без текућих рачуна становништва чини 26% укупне штедње становништва и већа је за 7,9 милиона КМ или 1%, у односу на крај 2022. године. Текући рачуни становништва већи су за 248,9 милиона КМ или 16%, а укупни депозити становништва већи су за 479,0 милиона КМ или 12%, у односу на крај 2022. године. Стопа која се добије када се кредити становништва подијеле са укупним депозитима становништва износи 68,5% и мања је за 6 процентних поена, због већег раста укупних депозита становништва у односу на кредите становништву, у односу на крај 2022. године.

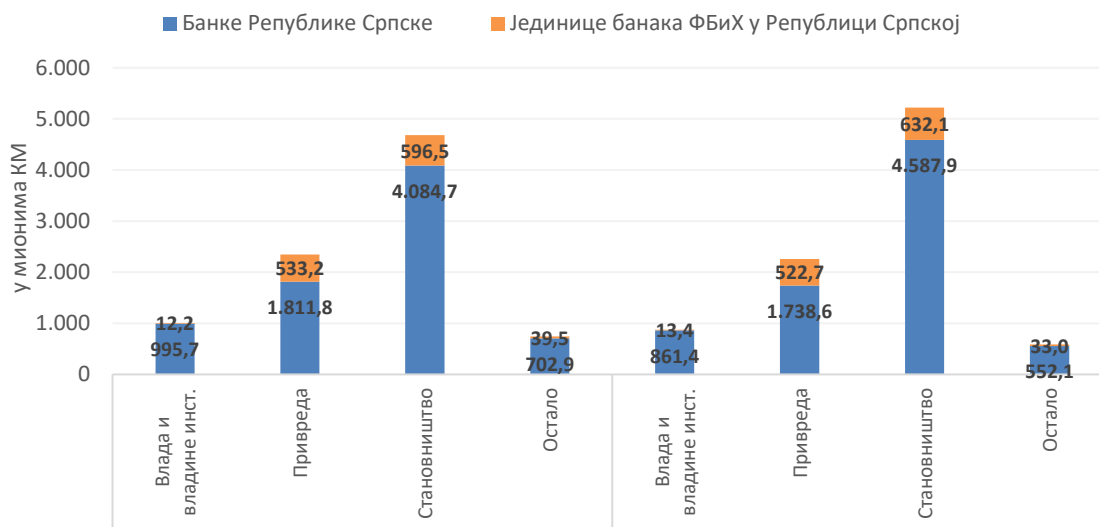
Графикон 16: Кредити и штедња становништва

Од 2016-2019. године кретање штедње становништва (без укључених текућих рачуна) и кредита датих становништву је приближно једнако и кредити становништву су готово у потпуности покривени штедњом становништва. Од 2019. године стопа покривености је у континураном паду јер кредити становништва расту брже од штедње становништва, међутим иста је у 2023. години поново почела да расте.

Укупно прикупљени депозити у Републици Српској

Секторска структура укупно прикупљених депозита банака са сједиштем у Републици Српској и пословних јединица банака из Федерације БиХ дата је у сљедећем графикону:

Графикон 17: Секторска структура укупно прикупљених депозита

Укупно прикупљени депозити износе 8,9 милијарди КМ и већи су за 164,6 милиона КМ или 2% у односу на крај 2022. године.

Краткорочни депозити износе 6,3 милијарде КМ и мањи су за 212,0 милиона КМ или 3%, а дугорочни депозити износе 2,6 милијарди КМ и већи су за 376,6 милиона КМ или 17% у односу на крај 2022. године.

Код краткорочних депозита највећи проценат у структури истих имају депозити становништва који износе 3,3 милијарде КМ и већи су за 339,7 милиона КМ или 11% у односу на крај 2022. године.

У структури дугорочних депозита највећи проценат се односи на депозите становништва који износе 1,9 милијарди КМ и већи су за 199 милиона КМ или 12% у односу на крај 2022. године.

2.1.2. Актива

Бруто билансна актива износи 10,4 милијарде КМ и већа је за 300,1 милион КМ или 3% у односу на крај 2022. године. Бруто кредити и новчана средства чине 83,1% укупне aktive. Новчана средства биљеже смањење за 76,6 милиона КМ или 3%, док бруто кредити, који чине 58,4% укупне aktive, биљеже раст за 263,6 милиона КМ или 5%, у односу на крај 2022. године. Највећи раст биљеже хартије од вриједности које се држе до доспијећа са растом од 340,2 милиона КМ или 394% у односу на крај 2022. године.

Табела 14: Структура билансне aktive (бруто)

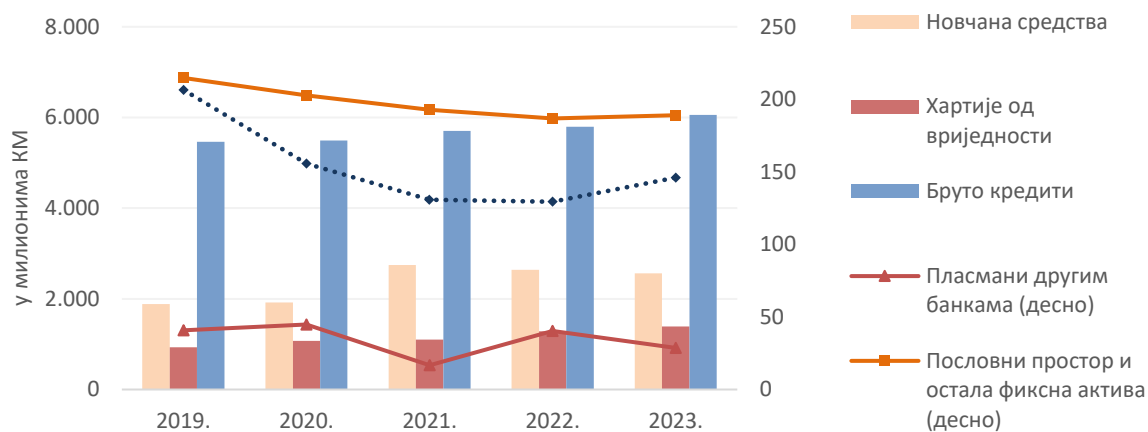
мил. КМ

ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
АКТИВА (ИМОВИНА)							
Новчана средства	2.745,4	27,8	2.636,6	26,2	2.560,0	24,7	97
Хартије од вриједности за трговање	1.075,7	10,9	1.197,5	11,9	963,2	9,3	80
Пласмани другим банкама	16,7	0,2	40,4	0,4	28,6	0,3	71
Кредити (бруто)	5.705,1	57,7	5.792,9	57,5	6.056,5	58,4	105
ХОВ које се држе до доспијећа	25,9	0,3	86,4	0,9	426,6	4,1	494
Пословни простор и остала фиксна актива	192,7	1,9	186,8	1,9	189,1	1,8	101
Остала актива	130,7	1,3	129,4	1,3	146,1	1,4	113
УКУПНО	9.892,3	100	10.070,0	100	10.370,1	100	103

Кретање ставки које чине активу банкарског сектора кроз последњих пет упоредних периода приказано је у наредном графикону.

Од 2019. године до овог извјештајног периода имамо континуирани раст бруто кредита и ХОВ. Међутим, од 2019. године до краја 2022. године континуирани пад биљеже пословни простор и остала фиксна актива, те остала актива, међутим поменути тренд је заустављен на крају овог извјештајног периода, те поменуте ставке биљеже благи раст. Међутим, новчана средства су расла до 2021. године, а два последња упоредна периода биљеже значајан пад.

Графикон 18: Структура билансне активе

Укупни активни ванбиланс са стањем на дан 31.12.2023. године износи 1,4 милијарде КМ и биљежи раст од 116 милиона КМ или 9% у односу на крај 2022. године.

Табела 15: Структура ванбилансне активе

млн. КМ

ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Ризични ванбиланс	1.183,7	100,0	1.277,2	100,0	1.393,2	100,0	109
1. Неопозиво одобрени, а неискоришћени кредити	628,3	53,1	634,2	49,7	660,0	47,4	104
2. Непокривени акредитиви	5,6	0,5	0,8	0,1	0,9	0,1	116
3. Издате гаранције	549,4	46,4	641,5	50,2	732,0	52,5	114
3.1. Плативе гаранције	191,3	16,2	204,5	16,0	238,3	17,1	117
3.2. Чинидбене гаранције	358,0	30,2	437,0	34,2	493,7	35,4	113
4. Остале ванбилансне ставке	0,5	0,0	0,7	0,1	0,3	0,0	47
Опозиве кредитне обавезе	125,5		128,4		132,9		104
Комисиони послови	88,6		82,7		90,1		109
УКУПНО ВАНБИЛАНС	1.397,8		1.488,4		1.616,2		109

У структури ризичног ванбиланса углавном све позиције су имале раст, а најзначајније ставке се односе на издате гаранције и неопозиве одобрене, а неискоришћене кредите. Издате гаранције су веће за 90,4 милиона КМ или 14%, а неопозиво одобрени, а неискоришћени кредити за 25,8 милиона КМ или 4%, у односу на крај 2022. године. У структури издатих гаранција, чинидбене гаранције чине 35,4% укупног ризичног ванбиланса и веће су за 56,6 милиона КМ или 13%, а плативе гаранције чине 17,1% укупног ризичног ванбиланса и веће су за 33,8 милиона КМ или 17% у односу на крај 2022. године.

2.1.2.1. Новчана средства

Новчана средства укупно износе 2,6 милијарди КМ и мања су за 76,6 милиона КМ или 3% у односу на крај 2022. године. У сљедећој табели приказана је структура новчаних средстава.

Табела 16: Структура новчаних средстава							мил. КМ
опис	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Готов новац	319,0	11,6	352,6	13,4	392,9	15,3	111
КМ	182,6	6,7	210,4	8,0	233,8	9,1	111
девизе	136,4	5,0	142,2	5,4	159,1	6,2	112
Рачун резерви код ЦБ БиХ	1.901,2	69,2	1.806,8	68,5	1.463,7	57,2	81
КМ	1.901,2	69,2	1.806,8	68,5	1.463,7	57,2	81
девизе	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Рачуни депозита код депоз. инст. у БиХ	24,1	0,9	26,1	1,0	29,9	1,2	114
КМ	2,9	0,1	1,1	0,0	1,4	0,1	124
девизе	21,2	0,8	25,0	0,9	28,4	1,1	114
Рачуни депозита код депоз. инст. у иностр.	500,2	18,2	451,1	17,1	673,7	26,3	149
КМ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
девизе	500,2	18,2	451,1	17,1	673,7	26,3	149
Новчана средства у процесу наплате	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
КМ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
девизе	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
УКУПНО	2.745,4	100,0	2.636,6	100,0	2.560,0	100,0	97
КМ	2.086,6	76,0	2.018,3	76,5	1.698,9	66,4	84
девизе	658,8	24,0	618,3	23,5	861,2	33,6	139

Новчана средства у домаћој валути чине 66,4% укупних новчаних средстава, износе 1,7 милијарди КМ и имају пад од 16% или 319,4 милиона КМ у односу на крај 2022. године. Новчана средства у девизама чине 33,6% укупних новчаних средстава, износе 861,2 милиона КМ и имају раст од 39% или 242,8 милиона КМ у односу на крај 2022. године.

Новчана средстава на рачуну резерви код ЦБ БиХ чине 57,2% укупних новчаних средстава и износе 1,5 милијарди КМ и мања су за 343,1 милион КМ или 19% у односу на крај 2022. године.

Готов новац чини 15,3% укупних новчаних средстава, износи 392,9 милиона КМ, има раст од 40,3 милиона КМ или 11%, с тим да је готов новац у КМ је већи за 11%, а готов новац у девизама већи за 12%, а у односу на крај 2022. године.

Новчана средства на рачуну депозита код депозитних институција у иностранству чине 26,3% укупних новчаних средстава, износе 673,7 милиона КМ и већа су за 222,5 милиона КМ или 49% у односу на крај 2022. године.

Од укупних новчаних средстава (2,6 милијарде КМ) износ од 1,3 милијарде КМ или 49,2% су каматоносни рачуни депозита (са крајем 2022. године чинили су 52% укупних новчаних средстава), а износ од 1,3 милијарде КМ је позиција готовог новца и некаматоносних рачуна на које банке не остварују приходе, која чини 50,8% укупних новчаних средстава (са крајем 2022. године чинила је 48% укупних новчаних средстава). У овом извјештајном периоду дошло је до смањења каматоносних депозита (за 113,2 милиона КМ), док су некаматосни депозити расли (за 36,6 милиона КМ).

2.1.2.2. Хартије од вриједности

Улагања у ХОВ укупно износе 1,4 милијарде КМ и веће је за 106,1 милион КМ или 8% у односу на крај 2022. године, а у следећој табели приказане су ХОВ према врсти:

Табела 17: ХОВ према врсти							мил. КМ
ПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Власничке ХОВ	15,1	100,0	26,3	100,0	28,8	100,0	109
Акције	15,1	99,9	26,3	100,0	28,8	100,0	109
Остали власнички удјели	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100
Дужничке ХОВ	1.089,0	100	1.270,9	100	1.374,5	100	108
Обвезнице	960,5	88,2	1.045,2	82,2	1.168,4	85,0	112
Трезорски записи	128,5	11,8	225,7	17,8	206,0	15,0	91

Власничке ХОВ чине 2% укупних ХОВ, имају раст од 2,5 милиона КМ или 9% у односу на крај 2022. године и односе се на акције. Дужничке ХОВ веће су за 103,6 милиона КМ или 8% у односу на крај 2022. године. У структури дужничких ХОВ, обвезнице чине 85% укупних дужничких ХОВ и имају раст од 123,3 милиона КМ или за 12% у односу на крај 2022. године. Трезорски записи чине 15% укупних дужничких ХОВ и мањи су за 19,7 милиона КМ или 9% у односу на крај 2022. године.

У следећој табели приказане су ХОВ по емитенту и поријеклу емитента:

Табела 18: ХОВ према емитенту и поријеклу емитента							мил. КМ
ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
1. Власничке ХОВ	15,2	100,0	26,3	100,0	28,8	100,0	109
Домаћа власничка улагања	2,5	16,3	13,2	50,2	13,3	46,1	100
Страна власничка улагања	12,7	83,7	13,1	49,8	15,5	53,9	118
2. Дужничке ХОВ	1.089,0	100,0	1.270,9	100,0	1.374,5	100,0	108
Државе и владе	1.022,1	93,9	1.206,4	94,9	1.322,3	96,2	110
Република Српска	849,7	78,0	954,8	75,1	1.137,0	82,7	119
Федерација БиХ	10,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Државе чланице Европске уније	153,7	14,1	227,3	17,9	171,7	12,5	76
Остале државе	8,6	0,8	24,3	1,9	13,7	1,0	56
Остали емитенти	66,9	6,1	64,5	5,1	52,2	3,8	81
Република Српска	35,7	3,3	36,6	2,9	30,7	2,2	84
Државе чланице Европске уније	31,2	2,9	27,9	2,2	21,5	1,6	77
Остале државе	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-

Уколико посматрамо структуру власничких ХОВ на домаћа власничка улагања односи се 46,1% или 13,3 милиона КМ, а на страна власничка улагања односи се 53,9% или 15,5 милиона КМ.

У структури дужничких ХОВ доминантно учешће имају ХОВ које су емитовале државе и владе од 96,2% и биљеже раст од 115,9 милиона КМ или 10% односу на крај 2022. године. У структури дужничких ХОВ које су емитовале државе и владе доминантно учешће имају ХОВ које је емитовала Република Српска са учешћем од 82,7% и са стопом раста од 19%, односно исте су расле у износу од 182,2 милиона КМ, затим државе чланице ЕУ са учешћем од 12,5% које су имале пад од 55,7 милиона КМ или 24% у односу на крај 2022. године.

2.1.2.3. Кредити

Бруто кредити износе 6,1 милијарду КМ или 58,4% бруто билансне активе и већи су за 263,6 милиона КМ или 5% у односу на крај 2022. године.

У току 2023. године банке су извршиле рачуноводствени отпис главнице кредита у износу од 16,1 милион КМ и трајни отпис главнице кредита у износу од 9,6 милиона КМ.

Секторска структура укупних кредита

Према приказаној секторској структури укупних кредита највеће учешће и даље имају кредити дати становништву и кредити дати приватним предузећима и друштвима.

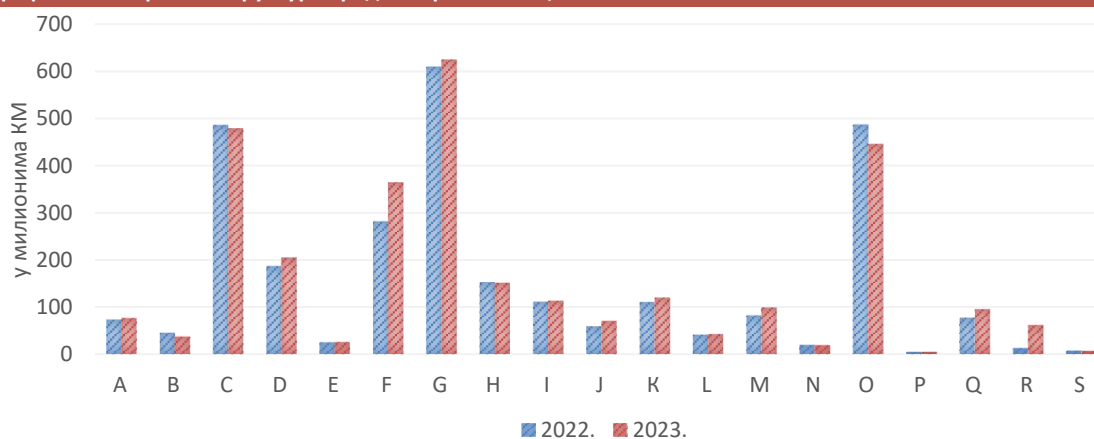
Табела 19: Секторска структура укупних кредита

мил. КМ

ОПИС	2021.		2022.		2023.		Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Влада и владине институције	631,5	11,1	547,9	9,5	495,5	8,2	90
Јавна и државна предузећа	237,2	4,2	325,2	5,6	341,8	5,6	105
Приватна предузећа и друштва	1.976,2	34,6	1.902,7	32,8	2.098,8	34,7	110
Непрофитне организације	4,8	0,1	11,5	0,2	12,9	0,2	113
Банке и банкарске институције	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Небанкарске фин. институције	55,1	1,0	58,8	1,0	68,1	1,1	116
Становништво	2.793,1	49,0	2.924,6	50,5	3.018,0	49,8	103
Остало	7,3	0,1	22,1	0,4	21,5	0,4	97
УКУПНО	5.705,1	100	5.792,9	100	6.056,5	100	105

Највећи раст кредита забиљежен је код кредита датих приватним предузећима и друштвима за 196,1 милион КМ или 10%, кредита датих становништву за 93,3 милиона КМ или 3%, кредита датих јавним и државним предузећима за 16,6 милиона КМ или 5% и кредита датих небанкарским финансијским институцијама у износу од 9,2 милиона КМ или 16%, у односу на крај 2022. године. Пад кредита биљеже кредити дати Влади и владиним институцијама за 52,4 милиона КМ или 10% у односу на крај 2022. године.

Детаљна гранска структура кредита правних лица и кретање кроз два упоредна периода приказано је у наредном графикону.

Графикон 19: Гранска структура кредита правних лица**ЛЕГЕНДА**

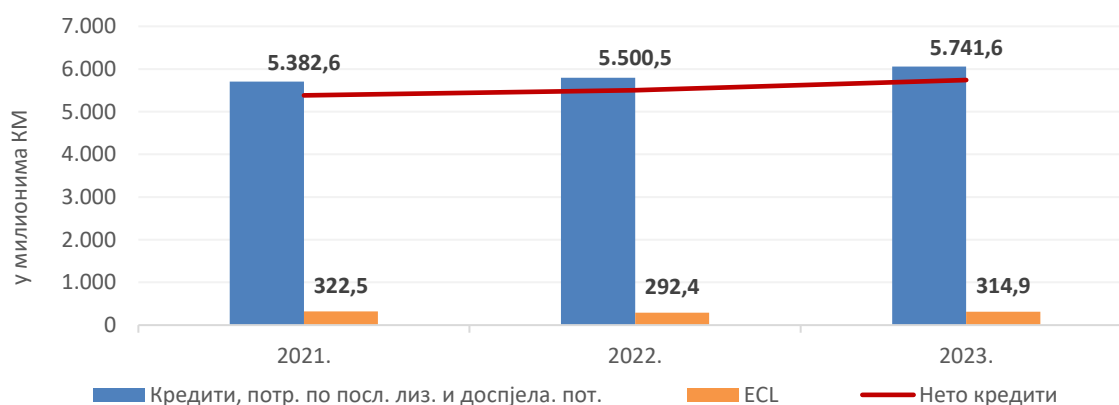
A Пољопривреда, шумарство и риболов	K Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
B Вађење руда и камена	L Пословање некретнинама
C Прерађивачка индустрија	M Стручне, научне и техничке дјелатности
D Производња и снабдијевање елект. енергијом, гасом, паром и климатизација	N Административне и помоћне услужне дјелатности
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	O Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
F Грађевинарство	P Образовање
G Трговина на велико и на мало; поправак моторних возила и мотоцикала	Q Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
H Саобраћај и складиштење	R Умјетност, забава и рекреација
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	S Остале услужне дјелатности
J Информације и комуникације	

У структури укупних кредита (правна лица и становништво) највећи проценат од 32,3% односи се на финансирање опште потрошње становништва, 14,5% се односи на финансирање стамбених потреба становништва, а затим слиједе: 10,3% трговина, 7,9% прерађивачка индустрија, 7,4% јавна управа, 6% грађевинарство, 3,4% производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, а 18,2% се односи на све остале секторе (Прилог бр. 2).

Нето кредити

Нето кредити представљају бруто кредите умањене за ECL по Одлуци о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака⁴³. Стање и кретање нето кредита банака Републике Српске види се из сљедећег графика:

Графикон 20: Нето кредити

Нето кредити износе 5,7 милијарди КМ и већи су за 241,2 милиона КМ или 4% у односу на крај 2022. године. Кредити, потраживања по пословима лизинга и доспјела потраживања су већи за 263,6 милиона КМ или 5%, а ECL је већи за 22,5 милиона КМ или 8% у односу на крај 2022. године. Покривеност укупних кредита очекиваним кредитним губицима (ECL) износи 5,2% (на дан 31.12.2022. године је износила 5% укупних кредита).

Рочна структура кредита

Краткорочни кредити већи су за 8,3 милиона КМ или 1%, а дугорочни кредити су већи за 256,2 милиона КМ или 5% у односу на крај 2022. године. Дугорочни кредити у укупним кредитима учествују са 84,7% и повећали су своје учешће за 0,5 процентних поена у односу на крај 2022. године. Доспјела потраживања су мања за 0,8 милиона КМ или 1% у односу на крај 2022. године. Највеће смањење биљеже доспјела потраживања приватних предузећа и друштава (у износу од 2 милиона КМ или 3%), док доспјела потраживања становништва имају повећање (у износу од 0,7 хиљада КМ или 1%).

Табела 20: Рочна структура кредита

мил. КМ

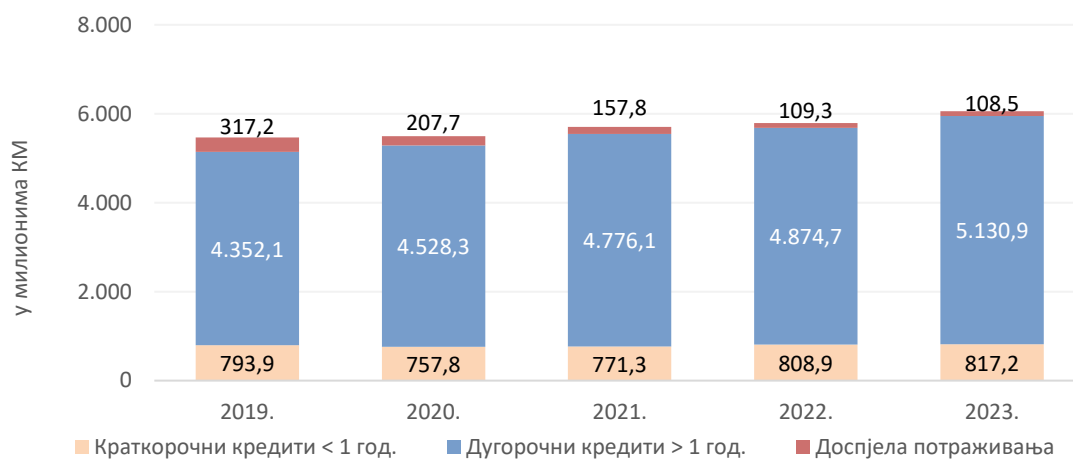
ОПИС	Кратк. кредити < 1 год.			Дугор. кредити >1 год.			Доспјела потраживања		
	2022.	2023.	Индекс	2022.	2023.	Индекс	2022.	2023.	Индекс
Влада и владине институције	5,9	3,0	50	541,3	491,8	91	0,6	0,7	122
Јавна и државна предузећа	48,9	48,0	98	276,1	293,6	106	0,3	0,3	99
Приватна предузећа и друштва	563,4	571,7	101	1.280,5	1.470,3	115	58,8	56,8	97
Непрофитне организације	0,1	0,3	253	11,3	12,6	111	0,1	0,1	103
Банке и банкарске институције	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Небанкарске фин. институције	4,9	5,5	112	54,0	62,6	116	0,0	0,0	-
Становништво	177,5	188,7	106	2.697,6	2.779,1	103	49,5	50,2	101
Остало	8,2	0,1	1	13,9	21,0	151	0,0	0,4	1881
УКУПНО	808,9	817,2	101	4.874,7	5.130,9	105	109,3	108,5	99

⁴³ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 48/19, 109/19, 73/21, 35/23 и 101/23

У структури краткорочних и дугорочних кредита доминантно учешће имају кредити дати приватним предузећима и друштвима и становништву. Дугорочни кредити дати становништву имали су раст од 81,5 милиона КМ или 3% у односу на крај 2022. године, а у укупним дугорочним кредитима учествују са 54,2%. Дугорочни кредити дати приватним предузећима и друштвима повећали су се за 189,8 милиона КМ или 15% у односу на крај 2022. године, а у укупним дугорочним кредитима учествују са 28,7%.

Краткорочни кредити становништва су већи за 11,2 милиона КМ или 6%, у односу на крај 2022. године, а у укупним краткорочним кредитима учествују са 23,1%. Краткорочни кредити приватним предузећима и друштвима су већи за 8,3 милиона КМ или 1% у односу на крај 2022. године, а у укупним краткорочним кредитима учествују са 70%.

Графикон 21: Рочна структура кредита

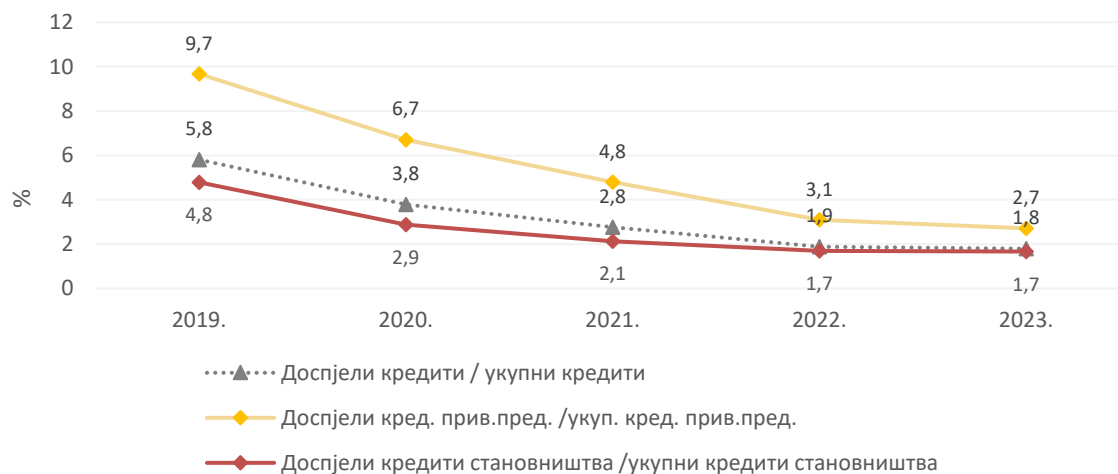

Промијене рочне структуре кредита приказане су претходним графиконом кроз серију од пет упоредних периода, почев од 2019. године.

Доспјела потраживања по кредитима

Доспјела потраживања по кредитима приватних предузећа и друштава и доспјела потраживања по кредитима становништва заједно чине 98,7% укупних доспјелих потраживања.

Графикон 22: Однос доспјелих кредитних потраживања и укупних кредита

На дан 31.12.2023. године, стопа доспјелих кредита у односу на укупне кредите износи 1,8% (са 31.12.2022. године била је 1,9%), стопа доспјелих кредита приватних предузећа и друштава у односу на укупне кредите дате приватним предузећима и друштвима износи 2,7% (са 31.12.2022. године била је 3,1%) и стопа доспјелих кредита становништва у односу на укупне кредите становништва износи 1,7% (са 31.12.2022. године била је 1,7%).

Валутна структура кредита

Према валутној структури кредита, кредити одобрени са валутном клаузулом у укупним кредитима учествују са 48%, кредити одобрени у страниј валути (EUR) са 2,3%, те кредити у домаћој валути са 49,7%.

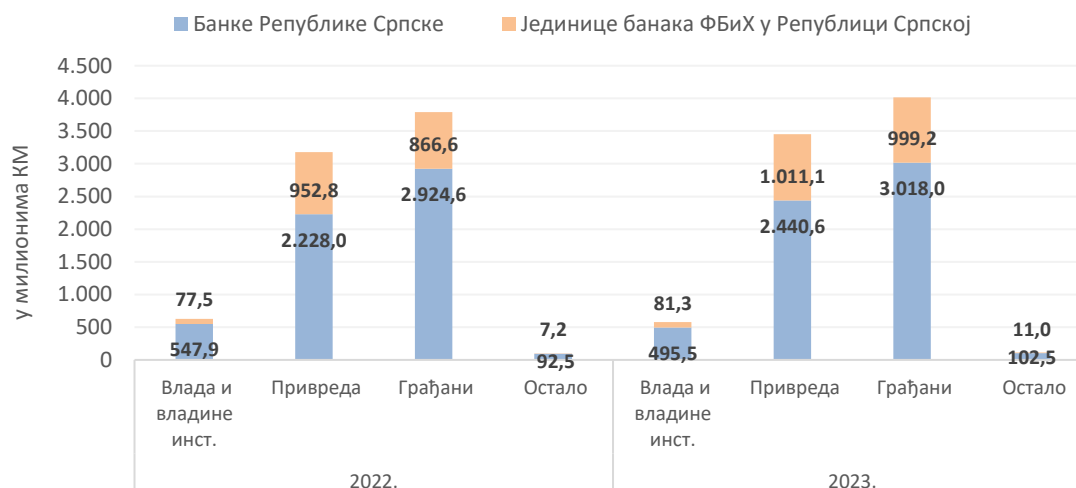
Рочна и секторска структура кредита банака Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ

Рочна и секторска структура пласираних кредита банака са сједиштем из Републике Српске и филијала и пословних јединица банака са сједиштем из Федерације БиХ је врло слична. Односно, видимо да су најзаступљенији кредити пласирани привреди и становништву, те да су оријентисани на дугорочно кредитирање.

Укупно пласирани кредити у Републици Српској са 31.12.2023. године износе 8,2 милијарде КМ и већи су за 6% у односу на крај 2022. године, од чега кредити организационих дијелова банака чије је сједиште у Федерацији БиХ износе 2,1 милијарду КМ или 25,8% укупних кредита пласираних у Републици Српској закључно са крајем 2023. године и имају раст од 198,5 милиона КМ или 10,4% у односу на крај 2022. године. Укупни кредити организационих дијелова банака из Републике Српске (три банке) који послују на подручју Федерације БиХ са 31.12.2023. године износе 282,1 милион КМ и у 2023. години су порасли за 1,9 милиона КМ или 1% у односу на крај 2022. године.

Упоредни преглед најзаступљенијих грана из секторске структуре кредита банака из Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ које послују на подручју Републике Српске приказан је у сљедећем графикону.

Графикон 23: Секторска структура кредита банака Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ

Кредити становништву

Укупни кредити дати становништву које су пласирале банке из Републике Српске и организациони дијелови банака са сједиштем у Федерацији БиХ који послују на подручју Републике Српске са стањем на дан 31.12.2023. године износе 4 милијарде КМ и већи су за 226 милиона КМ или 6% у односу на крај 2022. године.

Од укупних кредита становништву, банке из Републике Српске пласирале су 3,1 милијарду КМ или 75,1% укупних кредита становништва, док су пословне јединице банака чије је сједиште у Федерацији БиХ пласирале 999,2 милиона КМ или 24,9% укупних кредита становништва.

Краткорочни кредити дати становништву већи су за 13,7 милиона КМ или 5% у односу на крај 2022. године и чине 6,9% укупних кредита датих становништву.

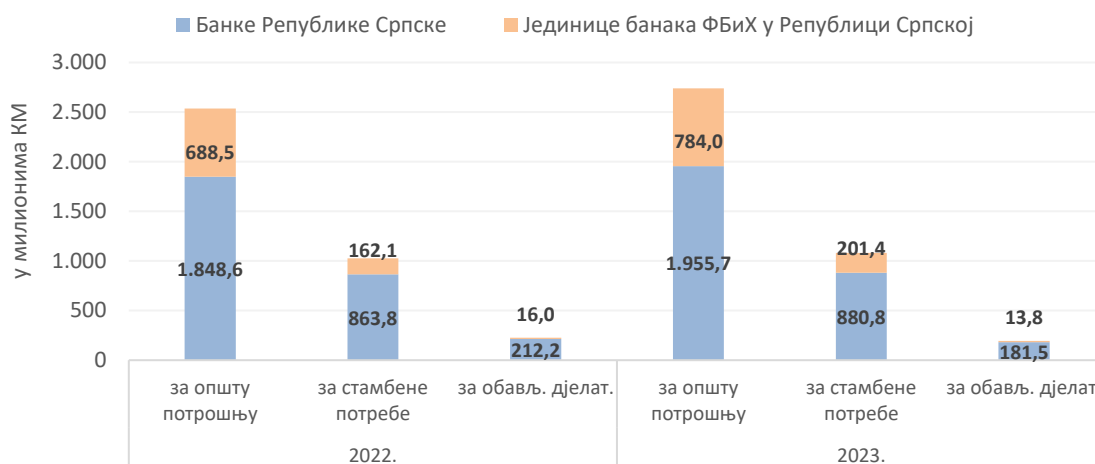
Дугорочни кредити дати становништву већи су за 212,2 милиона КМ или 6% у односу на крај 2022. године и чине 93,1% укупних кредита датих становништву.

У структури укупних кредита становништву, краткорочни кредити за општу потрошњу чине 5,7% укупних кредита датих становништву и већи су за 12,6 милиона КМ или 6% у односу на крај 2022. године. У структури укупних кредита становништву, дугорочни кредити за општу потрошњу чине 62,5% укупних кредита датих становништву и већи су за 190 милиона КМ или 8%.

Кредити за стамбене потребе (краткорочни и дугорочни) чине 26,9% укупних кредита датих становништву и већи су за 56,20 милиона КМ или 5,5% у односу на крај 2022. године.

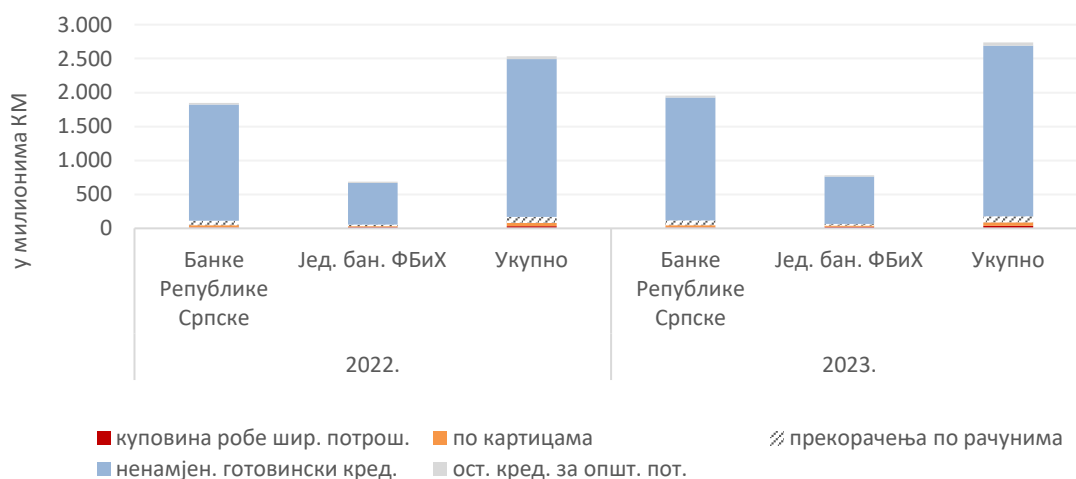
Кредити за обављање дјелатности (краткорочни и дугорочни) чине 4,9% укупних кредита датих становништву и мањи су за 32,8 милиона КМ или 14,4% у односу на крај 2022. године.

Графикон 24: Структура кредита становништва

Претходни графикон приказује секторску структуру кредита становништва пласираних од стране банака из Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ.

Графикон 25: Намјенска структура кредита становништву за општу потрошњу

Укупни кредити становништву за општу потрошњу износе 2,7 милијарди КМ и већи су за 202,6 милиона КМ или 8%, у односу на крај 2022. године.

Према намјенској структури кредита пласираних становништву за општу потрошњу, ненамјенски готовински кредити чине 91,6% укупних кредита за општу потрошњу становништва и већи су за 185,5 милиона КМ или 8%.

Задуженост становништва по кредитима банкарског сектора

У сљедећој табели приказано је кретање укупних кредита датих становништву од стране банака из Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ:

Табела 21: Задуженост становништва по кредитима (осим кредита за обављање дјелатности)				мил. КМ
ОПИС	2021.	2022.	2023.	Индекс
Кредити становништву				-
1. банке из Републике Српске	2.591,3	2.712,5	2.836,4	105
2. пословне јединице банака из Републике Српске у ФБиХ	111,7	111,5	97,5	87
3. пословне јединице банака из ФБиХ у Републици Српској	771,4	850,6	985,4	116
УКУПНО (1-2+3)	3.251,0	3.451,6	3.724,4	108
Број становника из Републике Српске	1.128.309	1.120.236	1.120.236	
Задуженост по становнику Републике Српске (у КМ)	2.881,3	3.081,2	3.324,6	108

Према посљедњој Објави Завода за статистику Републике Српске⁴⁴ број становника у Републици Српској је 1.120.236, а укупан износ кредита датих становништву износи 3.724,4 милиона КМ, што даје кредитну задуженост по становнику у износу од 3.324,6 КМ (са 31.12.2022. године износила је 3.081,2 КМ).

Укупно прикупљени депозити и пласирани кредити у Републици Српској

Пословне јединице банака које имају сједиште у Федерацији БиХ, а послују у Републици Српској имају раст депозита од 2% и раст кредита од 10% у односу на крај 2022. године.

Табела 22: Прикупљени депозити и пласирани кредити					мил. КМ	
ОПИС	2022.		2023.		Индекс депозита	Индекс кредита
	Депозити	Кредити	Депозити	Кредити		
1. Банке Републике Српске	7.595,2	5.792,9	7.740,1	6.056,5	102	105
2. Пословне јединице банака Федерације БиХ	1.181,5	1.904,1	1.201,2	2.102,6	102	110
3. УКУПНО	8.776,7	7.697,0	8.941,3	8.159,1	102	106
4. Минус: Пословне јед. банака из Републике Српске у Федерацији БиХ	454,6	280,2	624,8	282,1	137	101
5. УКУПНО	8.322,1	7.416,8	8.316,5	7.877,0	100	106

Пословне јединице банака које имају сједиште у Републици Српској, а послују на подручју Федерације БиХ имају раст депозита од 37% и раст кредита од 1%, у односу на крај 2022. године. На укупном нивоу, депозити се налазе на приближно истом нивоу, док су кредити већи за 6% у односу на крај 2022. године.

⁴⁴ [Завод за статистику Републике Српске мјесечни статистички преглед децембар 2023](#)

2.2. Профитабилност

Структура биланса успјеха банкарског сектора Републике Српске са 31.12.2022. и 31.12.2023. године приказана је у сљедећој табели:

Табела 23: Биланс успјеха банкарског сектора Републике Српске					мил. КМ
ОПИС	2022.		2023.		Индекс
	Износ	%	Износ	%	
1. ПРИХОДИ ПО КАМАТАМА И СЛ. ПРИХОДИ					
а) Приходи од камата и слични приходи	329,6	60,0	409,4	63,0	124
б) Оперативни приходи	219,6	40,0	240,8	37,0	110
2. УКУПНИ ПРИХОДИ (1.а+1.б)	549,2	100	650,2	100	118
3. РАСХОДИ					
а) Расходи по каматама и слични расходи	50,3	12,7	56,8	12,9	113
б) Пословни и директни расходи	96,5	24,3	104,3	23,6	108
в) Оперативни расходи	249,4	62,9	280,1	63,5	112
4. УКУПНИ РАСХОДИ (3.а+3.б+3.в)	396,3	100	441,2	100	111
УКУПНИ ПРИХОДИ - РАСХОДИ (2.- 4.)	152,9		209,0		137
ДОБИТ ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА	152,9		209,0		137
ГУБИТАК	0,0		0,0		-
ПОРЕЗИ	13,3		19,7		148
Добит по основу повећ.одл.пор.средст. и смањ.одл.пор.обав.	0,8		1,3		159
Губит. по основу смањ.одл.пор.средст. и повећ.одл.пор.обав.	1,1		1,4		121
НЕТО-ДОБИТ	139,3		189,3		136
НЕТО - ГУБИТАК	0,0		0,0		-

Укупни приходи банака са 31.12.2023. године износе 650,2 милиона КМ и већи су за 101 милион КМ или 18% у односу на крај 2022. године.

Приходи од камата и слични приходи износе 409,4 милиона КМ и већи су за 79,9 милиона КМ или 24%, а оперативни приходи износе 240,8 милиона КМ и већи су за 21,1 милион КМ или 10%, у односу на крај 2022. године.

У структури прихода од камата и сличних прихода и даље су најзначајнији приходи по каматама на кредите који износе 324,0 милиона КМ или 79,1% укупних прихода од камата са растом у износу од 49,1 милион КМ или 18%, у односу на крај 2022. године. Приход из пословања са хартијама од вриједности износи 36,8 милиона КМ или 9% укупних прихода од камата и сличних прихода са стопом раста од 47%, у односу на крај 2022. године, док остали приходи од камата и слични приходи износе 30,6 милиона КМ са учешћем од 7,5% и већи су за 2,5 милиона КМ или 9% (приходи од накнада по кредитним пословима, по пласманима другим банкама и каматоносним рачунима депозита код депозитних институција и слично).

Оперативни приходи износе 240,8 милиона КМ и чине 37% укупних прихода са растом у износу од 21,1 милион КМ или 10%, у односу на крај 2022. године. Структуру оперативних прихода чине: приходи по основу извршених услуга платног промета у износу од 165,5 милиона КМ или 68,7% укупних оперативних прихода са растом од 17,5 милиона КМ или 12% у односу на крај 2022. године, затим приходи по основу пословања са девизама у износу од 21,9 милиона КМ или 9,1% укупних оперативних прихода са падом од 800 хиљада КМ или 3,6%, приходи по ванбилансним пословима у износу од 12,6 милиона КМ или 5,2% укупних оперативних прихода са растом од 1,4 милиона КМ или 13%, приходи од накнада по кредитима у износу од 4,7 милиона КМ или 2% укупних оперативних прихода са падом од 12,1%, те остали оперативни приходи у укупном износу од 35,8 милиона КМ или 14,9% укупних оперативних прихода са растом од 11% или у износу од 3,7 милион КМ (остале оперативне приходе чине приходи од послова трговања, нето позитивне курсне разлике, приходи по основу наплаћених отписаних потраживања, закупнина, продаје основних средстава и нематеријалних улагања, приходи по учешћу у капиталу других правних лица и други приходи), а све у односу на крај 2022. године.

Укупни расходи банкарског сектора износе 441,2 милиона КМ и већи су за 44,9 милиона КМ или 11%, у односу на крај 2022. године.

Према структури укупних расхода банкарског сектора, расходи по каматама и слични расходи износе 56,8 милиона КМ или 12,9% укупних расхода и већи су за 6,5 милиона КМ или 13%, у односу на крај 2022. године.

Пословни и директни расходи износе 104,3 милиона КМ или 23,6% укупних расхода и већи су за 7,8 милиона КМ или 8%, састоје се од: трошкова резерви за општи кредитни ризик и потенцијалне кредитне и друге губитке по билансу и резервисања по ванбилансу (формираних примјеном Одлуке о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака) у износу од 47,1 милион КМ или 45,2% укупних пословних и директних расхода са растом од 2,3 милиона КМ или 5%, те осталих пословних и директних трошкова (расходи по основу накнада и провизија и слично) у износу од 57,2 милиона КМ или 54,8% укупних пословних и директних трошкова са растом од 5,5 милиона КМ или 11%, у односу на крај 2022. године.

Оперативни расходи износе 280,1 милион КМ или 63,5% укупних расхода и већи су за 30,7 милиона КМ или 12%, у односу на крај 2022. године. Ови расходи односе се на трошкове плата и доприноса у износу од 120,2 милиона КМ, а већи су за 9,9 милиона КМ или 9%, у односу на крај 2022. године, затим на трошкове пословног простора, остале фиксне активе и режија у износу од 73 милиона КМ и налазе се на приближно истом нивоу у односу на крај 2022. године, те на остале оперативне трошкове у износу од 86,9 милиона КМ (већим дијелом се односе на нематеријалне трошкове, негативне курсне разлике, расходовање и отпис основних средстава и нематеријалних улагања, трошкове пореза и доприноса, трошкове резервисања за обавезе, губитке по основу продаје основних средстава и остале трошкове) који су већи за 20,7 милиона КМ или 31%, у односу на исти период 2022. године.

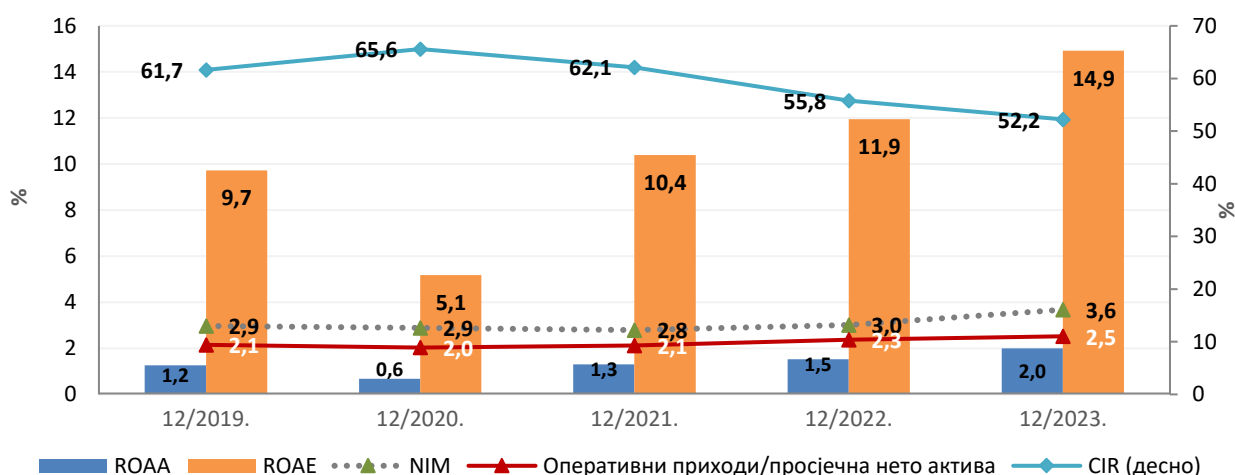
У овом извјештајном периоду банке су оствариле већи раст укупних прихода (18%) у односу на раст укупних расхода (11%).

На основу извјештаја банака банкарског сектора Републике Српске за 2023. годину, све банке су исказале нето добит у укупном износу од 189,3 милиона КМ која је већа за 50 милиона или 36%, у односу на 2022. годину.

Коефицијенти профитабилности

Коефицијенти профитабилности банкарског сектора мјерени на бази годишњег нивоа нето добити и просјечног стања aktive и капитала (13-мјесечни просјек) за пет извјештајних периода су приказани у сљедећој табели:

Графикон 26: Коефицијенти профитабилности

NIM (eng. Net Income Margin): Нето каматни приход/просјечна нето актива

CIR (eng. Cost-income Ratio) : Оперативни расходи/ Укупни приходи умањени за остале пословне и директне трош.

Преглед коефицијената профитабилности показује значајан раст профитабилности банака. Коефицијент ROAA износи 2% и већи је за 0,5 процентних поена, ROAE износи 14,9% и већи је за 3 процентна поена, NIM износи 3,6% и већи је за 0,7 процентних поена, док CIR износи 52,2% и мањи је за 3,5 процентних поена, у односу на 2022. годину.

2.3. Ризици пословања банака

У складу са прописима Агенције, банке су дужне усвојити и проводити адекватне политике и поступке управљања ризицима, те успоставити адекватан ниво, обим и начин контроле и извјештавања о ризицима.

2.3.1. Кредитни ризик

Кредитни и други пласмани имају највеће учешће у укупној структури активе и њен су најризичнији дио. Кредитни портфолио чини 58,4% бруто билансне активе. Од квалитета кредита, односно степена наплативости кредита у највећој мјери зависи стабилност и успјешност пословања сваке банке и банкарског сектора у цјелини.

2.3.2. Класификација активе

У сљедећој табели приказан је преглед билансних и ванбилансних изложености на нивоу банкарског сектора и очекивани кредитни губитак за билансне изложености и резервисања за покриће очекиваних кредитних губитака за ванбилансне изложености (ECL) које банка књиговодствено евидентира кроз биланс успјеха.

Табела 24: Укупна финансијска имовина према начину вредновања и ECL									мил. KM
ФИНАНСИЈСКА ИМОВИНА	2021.			2022.			2023.		
	Износ	ECL	Стопа покр.	Износ	ECL	Стопа покр.	Износ	ECL	Стопа покр.
УКУПНО	10.861,4	353,7	3,3	11.153,5	325,7	2,9	11.568,8	356,5	3,1
Биланс	9.677,7	341,0	3,5	9.876,2	312,9	3,2	10.175,6	339,6	3,3
Финансијска имовина по амортизованом трошку	8.524,4	335,8	3,9	8.583,7	305,1	3,6	9.102,8	330,3	3,6
Новчана средства, новч. пот. и ост. депоз. по виђењу	2.762,1	3,2	0,1	2.677,1	6,0	0,2	2.588,9	6,5	0,3
Дужничке хартије од вриједности	25,9	0,0	0,1	86,4	0,1	0,1	426,6	2,8	0,6
Кредити	5.705,1	322,5	5,7	5.792,9	292,4	5,0	6.056,5	314,9	5,2
Остала актива	31,2	10,0	32,1	27,4	6,6	24,0	30,8	6,0	19,6
Финансијска имовина по фер вриједности кроз биланс успјеха	12,5	0,0		12,9	0,0		15,2	0,0	
Финансијска имовина по фер вриједности кроз остали укупни резултат*	1.076,9	0,0		1.198,6	0,0		967,4	0,0	
Остала финансијска потраживања	63,9	5,2	8,2	81,0	7,8	9,6	90,1	9,3	10,3
Ванбиланс	1.183,7	12,7	1,1	1.277,2	12,8	1,0	1.393,2	17,0	1,2
Издате гаранције	549,4	5,4	1,0	641,5	6,3	1,0	732,0	9,9	1,4
Непокривени акредитиви	5,6	0,0	0,5	0,8	0,0	0,5	0,9	0,0	0,7
Неопозиво одобрени, неискориштени кредити	628,3	7,2	1,2	634,2	6,5	1,0	660,0	7,1	1,1
Остале потенцијалне обавезе банке	0,5	0,0	0,9	0,7	0,0	0,9	0,3	0,0	0,6

*У складу са регулативом ECL на дужничке хартије од вриједности евидентиран је кроз остали ук. резултат као ставка капитала.

Укупна изложеност банака на дан 31.12.2023. године износи 11,6 милијарди KM и већа је за 415,3 милиона KM или 3,7%, од чега се 10,2 милијарде KM односи на билансне изложености, а 1,4 милијарде KM на ванбилансне изложености.

У овом извјештајном периоду дошло је до раста билансних изложености за 299,4 милиона KM или 3% као и раста ванбилансних изложености за 115,9 милиона KM или 9,1%, у односу на крај 2022. године. Највеће учешће у укупној финансијској имовини има финансијска имовина која се вреднује по амортизованом трошку која има раст од 519,1 милион KM или 6% (кредити чине 67% и имају раст

од 263,6 милиона КМ или 4,6%, док новчана средства чине 28,4% и имају пад од 88,2 милиона КМ или 3,3%, у односу на крај 2022. године).

Стопа ECL на укупну финансијску имовину износи 3,1% и већа је за 0,2 процентна поена у односу на крај 2022. године.

У сљедећој табели приказан је преглед билансних и ванбилансних изложености на нивоу банкарског сектора, разврстаних према нивоима кредитног ризика са припадајућим ECL и стопом покривености:

Табела 25: Укупна финансијска имовина према нивоима кредитног ризика									мил. КМ
ФИНАНСИЈСКА ИМОВИНА	2021.			2022.			2023.		
	Износ	ECL	Стопа покрив.	Износ	ECL	Стопа покрив.	Износ	ECL	Стопа покрив.
УКУПНО	10.861,4	353,7	3,3	11.153,5	325,7	2,9	11.568,8	356,5	3,1
Ниво кредитног ризика 1	9.830,6	71,8	0,7	10.222,6	76,5	0,7	10.501,4	84,6	0,8
Ниво кредитног ризика 2	787,9	82,9	10,5	700,1	76,9	11,0	826,3	88,5	10,7
Ниво кредитног ризика 3	242,8	199,0	81,9	230,8	172,2	74,6	241,0	183,4	76,1
Биланс	9.677,7	341,0	3,5	9.876,2	312,9	3,2	10.175,6	339,6	3,3
Ниво кредитног ризика 1	8.720,0	64,7	0,7	9.037,7	68,4	0,8	9.239,6	76,3	0,8
Ниво кредитног ризика 2	715,6	77,6	10,8	608,8	72,6	11,9	697,1	80,3	11,5
Ниво кредитног ризика 3	242,1	198,8	82,1	229,7	171,9	74,8	238,9	183,0	76,6
Ванбиланс	1.183,7	12,7	1,1	1.277,2	12,8	1,0	1.393,2	17,0	1,2
Ниво кредитног ризика 1	1.110,6	7,1	0,6	1.184,8	8,1	0,7	1.261,9	8,3	0,7
Ниво кредитног ризика 2	72,3	5,3	7,3	91,4	4,3	4,8	129,2	8,2	6,4
Ниво кредитног ризика 3	0,8	0,2	31,5	1,0	0,3	27,7	2,1	0,4	19,3

Билансне изложености распоређене у ниво кредитног ризика 1 на дан 31.12.2023. године износе 9,2 милијарде КМ и чине 90,8% укупних билансних изложености. У односу на крај 2022. године веће су за 201,8 милиона КМ или 2,2%.

Билансне изложености распоређене у ниво кредитног ризика 2 на дан 31.12.2023. године износе 697,1 милион КМ и чине 6,8% укупних билансних изложености. У односу на крај 2022. године веће су за 88,4 милиона КМ или 14,5%.

Билансне изложености распоређене у ниво кредитног ризика 3 на дан 31.12.2023. године износе 238,9 милиона КМ и чине 2,4% укупних билансних изложености. У односу на крај 2022. године веће су за 9,2 милиона КМ или 4%.

Ванбилансне изложености распоређене у ниво кредитног ризика 1 на дан 31.12.2023. године износе 1,3 милијарде КМ и чине 90,6% укупних ванбилансних изложености. Изложености распоређене у ниво кредитног ризика 2 износе 129,2 милиона КМ или 9,3% укупних ванбилансних изложености, док је у ниво кредитног ризика 3 распоређено 2,1 милион КМ или 0,1% укупних ванбилансних изложености.

За укупне изложености распоређене у ниво кредитног ризика 1, ECL на дан 31.12.2023. године износи 84,6 милиона КМ и већи је за 8,1 милион КМ или 10,6% у односу на крај 2022. године.

За укупне изложености распоређене у ниво кредитног ризика 2, ECL на дан 31.12.2023. године износи 88,5 милиона КМ и већи је за 11,6 милиона КМ или 15,1% у односу на крај 2022. године.

За укупне изложености распоређене у ниво кредитног ризика 3, ECL на дан 31.12.2023. године износи 183,4 милиона КМ и већи је за 11,2 милиона КМ или 6,5% у односу на крај 2022. године.

Стопа покривености ECL-ом на укупном нивоу износи 3,1% и већа је за 0,2 процентна поена у односу на крај 2022. године. Покривеност ECL-ом за изложености распоређене у ниво кредитног ризика 1 износи 0,8% и већа је за 0,1 процентни поен у односу на крај 2022. године, покривеност за изложености распоређене у ниво кредитног ризика 2 износи 10,7% и мања је за 0,3 процентна поена, а за изложености распоређене у ниво кредитног ризика 3 стопа покривености је 76,1% и већа је за 1,5 процентних поена у односу на крај 2022. године.

У сљедећој табели приказан је преглед кредита правним и физичким лицима према нивоу кредитног ризика и припадајући ECL:

Табела 26: Преглед кредита правним и физичким лицима према нивоу кред. ризика и припадајући ECL мил. KM									
Кредити	2021.			2022.			2023.		
	Износ	ECL	Стопа покр.	Износ	ECL	Стопа покр.	Износ	ECL	Стопа покр.
Укупно кредити	5.705,1	322,5	5,65	5.792,9	292,4	5,05	6.056,5	314,9	5,20
Правна лица	2.912,1	171,5	5,89	2.868,3	140,9	4,91	3.038,6	158,8	5,23
Становништво	2.793,1	151,0	5,41	2.924,6	151,5	5,18	3.017,9	156,1	5,17
Ниво кредитног ризика 1	4.770,4	60,6	1,3	4.978,4	63,6	1,3	5.143,1	68,4	1,3
Правна лица	2.364,4	30,9	1,3	2.423,1	32,0	1,3	2.481,7	32,8	1,3
Становништво	2.405,9	29,7	1,2	2.555,3	31,6	1,2	2.661,3	35,6	1,3
Ниво кредитног ризика 2	708,0	76,8	10,9	601,0	71,9	12,0	693,0	79,7	11,5
Правна лица	431,1	48,3	11,2	329,8	36,0	10,9	439,3	46,0	10,5
Становништво	276,8	28,6	10,3	271,2	35,8	13,2	253,7	33,7	13,3
Ниво кредитног ризика 3	226,8	185,0	81,6	213,5	156,9	73,5	220,5	166,8	75,6
Правна лица	116,5	92,3	79,2	115,3	72,9	63,2	117,6	80,1	68,1
Становништво	110,3	92,7	84,1	98,2	84,1	85,6	102,9	86,8	84,3

Кредити распоређени у ниво кредитног ризика 1 на дан 31.12.2023. године износе 5,1 милијарду KM и чине 84,9% укупног кредитног портфолија. У односу на крај 2022. године већи су за 164,6 милиона KM или 3,3%. Стопа покривености ECL за кредите распоређене у ниво кредитног ризика 1 износи 1,3% (правна лица 1,3% и физичка лица 1,3%) и у односу на крај 2022. године се налази на истом нивоу.

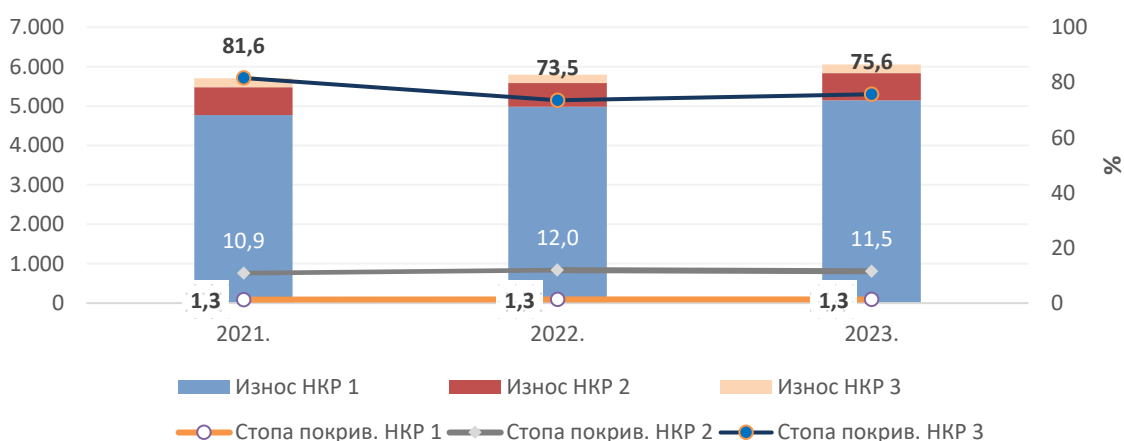
Кредити распоређени у ниво кредитног ризика 2 на дан 31.12.2023. године износе 693,0 милиона KM и чине 11,5% укупног кредитног портфолија. У односу на крај 2022. године већи су за 92 милиона KM или 15,3%. Стопа покривености ECL за ниво кредитног ризика 2 износи 11,5% (правна лица 10,5%, физичка лица 13,3%) и у односу на крај 2022. године, мања је за 0,5 процентних поена.

Кредити распоређени у ниво кредитног ризика 3 (NPL) на дан 31.12.2023. године износе 220,5 милиона KM и чине 3,6% укупног кредитног портфолија. У односу на крај 2022. године већи су за 7 милиона KM или 3,3%. Стопа покривености ECL за ниво кредитног ризика 3 износи 75,6% (правна лица 68,1%, а физичка лица 84,3%) и у односу на крај 2022. године већа је за 2,1 процентни поен.

Од укупних кредита пласираних правним лицима који износе 3 милијарде KM, на NPL се односи 117,6 милиона KM или 3,9% (учешће NPL, на крају 2022. године је 4%). Од укупних кредита физичким лицима који износе 3 милијарде KM, на NPL се односи 102,9 милиона KM или 3,4%, у односу на крај 2022. године задржан је исти проценат.

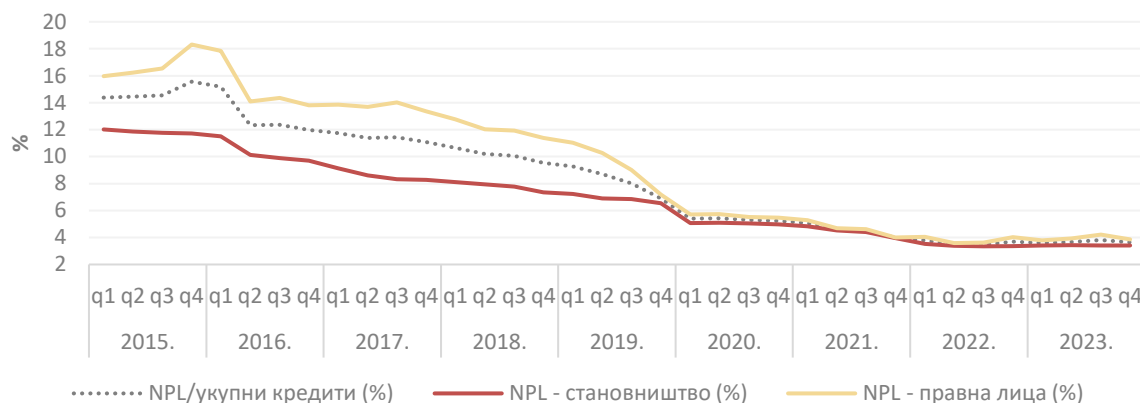
На сљедећем графикону приказано је кретање кредита распоређених у три нивоа кредитног ризика са припадајућом стопом покривености, односно ECL, кроз три упоредна периода:

Графикон 27: Кредити по нивоима кредитног ризика са припадајућим стопама покривености

Кретање NPL кроз више упоредних периода приказано је на следећем графикону:

Графикон 28: Учешће NPL-а у кредитима

У наредној табели приказани су показатељи кредитног ризика кроз три последња упоредна периода:

Табела 27: Показатељи кредитног ризика

ОПИС	2021.	2022.	2023.
1. Стопа NPA	2,2	2,1	2,1
2. Стопа покривености NPA са ECL	81,9	74,6	76,1
3. Стопа покривености укупне aktive са ECL	3,3	2,9	3,1
4. Стопа NPL	4,0	3,7	3,6
5. Стопа покривености NPL са ECL	81,6	73,5	75,6
6. Стопа покривености укупних кредита са ECL	5,7	5,0	5,2
7. Нови NPL */укупни приходујући бруто кредити	-1,1	-0,2	0,1
8. Тексашки коефицијент**	17,4	15,5	15,0

* Износ раста/пада NPL на извештајни датум у односу на упоредни период

**Неквалитетни бруто кредити/ билансни капитал и ECL за неквалитетне кредите

НКР 1,2,3 - нивои кредитног ризика

NPL - неквалитетни бруто кредити (НКР 3)

ECL - Очекивани кредитни губитак

NPA- неквалитетна актива (НКР 3)

Укупни приходујући бруто кредити (НКР1+НКР2)

2.3.3. Девизна усклађеност финансијске aktive и пасиве

Девизни ризик представља изложеност банке могућем утицају промјена девизних курсева у зависности од висине и дужине трајања изложености и степена девизне усклађености финансијске aktive, пасиве и ванбиланса, односно од степена усклађености девизних новчаних токова.

Због могућности негативног утицаја промјена девизних курсева на финансијску позицију банке, прописани су минимални стандарди којих се банке морају придржавати у обављању девизних активности, доношењу и спровођењу програма, политика и процедура за праћење, контролу и управљање девизним ризиком.

Разлика између ставки aktive и пасиве по појединим валутама је отворена индивидуална девизна позиција која може бити дуга или кратка, као и укупна позиција банке.

Укупна девизна финансијска актива износи 4,6 милијарди КМ и налази се на приближно истом нивоу у односу на крај 2022. године. У структури девизне aktive најзначајнија ставка су пласирани кредити са уговореном девизном клаузулом који износе 2,9 милијарди КМ, а који су већи за 5,3 милиона КМ или 0,2% у односу на крај 2022. године.

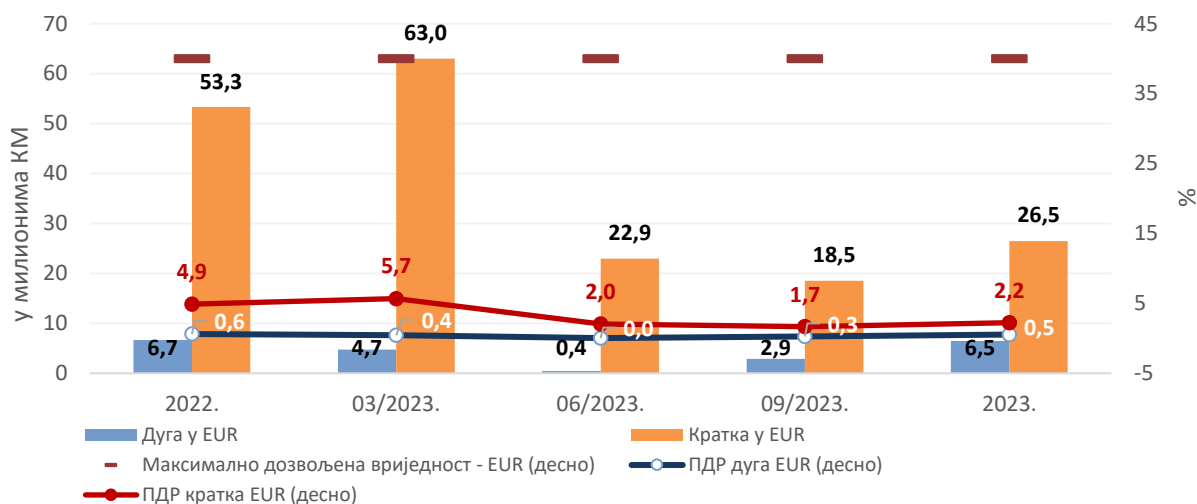
Укупна девизна пасива износи 4,6 милијарди КМ и већа је за 25 милиона КМ или 1% у односу на крај 2022. године. У структури ових обавеза најзначајнија ставка су укупни девизни депозити који износе 2,4 милијарде КМ и већи су за 56,1 милион КМ или 2,4% у односу на крај 2022. године и

депозити са девизном клаузулом који износе 2 милијарде КМ и мањи су за 36 милиона КМ или 1,8%, у односу на крај 2022. године.

На нивоу банкарског сектора укупна дуга девизна позиција износи 6,8 милиона КМ и мања је за 2,2 милиона КМ или 24%, а укупна кратка позиција износи 24,2 милиона КМ, а мања је за 17,2 милиона КМ или 42%, у односу на крај 2022. године.

Валута EUR учествује са 95,9% у укупној финансијској активи, а 96% у укупним финансијским обавезама. Кретање девизне позиције у EUR-у приказано је на наредном графикону.

Графикон 29: Преглед дуге и кратке позиције за EUR

ПДР - показатељ девизног ризика

2.3.4. Управљање каматним ризиком

Одлуком о управљању каматним ризиком у банкарској књизи се, између осталог, регулише процес обрачуна процјене промјене економске вриједности банкарске књиге за сваку значајну валуту појединачно и за остале валуте укупно, нетирајући позиције имовине и обавеза са фиксном каматном стопом, промјенљивом каматном стопом и каматном стопом која се мијења на основу одлуке органа управљања банке, како би се добила укупна нето пондерисана позиција банкарске књиге која у апсолутном износу представља промјену економске вриједности банкарске књиге. Однос промјене економске вриједности банкарске књиге и регулаторног капитала не би требао да буде већи од 20%.

На нивоу банкарског сектора Републике Српске са стањем на дан 31.12.2023. године стопа промјене економске вриједности банкарске књиге и регулаторног капитала износи 10,3% и већа је за 1,6 процентних поена у односу на крај 2022. године, а како је приказано у сљедећој табели:

Табела 28: Нето пондерисана позиција банкарске књиге по валути

ОПИС	2021.	2022.	2023.	мил. КМ Индекс 2023./2022.
1. Нето понд. поз. банк. књиге (ФКС+ПКС+КСОУ)				
1.1. По валути КМ (дуга позиција)	34,3	52,6	82,6	157
1.2. По валути EUR (дуга позиција)	55,8	44,3	43,7	98
1.3. По осталим валутама (кратка позиција)	-2,1	-1,8	-3,5	-
2. Промјена ек. вриједности 1.1 + 1.2 + 1.3	93,0	95,2	122,7	129
3. Регулаторни капитал	1.005,8	1.089,3	1.188,3	109
ПРОМЈЕНА ЕКОН. ВР./РЕГ. КАПИТАЛ * 100 (%)	9,3	8,7	10,3	118,2

*ФКС-фиксна каматна стопа/ПКС-промјењива каматна стопа/КСОУ - каматна стопа која се мијења на основу одлуке органа управљања банке

Посматрајући појединачне банке коефицијент промјене економске вриједности се кретао у распону од 2,6% до 16,3%.

2.3.5. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе

Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе рачунају се на новоодобрене кредите, односно примљене депозите у извјештајном периоду. Ефективна каматна стопа је тржишна цијена банкарских производа, односно услуга.

Табела 29: Просјечне пондерисане каматне стопе на кредите

%

О П И С	2022.				2023.			
	Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ		Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
Понд. кам. стопе на кратк. кредите	3,99	4,74	2,05	2,31	4,73	5,61	1,95	2,14
Кредити влади и влад. инст.	3,52	3,70			7,62	7,91		
Привреди	3,68	4,26	1,99	2,17	4,40	5,11	1,91	2,07
Кредити банкама и другим фин. инст.	3,54	4,35			3,44	3,85		
Становништву	9,05	12,56	7,74	15,66	9,20	12,45	8,26	15,48
Остали кредити	2,32	2,59	7,75	9,05	7,44	10,87	7,75	9,08
Понд. кам. стопе на дуг. кредите	5,53	6,52	4,47	5,45	6,14	7,32	5,02	6,05
Кредити влади и влад. инст.	4,58	4,74	2,68	2,84	6,40	6,66	6,17	6,53
Привреди	5,17	5,61	3,66	4,17	6,08	7,03	4,42	4,75
Кредити банкама и другим фин. инст.	4,24	4,51	2,85	2,96	4,68	5,14		
Становништву	5,89	7,36	4,95	6,20	6,28	7,81	5,16	6,37
Стамбени кредити	3,92	4,35	3,27	3,93	4,20	4,85	3,62	4,10
Остали кредити	4,34	4,74			5,77	6,13	5,20	5,55
Понд. кам. стопе на укупне кредите	5,10	6,03	3,63	4,35	5,84	6,95	3,60	4,25

НКС = номиналне каматне стопе; ЕКС = ефективне каматне стопе

Просјечна пондерисана номинална каматна стопа на укупне кредите банака из Републике Српске закључно са 31.12.2023. годину износи 5,84% и већа је за 0,74 процентна поена, а укупна просјечна ефективна каматна стопа износи 6,95% и већа је за 0,92 процентна поена у односу на 2022. годину.

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне кредите у посматраном периоду код јединица банака из Федерације БиХ које послују у Републици Српској је 4,25% и мања је за 0,10 процентних поена у односу на 2022. годину. Јединице банака из Федерације БиХ које послују у Републици Српској имају просјечну пондерисану ефективну каматну стопу нижу за 2,70 процентних поена у односу на просјечну пондерисану ефективну каматну стопу на укупне кредите банака из Републике Српске.

Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе за 2022. и 2023. годину израчунате су на основу мјесечних извјештаја које достављају банке из Републике Српске и пословне јединице банака из Федерације БиХ, а које послују у Републици Српској.

Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе по ороченим депозитима за 2023. годину израчунате на основу мјесечних извјештаја, за банкарски сектор Републике Српске и за пословне јединице банака из Федерације БиХ које послују у Републици Српској, виде се из сљедеће табеле:

Табела 30: Просјечне пондерисане каматне стопе на депозите

%

О П И С	2022.				2023.			
	Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ		Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
Понд. каматне стопе на кратк. депозите	0,64	0,64	0,26	0,26	1,66	1,65	0,34	0,35
Понд. каматне стопе на дугор. депозите	1,50	1,50	0,30	0,30	2,33	2,33	1,61	1,61
Понд. кам. стопе на укупне депозите	1,03	1,03	0,27	0,27	2,21	2,21	1,09	1,10

НКС = номиналне каматне стопе; ЕКС = ефективне каматне стопе

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне депозите банака са сједиштем у Републици Српској је 2,21% и већа је за 1,18 процентних поена у односу на 2022. године.

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне депозите јединица банака из Федерације БиХ је 1,10% и већа је за 0,83 процентних поена у односу на 2022. годину.

Код организационих јединица банака из Федерације БиХ, просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне депозите мања је од исте код банака са сједиштем у Републици Српској за 1,11 процентних поена.

Разлика између просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне кредите (6,95%) и просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне депозите (2,21%) код банака из Републике Српске износи 4,74 процентна поена и мања је за 0,26 процентних поена у односу на 2022. годину. Разлика између просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне кредите (4,25%) и просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне депозите (1,10%) код јединица банака из Федерације БиХ је 3,15 процентних поена и мања је за 0,93 процентни поен у односу на 2022. годину.

Табела 31: Просјечне пондерисане каматне стопе на прекорачења и депозите по виђењу

%

О П И С	2022.				2023.			
	Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ		Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
Пондерисане каматне стопе на кредите (прекорачења по рачунима)								
укупно правна лица и становништво	7,10	8,04	6,63	6,92	7,41	8,25	6,13	6,39
прекорачења по рачун. становништва	13,05	15,20	13,67	14,31	13,04	15,00	13,70	14,34
Понд. кам. стопе на депозите по виђењу								
укупно правна лица и становништво	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
становништво	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02

НКС = номиналне каматне стопе; ЕКС = ефективне каматне стопе

3. КАПИТАЛ И АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА

На дан 31.12.2023. године стопе капитала банкарског сектора Републике Српске су биле значајно изнад прописаних минимума.

Структуру капитала банкарског сектора са стањем на дан 31.12.2021; 31.12.2022. и 31.12.2023. године дајемо у следећој табели:

Табела 32: Структура капитала				мил. КМ
ОПИС	2021.	2022.	2023.	Индекс 2023./2022.
РЕГУЛАТОРНИ КАПИТАЛ	1.005,8	1.089,3	1.188,3	109
ОСНОВНИ КАПИТАЛ	962,0	1.043,4	1.130,0	108
РЕДОВНИ ОСНОВНИ КАПИТАЛ	956,0	1.037,4	1.124,0	108
Ставке редовног основног капитала	993,2	1.082,6	1.168,5	108
Уплаћени инструменти капитала (акције)	690,0	693,4	695,6	100
Емисиона премија на акције	17,1	17,3	17,3	100
Задржана добит или губитак протеклих година	149,0	194,8	270,7	139
Призната добит или губитак текуће године	0,0	50,3	64,7	129
Остали укупни резултат	4,8	-8,7	-17,3	-
Остале резерве	132,3	135,6	137,4	101
(-) Одбитне ставке од редовног основног капитала	-37,1	-45,2	-44,4	-
(-) Нематеријала имовина	-28,2	-24,8	-24,5	-
(-) Одложена пореска имовина	-5,0	-6,6	-7,4	-
(-) Остали одбици од редовног основног капитала	-3,9	-13,8	-12,5	-
ДОДАТНИ ОСНОВНИ КАПИТАЛ	6,0	6,0	6,0	100
Инструменти капитала који се признају као додатни основни капитал	6,0	6,0	6,0	100
(-) Одбици од додатног основног капитала	0,0	0,0	0,0	-
ДОПУНСКИ КАПИТАЛ	43,8	45,9	58,3	127
Инструменти капитала и субординисани кредити који се признају као допунски капитал	43,8	45,9	58,3	127
Опште исправке вриједности	0,0	0,0	0,0	-
(-) Одбици од допунског капитала	0,0	0,0	0,0	-

Регулаторни капитал банкарског сектора Републике Српске са стањем на дан 31.12.2023. године износи 1.188,3 милиона КМ и већи је за 99 милиона КМ или за 9% у односу на крај 2022. године.

Основни капитал износи 1.130,0 милиона КМ и већи је за 86,6 милиона КМ или 8%, а састоји се од редовног основног капитала у износу од 1.124,0 милиона КМ (већи је за 86,6 милиона КМ у односу на крај 2022. године) и додатног основног капитала у износу од 6 милиона КМ (на истом нивоу у односу на крај 2022. године).

На раст редовног основног капитала утицао је пораст ставке задржане добити претходних година за 75,9 милиона или 39%, признате добити текуће године за 14,4 милиона КМ или 29%, уплаћени инструменти капитала (акције) за 2,3 милиона КМ, остале резерве за 1,8 милиона КМ, као и смањење позиције одбитне ставке од капитала за 0,7 милиона КМ, све у односу на крај 2022. године.

Допунски капитал износи 58,3 милиона КМ и већи је за 12,4 милиона КМ или 27% у односу на крај 2022. године (узети субординисани кредит код двије банке).

3.1. Адекватност капитала

Врло важни показатељи снаге капитала су показатељи адекватности капитала на основу којих се у континуитету врши оцјена квалитета регулаторног, основног и редовног основног капитала сходно Закону о банкама Републике Српске и подзаконским актима, а који представљају појединачан однос редовног основног капитала, основног капитала, регулаторног капитала и укупног износа изложености ризику.

Укупан износ изложености ризику представља збир изложености пондерисане ризику за кредитни ризик, тржишни ризик (ризик позиције, девизни и робни ризик), оперативни ризик, ризик намирања/слободне испоруке и ризик повезан с великим изложеностима које произилазе из ставки у књизи трговања.

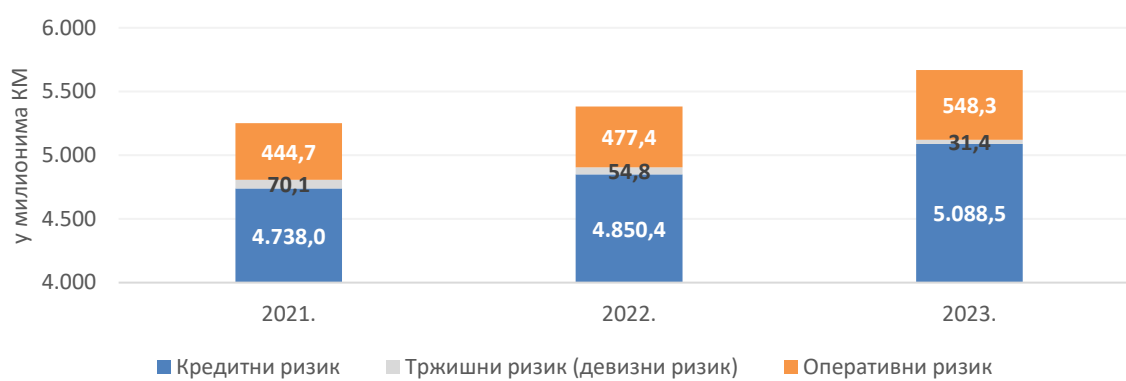
Укупна изложеност ризику банкарског сектора Републике Српске са стањем на дан 31.12.2023. године износи 5,7 милијарди КМ и већа је за 285,6 милиона КМ или 5% у односу на крај 2022. године.

Укупан износ изложености кредитном ризику је већи за 238,1 милион КМ или 5% у односу на крај 2022. године.

Укупан износ изложености тржишном (девизном) ризику је мањи за 23,4 милиона КМ или 43% у односу на крај 2022. године.

Укупан износ изложености оперативном ризику је већи за 70,9 милиона КМ или 15% у односу на крај 2022. године.

Графикон 30: Укупна изложеност банкарског сектора ризику

Претходни графикон показује кретање износа изложености кредитном, тржишном и оперативном ризику кроз три посљедња упоредна периода.

Показатељи адекватности капитала са стањем на дан 31.12.2023. године приказани су у следећој табели:

Табела 33: Показатељи адекватности капитала				мил. КМ и %
ОПИС	2021.	2022.	2023.	Индекс 2023./2022.
Укупан износ изложености ризику	5.252,7	5.382,6	5.668,2	105
Регулаторни капитал	1.005,8	1.089,3	1.188,3	109
Вишак (+) / мањак (–) регулаторног капитала	375,8	443,3	508,3	115
Стопа регулаторног капитала (мин. 12%)	19,2%	20,2%	21,0%	104
Основни капитал	962,0	1.043,4	1.130,0	108
Вишак (+) / мањак (–) основног капитала	489,0	559,4	620,0	111
Стопа основног капитала (мин. 9%)	18,3%	19,4%	19,9%	103
Редовни основни капитал	956,0	1.037,4	1.124,0	108
Вишак (+) / мањак (–) редовног основног капитала	601,0	674,4	741,0	110
Стопа редовног основног капитала (мин. 6,75%)	18,2%	19,3%	19,8%	103

Стопа регулаторног капитала износи 21% и већа је за 0,8 процентних поена у односу на крај 2022. године (минимално прописана стопа је 12%), стопа основног капитала је 19,9% и већа је за 0,5 процентних поена (минимално прописана стопа је 9%) и стопа редовног основног капитала је 19,8% и већа је за 0,5 процентних поена у односу на крај 2022. године (минимално прописана стопа је 6,75%).

3.2. Финансијска полуга

Стопа финансијске полуге је још једна мјера адекватности капитала која је дефинисана Одлуком о израчунавању капитала банака и представља однос основног капитала и мјере укупне изложености банке на задњи дан извјештајног периода (минимално прописана стопа је 6%).

Стопа финансијске полуге банкарског сектора са стањем на дан 31.12.2023. године износи 10,8%, како је дато у сљедећем прегледу:

Табела 34: Стопа финансијске полуге				мил. КМ
ОПИС	2021.	2022.	2023.	Индекс 2023./2022.
1. Ставке ванбиланса са фактором конверзије	425,1	440,2	474,6	108
10%	12,6	12,8	13,3	104
20%	117,0	138,0	151,6	110
50%	290,6	285,1	308,6	108
100%	4,9	4,3	1,1	27
2. Остала имовина	9.551,3	9.757,2	10.030,6	103
3. (-) Износ одбитних ставки активе – основни капитал	-33,2	-42,4	-42,9	101
4. Изложености стопе финансијске полуге (1+2+3)	9.943,2	10.154,9	10.462,2	103
5. Основни капитал	962,0	1.043,4	1.130,0	108
6. Стопа финансијске полуге (5/4)	9,7%	10,3%	10,8%	

Стопа финансијске полуге на нивоу банкарског сектора Републике Српске је већа за 0,5 процентних поена у односу на крај 2022. године. Уколико посматрамо појединачне банке стопа финансијске полуге креће се у распону од 7,4% до 16%.

4. ЛИКВИДНОСТ

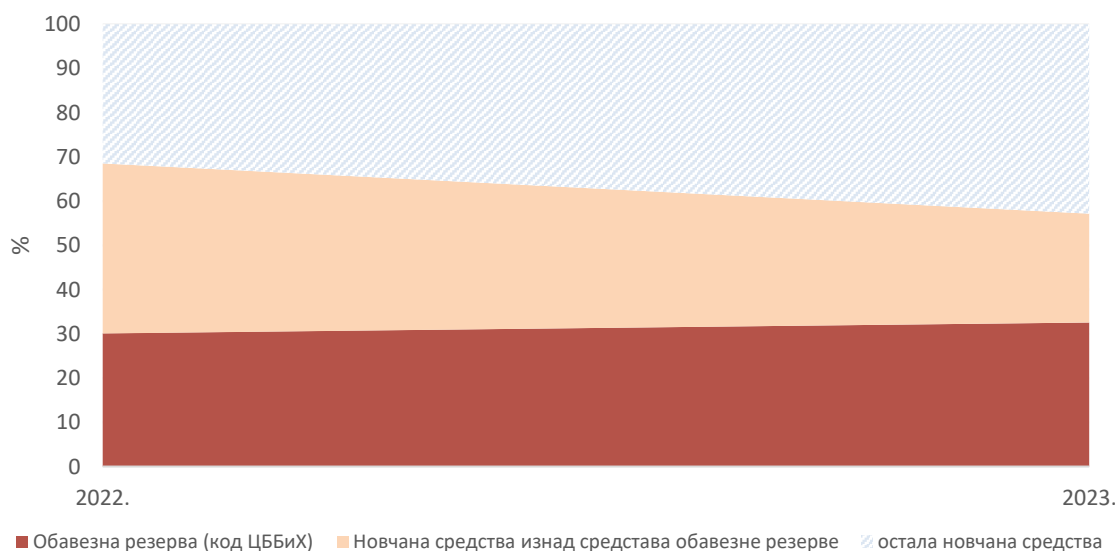
Одржавање ликвидности и управљање ризиком ликвидности је веома сложен и важан сегмент пословања сваке банке и банкарског сектора у цјелини.

На дан 31.12.2023. године укупна новчана средства и ХоВ (3,9 милијарди КМ) имају значајно учешће од 38,1% у укупној бруто активи.

Новчана средства на рачуну резерви код Централне банке БиХ са стањем на дан 31.12.2023. године износе 1,5 милијарди КМ или 57,2% укупних новчаних средстава и мања су за 343,1 милион КМ или 19% у односу на крај 2022. године. Средства изнад обавезне резерве на рачуну резерви код Централне банке БиХ износе 630,0 милиона КМ или 43% укупних новчаних средстава на рачуну резерви, док средства обавезне резерве износе 833,7 милиона КМ или 57% укупних новчаних средстава на рачуну резерви код Централне банке БиХ (са 31.12.2022. године новчана средства рачуна резерви код Централне банке БиХ изнад средстава обавезне резерве износила су 1 милијарду КМ или 56,1% укупних новчаних средстава на рачуну резерви код Централне банке БиХ, а средства обавезне резерве износила су 793,2 милиона КМ или 43,9% укупних новчаних средстава на рачуну резерви код Централне банке БиХ).

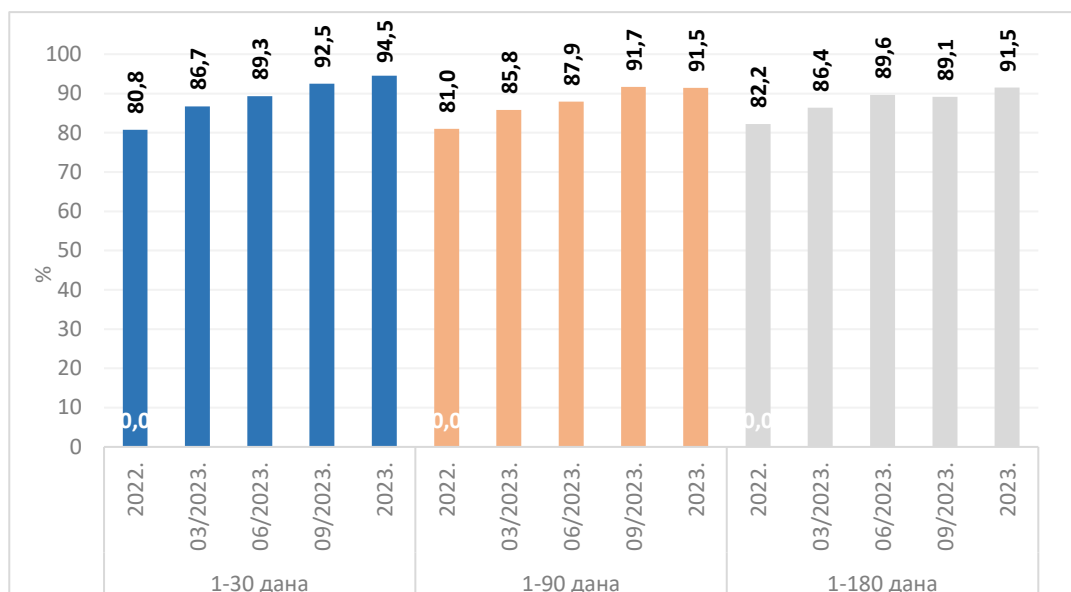
Наредним графиком приказано је кретање укупних новчаних средстава кроз два упоредна периода.

Графикон 31: Укупна новчана средства банака

Рочна усклађеност финансијске активе и финансијске пасиве мјерена по преосталом року доспијећа за временски период 1-30 дана, 1-90 дана и 1-180 дана на збирном нивоу за банкарски сектор приказана је на следећем графикону:

Графикон 32: Рочна усклађеност финансијске активе и пасиве мјерена по преосталом року доспијећа

Од 31.12.2022. године, односно од почетка примјене захтјева за одржавање стабилних извора финансирања, престаје да важи захтјев за испуњавање рочне усклађености.

За преостали рок 1-30 дана рочна усклађеност износи 94,5%, већа је у односу на крај 2022. године за 13,7 процентних поена.

За преостали рок 1-90 дана рочна усклађеност износи 91,5%, већа је у односу на крај 2022. године за 10,5 процентних поена.

За преостали рок 1-180 дана рочна усклађеност износи 91,5%, већа је у односу на крај 2022. године за 9,3 процентна поена.

Табела 35: Рочна структура депозита по преосталом доспијећу

мил. КМ

Депозити	2021.		2022.		2023.		Индекс 2022./2021.	Индекс 2023./2022.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%		
1 - 7 дана	4.715,8	62,9	5.298,9	69,8	4.309,9	55,7	112	81
8 - 15 дана	26,1	0,3	22,2	0,3	69,7	0,9	85	314
16 -30 дана	103,4	1,4	68,9	0,9	100,5	1,3	67	146
31 -90 дана	378,4	5,0	384,5	5,1	452,5	5,8	102	118
91 -180 дана	365,1	4,9	331,3	4,4	511,4	6,6	91	154
181 -365 дана	891,6	11,9	557,9	7,3	987,4	12,8	63	177
1. Укупно краткорочни	6.480,4	86,4	6.663,7	87,7	6.431,5	83,1	103	97
од 1 до 5 година	989,6	13,2	922,5	12,1	1.299,1	16,8	93	141
Преко 5 година	28,5	0,4	9,0	0,1	9,5	0,1	31	105
2. Укупно дугорочни	1.018,1	13,6	931,5	12,3	1.308,6	16,9	91	140
Укупно (I + II)	7.498,6	100	7.595,2	100	7.740,1	100	101	102

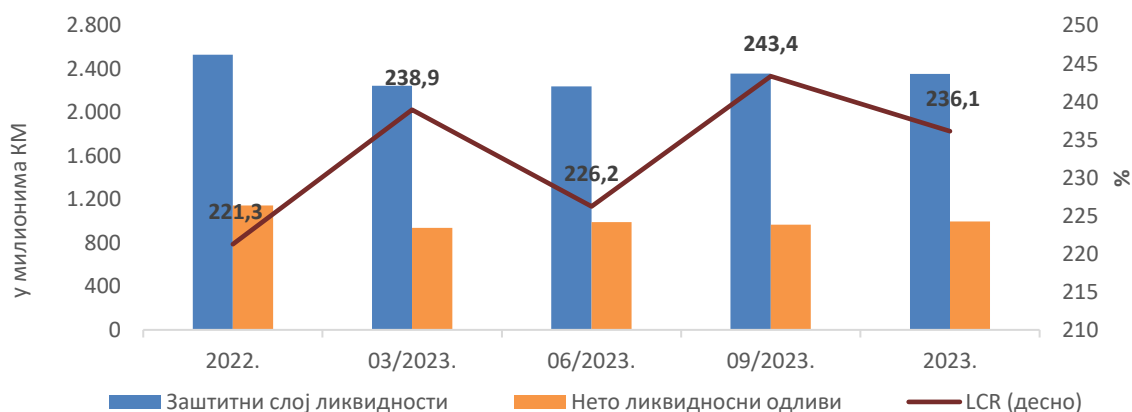
Рочна структура извора представља основ за рочну структуру пласмана, те се планирање извора и укупне ликвидносне позиције сваке банке мора ускладити са планираном кредитном политиком.

У овом извјештајном периоду дошло је до раста дугорочних депозита за 40%, док су краткорочни депозити смањени за 3%. Највеће учешће од 55,7% у укупним депозитима имају депозити са преосталим роком до доспијећа од 1-7 дана и смањени су за 989 милиона КМ или 19%. Дугорочни депозити са преосталим роком од 1 до 5 година су следећи по величини и учествују са 16,8% у укупним депозитима и биљеже раст од 376,7 милиона КМ или 41% у односу на крај 2022. године.

С циљем обезбјеђења краткорочне отпорности банака на ризик ликвидности, банке су дужне обезбиједити одговарајући ниво заштитног слоја ликвидности, како би задовољиле потребе за ликвидношћу за сценарио стреса ликвидности од 30 календарских дана. LCR представља однос између нивоа заштитног слоја ликвидности и укупних нето ликвидносних одлива током периода стреса у трајању од 30 календарских дана (прописани минимум је 100%).

Све банке у Републици Српској имају LCR изнад прописаног минимума, а на дан 31.12.2023. године LCR на нивоу банкарског сектора износи 236,1% и већи је за 14,8 процентних поена у односу на крај 2022. године. Ако посматрамо појединачно по банкама LCR се креће у распону од 167,9% до 620%. Кретање елемената за израчунавање коефицијента покрића ликвидности и стопе LCR на нивоу банкарског сектора приказан је у сљедећем графикону:

Графикон 33: Коефицијент покрића ликвидности - LCR

На дан 31.12.2023. године заштитни слој ликвидности је мањи за 7% у односу на крај 2022. године. Највеће учешће у структури заштитног слоја ликвидности има имовина регионалних влада и локалних власти од 48,8% и већа је за 19% у односу на крај 2022. године. Средства изнад обавезне резерве на рачуну резерви код ЦБ БиХ имају учешће од 26,7% и мања су за 38%, кованице и новчанице чине 16,6% заштитног слоја ликвидности и веће су за 11% и имовина централне владе чини 7,9% заштитног слоја ликвидности и мања је за 8% у односу на крај 2022. године.

Структура заштитног слоја ликвидности и кретање кроз три упоредна периода приказана је у сљедећој табели:

Табела 36: Заштитни слој ликвидности

ОПИС	мил. КМ			Индекс 2022/2021.	Индекс 2023./2022.
	2021.	2022.	2023.		
Ликвидна имовина нивоа 1	2.440,6	2.531,3	2.354,6	104	93
Кованице и новчанице	316,9	350,2	390,3	111	111
Резерве Централне банке које се могу повући	1.101,7	1.012,3	628,8	92	62
Имовина централне банке	0,0	0,0	0,0	-	-
Имовина централне владе	162,3	202,4	185,3	125	92
Имовина регионалних влада и локалних власти	859,7	966,4	1.150,2	112	119
Ликвидна имовина нивоа 2	0,0	0,0	0,0	-	-
Ликвидна имовина нивоа 2а	0,0	0,0	0,0	-	-
Ликвидна имовина нивоа 2б	0,0	0,0	0,0	-	-
Укупно	2.440,6	2.531,3	2.354,6	104	93

Нето ликвидни одливи су мањи за 146,9 милиона КМ или 12,8%, у односу на крај 2022. године, на шта је утицало смањење укупних одлива за 1% и повећање прилива за 19%, у односу на крај 2022. године.

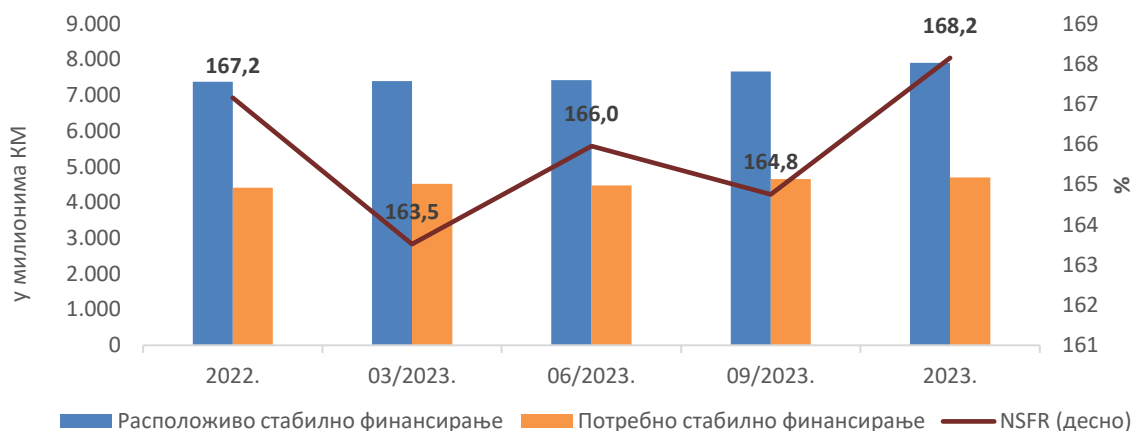
Табела 37: Нето ликвидносни одливи

ОПИС	мил. КМ				
	2021.	2022.	2023.	Индекс 2022/2021.	Индекс 2023./2022.
Укупни одливи	1.765,5	1.787,9	1.763,0	101	99
Приливи на које се примјењује горња граница од 75% одлива	559,1	643,9	765,9	115	119
Нето ликвидносни одливи (1-2)	1.206,4	1.144,0	997,1	95	87

Коефицијент нето стабилних извора финансирања - NSFR представља однос између расположивог износа стабилног финансирања и потребног износа стабилног финансирања (прописани минимум је 100%). Наиме, банке су дужне обезбиједити одговарајуће финансирање дугорочне имовине банке стабилним изворима финансирања, односно одговарајућим ставкама обавеза и капитала у уобичајеним и стресним условима.

Све банке у Републици Српској имају NSFR изнад прописаног минимума, односно на дан 31.12.2023. године NSFR на нивоу банкарског сектора износи 168,2%. Ако посматрамо појединачно по банкама NSFR се креће у распону од 159,5% до 186,6%. Кретање елемената за израчунавање коефицијента нето стабилних извора финансирања и стопе NSFR на нивоу банкарског сектора приказан је у сљедећем графикону:

Графикон 34: Коефицијент нето стабилних извора финансирања - NSFR

*Банке су биле у обавези да од 31.12.2021. године достављају Агенцији Извјештај о NSFR-у, а од 31.12.2022. године и да поштују ограничење дефинисано подзаконским актом који регулише предметну област (прописани минимум је 100%).

Сходно подзаконском акту Агенције, банке су дужне да поред обезбеђења стабилних, диверзификованих извора средстава, адекватне организације управљања ликвидношћу, јасних пословних политика, имају и планове за ванредне, односно непредвиђене случајеве са тестирањем могућих стресних ситуација.

Табела 38: Показатељи ликвидности

ОПИС	2021.	2022.	2023.
Ликвидна средства*/нето актива	28,7	27,4	25,7
Ликвидна средства*/краткорочне финансијске обавезе	40,7	38,7	38,7
Краткорочне финансијске обавезе/укупне финансијске обавезе	80,0	80,9	76,7
Кредити/(депозити и узети кредити)	69,7	69,8	71,6
Кредити/(депозити и узети кредити и субординисани дугови)	69,3	69,4	71,0

*Ликвидна средства у ужем смислу: готовина и депозити и друга финансијска средства са преосталим роком доспијећа мањим од три мјесеца, искључујући међубанкарске депозите

5. ПЛАТНИ ПРОМЕТ

Законом о унутрашњем платном промету („Службени гласник Републике Српске“ бр. 52/12, 92/12, 58/19 и 38/22) и Законом о девизном пословању („Службени гласник Републике Српске“ бр. 96/03, 23/06, 92/09, 20/14 и 20/18) прописано је да надзор над провођењем наведених закона у банкама, поред осталих контролних органа, у оквиру своје надлежности врши и Агенција.

У платни промет Републике Српске укључене су све банке Републике Српске и банке из Федерације БиХ, путем организационих дијелова који послују у Републици Српској, а исте су на дан 31.12.2023. године имале отворених укупно 127.512 рачуна у КМ (главни рачуни, рачуни за редовно пословање, рачуни организационих дијелова, рачуни за посебне намјене, рачуни јавних прихода и рачуни без ознаке врсте рачуна) правних лица и предузетника, што је за 4,5% више у односу на 31.12.2022. године и 32.605 девизна рачуна правних лица и предузетника (4,5% више у односу на 31.12.2022. године). Од тога нерезиденти (правна лица) су имали укупно 95 рачуна у КМ и 130 девизних рачуна. Од горе наведеног броја отворених рачуна правних лица и предузетника, укупно је било блокираних 41.605 рачуна у КМ (1,3% више у односу на 31.12.2022. године) и 8.704 девизних рачуна (6,4% више у односу на 31.12.2022. године).

Банке су на дан 31.12.2023. године имале отворених укупно 1.088.645 рачуна физичких лица у КМ (текући/трансакциони рачуни и др.), што је за 3% више у односу 31.12.2022. године и 288.139 девизних рачуна физичких лица, односно 15,2% више у односу на 31.12.2022. године.

На дан 31.12.2023. године укупан број неактивних/блокираних рачуна физичких лица, износио је 175.770 рачуна (1,7% више у односу на 31.12.2022. године).

Такође на дан 31.12.2023. године у банкама је било укупно 2719 корисника сефова (17 корисника сефова више у односу на 31.12.2022. године).

Сходно Закону о унутрашњем платном промету, учесници у платном промету (правна лица, предузетници и физичка лица), код банака могу имати један или више отворених рачуна.

У 2023. години, укупан обим платног промета (унутрашњи и девизни платни промет) остварен у банкама са сједиштем у Републици Српској износио је 111,8 милијарди КМ (протувриједност у КМ), што је за 9,7% више у односу на 2022. годину.

На основу достављених извјештаја банака са сједиштем у Републици Српској о трансакцијама унутрашњег и ино-платног промета, као и трансакцијама у обављању мјењачких послова, даје се табеларни преглед броја и вриједности извршених трансакција у 2023. години:

Табела 39: Унутрашњи платни промет

Период	Готовинске платне трансакције		Безготовинске платне трансакције				Укупно	
			Унутарбанкарске платне трансакције		Међубанкарске платне трансакције			
	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)
01/2023	1.628.516	1.487,8	2.437.743	2.641,9	1.279.147	2.609,2	5.345.406	6.738,9
02/2023	1.568.772	1.095,4	2.545.897	2.863,6	1.465.487	2.911,0	5.580.156	6.870,0
03/2023	1.712.000	1.557,2	2.850.034	3.563,0	1.574.077	3.270,4	6.136.111	8.390,6
04/2023	1.599.894	1.440,1	2.661.054	3.172,1	1.467.232	2.770,6	5.728.180	7.382,8
05/2023	1.676.836	1.525,7	2.901.664	3.274,0	1.592.069	3.138,1	6.170.569	7.937,8
06/2023	1.665.350	1.489,6	2.884.658	4.283,1	1.582.823	3.373,5	6.132.831	9.146,2
07/2023	1.643.784	1.628,4	2.934.469	3.256,9	1.597.701	3.149,6	6.175.954	8.034,9
08/2023	1.655.269	1.783,3	2.946.377	3.567,6	1.515.468	3.382,6	6.117.114	8.733,5
09/2023	1.604.235	1.533,0	2.954.601	3.441,3	1.468.358	3.519,2	6.027.194	8.493,5
10/2023	1.642.810	1.626,4	3.073.426	3.597,9	1.564.483	3.366,9	6.280.719	8.591,2
11/2023	1.553.458	1.458,9	2.964.886	3.497,7	1.481.386	3.300,0	5.999.730	8.256,6
12/2023	1.590.246	1.560,4	3.080.092	4.630,6	1.620.585	3.707,5	6.290.923	9.898,5
УКУПНО	19.541.170	18.549,8	34.234.901	41.789,7	18.208.816	38.498,6	71.984.887	98.838,1

Укупан број обављених готовинских платних трансакција у 2023. години износио је 19,5 милиона трансакција, укупне вриједности 18,5 милијарди КМ. У односу на 2022. годину, број извршених готовинских платних трансакција трансакција је мањи за 8%, док је вриједност готовинских платних трансакција мања за 8,2%.

Укупан број обављених унутарбанкарских платних трансакција у 2023. години износио је 34,2 милиона трансакција, укупне вриједности 41,8 милијарди КМ. У односу на 2022. годину, број извршених унутарбанкарских платних трансакција већи је за 14%, док је вриједност трансакција већа за 16%.

У међубанкарском платном промету извршено је укупно 18,2 милиона платних трансакција, чија је укупна вриједност износила 38,5 милијарди КМ. У односу на 2022. годину, број извршених међубанкарских платних трансакција већи је за 6,9%, док је вриједност трансакција већа за 15,4%.

Табела 40: Девизни платни промет (противвриједност у КМ)

Период	Одлив		Прилив		Укупно	
	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)
1	2	3	4	5	6=2+4	7=3+5
01.01 - 31.12.2023.	236.150	7.038,4	608.551	5.892,6	844.701	12.931,0

Укупна вриједност обављених трансакција (одлив/плаћање) према иностранству у 2023. години износила је 7 милијарди КМ (протувриједност у КМ), што је за 15,5% више у односу на 2022. годину, док је укупна вриједност обављених трансакција (прилив/наплата) из иностранства износила 5,9 милијарди КМ (протувриједност у КМ), што је за 4,8% мање у односу на 2022. годину. Од укупне вриједности извршених платних трансакција, учешће прилива средстава из иностранства износи 45,6%, док се на учешће одлива средстава према иностранству односи 54,4%.

Табела 41: Мјењачки послови банака (противвриједност у КМ)

Период 01.01.-31.12.2023.	Откуп		Продаја	
	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)
EUR	815.200	1.174,8	119.389	479,1
Остале валуте	112.869	106,7	51.660	59,5
УКУПНО	928.069	1.281,5	171.049	538,6

Укупна вриједност обављених мјењачких послова откупа валуте (протувриједност у КМ) у банкама у 2023. години износила је 1,28 милијарди КМ, што је за 6% више у односу на 2022. годину, док је укупна вриједност продате валуте (протувриједност у КМ) износила 538,6 милиона КМ, што је за 3,5% мање у односу на 2022. годину.

Поред извјештаја о извршеним мјењачким пословима банака, достављени су и извјештаји о извршеним мјењачким пословима овлашћених мјењача са којима банке имају закључене уговоре о обављању мјењачких послова. Овлашћени мјењачи су у 2023. години извршили откуп валуте (протувриједност КМ) у укупном износу од 3,5 милијарди КМ, што је 6,1% више у односу на исти период 2022. године, док је укупна вриједност продате валуте (протувриједност КМ) износила 123 милиона КМ, што је за 9,6% мање у односу на 2022. годину.

У 2023. години Агенција је путем посредног и непосредног надзора банака, вршила надзор усклађености пословања банака у дијелу обављања унутрашњег и девизног платног промета. Надзор је обављен уз досљедну примјену Приручника за надзор усклађености пословања банака у платном промету.

На основу извршеног надзора, те стања банака у овом извјештајном периоду, може се закључити да је функционисање платног промета у банкарском сектору Републике Српске успјешно настављено. Надзором у банкама нису утврђене значајније неусклађености у пословању везано за унутрашњи и девизни платни промет.

6. ПРЕПОРУКЕ ЗА БАНКАРСКИ СЕКТОР

Полазећи од основног задатка Агенције да чува и јача стабилност банкарског сектора Републике Српске и да обезбиједи законито пословање банака, активности Агенције у наредном периоду односиће се првенствено на наставак континуираног надзора банака, са посебним акцентом на:

- надзор и праћење кредитног ризика, ризика ликвидности, с посебним освртом на оцјену система управљања у банци и провјеру адекватности ECL и управљања кредитним и ликвидносним ризицима;
- континуирани надзор, посебно банака са значајним учешћем на тржишту, јер је у истим концентрисан најзначајнији дио штедње и других депозита, а све у циљу што ефикасније заштите депонената и очувања финансијске стабилности;
- праћење реализације планова капитала и инсистирању на капиталном јачању, гдје се оцијени за потребно, у смислу постизања што адекватнијих капиталних захтјева, те адекватно покриће кредитног, оперативног, тржишног ризика и каматног ризика у банкарској књижи;
- провођење тестирања отпорности на стрес, с циљем боље оцјене ризика у свакој банци и благовременог предузимања потребних мјера;
- праћење поступања банака по питању значајног раста каматних стопа и примјене Одлуке о привременим мјерама за ублажавање ризика раста каматних стопа,⁴⁵
- надзор заштите права корисника финансијских услуга;
- надзор платног промета и праћење висине обрачунатих накнада за услуге платног промета и других трошкова које банке наплаћују за вршење услуга;
- надзор активности на спречавању прања новца и финансирања тероризма, те у том смислу унапређивање сарадње са другим надлежним институцијама.

Поред спровођења активности на континуираном надзору, Агенција ће радити на:

- стручном усавршавању властитих кадрова и јачању капацитета за вршење ефикасног надзора над банкама, те даљем континуираном унапређењу информационог система;
- континуираном праћењу промјена у законској регулативи Европске уније (базелски принципи, европске директиве, међународни рачуноводствени стандарди и сл.) и преузимању у наше законодавство с циљем постизања што веће еквивалентности са европском регулативом;
- даљем унапређивању и успостављању сарадње са надзорним тијелима других земаља, нарочито из земаља чије банке имају акционарска учешћа у банкама из Републике Српске;
- унапређивању сарадње и размјене информација са ЕЦБ-ом и ЕВА-ом, као и другим међународним финансијским институцијама с циљем развоја супервизорских пракси и усклађивања регулативе;
- наставку и унапређењу сарадње са спољним ревизорима;
- активном учествовању у раду Комитета за координацију финансијског сектора Републике Српске;
- наставку и унапређењу сарадње са Удружењем банака БиХ с циљем унапређења пословања банака, усклађености њиховог пословања са прописима и захтјевима тржишта;
- наставку активности на провођењу пројеката у вези са унапређењем регулаторног и супервизорског оквира у сарадњи са европским и међународним институцијама.

Због посебне улоге и значајног учешћа које банке имају у финансијском систему, достигнути ниво развијености и стабилност банкарског сектора у условима изазваним тренутном геополитичком ситуацијом, могу значајно да утичу на побољшање прилика у укупном привредном систему. У наредном периоду, од банака се очекује да своје активности усмјере на:

- адекватно управљање и дневно и унутардневно праћење ликвидности;

⁴⁵ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 98/22, 35/23 и 101/23

- обезбјеђење раста и већег учешћа дугорочних извора финансирања;
- адекватно управљање нивоом доспјелих потраживања, а посебно некавалитетних кредита, те додатне активности за ефикаснију наплату и унапређење система раног препознавања погоршања квалитета кредитног портфолија;
- унапређење властитих система управљања ризицима, прије свега кредитним ризиком и ризиком ликвидности;
- адекватно управљање ECL за ставке биланса и ванбиланса и јачање информационе подршке за наведене активности;
- побољшање управљања активом;
- јачање система унутрашњих контрола и успостављање ефикасних контролних функција;
- успостављање и унапређење стрес тестова и њихову примјену у креирању пословне политике;
- унапређење ICAAP-а и ILAAP-а у складу са новим регулаторним захтјевима;
- развој политика и процедура за адекватно управљање ризицима којима су банке изложене у свом пословању;
- даље унапређење обављања платног промета и досљедну примјену политика и процедура за спречавање прања новца и финансирања тероризма;
- ревидирање властитих планова за ванредне ситуације и планова опоравка;
- свеобухватније информисање и адекватну едукацију с циљем боље заштите корисника финансијских услуга;
- кадровско јачање и стручно оспособљавање радника с циљем квалитетнијег и свеобухватнијег задовољавања потреба клијената банке;
- јачање информационих система и подршке при изради извјештаја, те сигурности информационих система;
- јачање заштите и развој нових процедура за електронско пословање и рад са клијентима на даљину.

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2023 – 31.12.2023. године

III Сектор микрокредитних организација (МКО)

1. СТРУКТУРА МКО

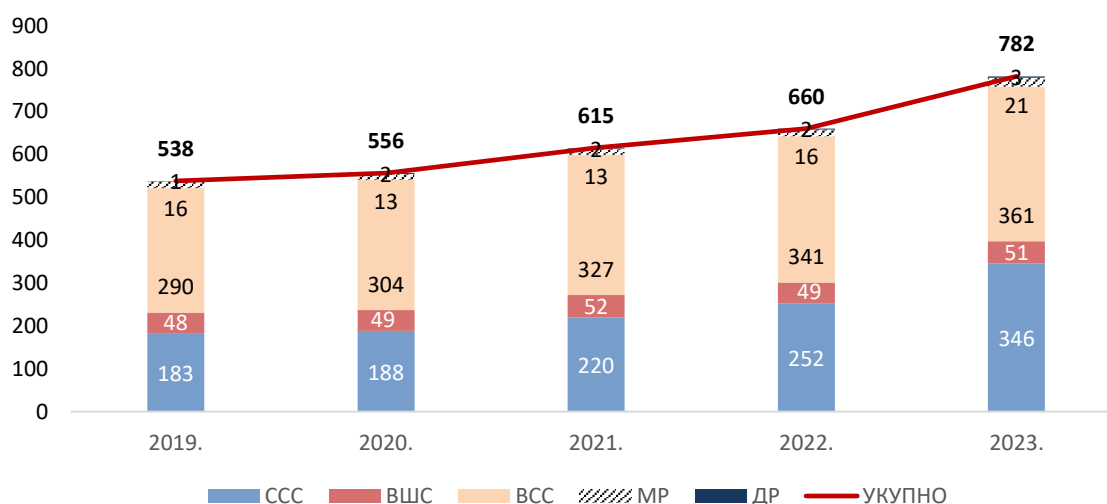
Микрокредитни сектор Републике Српске са стањем на дан 31.12.2023. године чинило је 15 МКО, које су пословале из сједишта МКО и преко 231 организационог дијела (43 филијале и 188 осталих организационих дијелова), а односи се на 13 микрокредитних друштава (МКД) и двије микрокредитне фондације (МКФ). Једном МКД издата је дозвола за рад у мају 2023. године, а кредитну активност је започело у јуну 2023. године.

У Републици Српској са стањем на дан 31.12.2023. године пословало је и 112 организационих дијелова МКО (пет филијала и 107 осталих организационих дијелова) у оквиру девет МКО (седам МКФ и два МКД), чије је сједиште у ФБиХ (организационом дијелу новооснованог МКД, у марту 2023. године, издата је дозвола за рад у Републици Српској, а исто је кредитну активност започело у јуну 2023. године). Финансијски показатељи пословања ових организационих дијелова су укључени у билансе матичних МКО.

1.1. Кадрови

МКО са сједиштем у Републици Српској са 31.12.2023. године су укупно запошљавале 782 радника и у односу на крај 2022. године евидентно је повећање броја запослених за 18,5% или за 122 радника (3 МКД чине 74% укупног броја запослених у МКО из Републике Српске).

Графикон 35: Квалификациона структура запослених у МКО Републике Српске (2019. - 2023.)

Квалификациона структура и укупан број запослених у МКО из Републике Српске у великој мјери зависи од структуре и броја запослених у највећем МКД, које запошљава 387 радника, што чини 49,5% од укупно запослених у МКО из Републике Српске (са крајем 2022. године запошљавало је 371 радника или 56% укупно запослених).

Организациони дијелови МКО који послују у Републици Српској, а чије је сједиште у ФБиХ са 31.12.2023. године су запошљавали укупно 356 радника или 31% од укупно 1.138 запослених у микрокредитном сектору Републике Српске (са 31.12.2022. године исти су запошљавали 340 радника или 34% од укупно 1.000 запослених у микрокредитном сектору Републике Српске). Квалификациону структуру запослених у овим организационим дијеловима чини висока стручна спрема (45%), средња стручна спрема (42%), виша школска спрема (12%) и звање магистра (1%).

Актива по запосленом на нивоу МКО са сједиштем у Републици Српској износи 798 хиљада КМ са падом по стопи од 3,4% у односу на крај 2022. године (са 31.12.2022. године иста је износила 826,5 хиљада КМ).

2. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА МКО

Функцију надзора МКО Агенција обавља надзором на лицу мјеста у МКО (непосредни надзор) и анализом извјештаја које МКО достављају Агенцији (посредни надзор), сходно законским и подзаконским прописима.

Извјештајну основу чине квартални извјештаји о билансу стања, капиталу, кредитима, резервама за кредитне губитке, резултатима пословања и други извјештаји и информације о појединим сегментима пословања, те мјесечни извјештаји о просјечним пондерисаним каматним стопама.

2.1. Биланс стања МКО

У сљедећој табели је приказан биланс стања МКО са 31.12.2023. и 31.12.2022. године.

Табела 42: Биланс стања МКО Републике Српске											000 КМ
О П И С	2022.					2023.					Индекс
	МКД	%	МКФ	%	Укупно	МКД	%	МКФ	%	Укупно	
АКТИВА (ИМОВИНА)											
1. Новчана средства	42.492	8	396	8	42.888	35.630	6	907	32	36.537	85
2. Пласмани банкама	-	-	-	-	-	3.034	0	0	0	3.034	-
3. Кредити (брuto)	446.286	82	4.271	85	450.557	542.896	87	1.666	58	544.562	121
4. Пословни простор и остала фиксна актива	5.511	1	129	3	5.640	8.510	1	181	6	8.691	154
5. Дугорочне инвестиције	36.112	7	-	-	36.112	20.453	4	0	0	20.453	57
6. Остала актива	10.088	2	223	4	10.311	10.703	2	110	4	10.813	105
7. Укупно актива (брuto) (1+2+3+4+5+6)	540.489	100	5.019	100	545.508	621.226	100	2.864	100	624.090	114
8. Резерве (8а.+8б.)	5.683		37		5.720	6.354		83		6.437	113
8а.Резерве на ставку кредита	4.259		35		4.294	5.022		77		5.099	119
8б.Резерве на остале ставке aktive осим кредита	1.424		2		1.426	1.332		6		1.338	94
9. Укупно актива (нето: 7. - 8.)	534.806		4.982		539.788	614.872		2.781		617.653	114
ПАСИВА (ОБАВЕЗЕ)											
10. Обавезе по узетим кредитима	326.440	61	3.045	61	329.485	386.632	63	1.019	37	387.651	118
11. Остала пасива	35.025	7	313	6	35.338	46.080	7	165	6	46.245	131
12. Укупно капитал/улог	173.341	32	1.624	33	174.965	182.160	30	1.597	57	183.757	105
13. Укупно пасива (обавезе и капитал) (10+11+12)	534.806	100	4.982	100	539.788	614.872	100	2.781	100	617.653	114
14. Ванбилансна виденција	74.486		905		75.391	84.112		200		84.312	112

2.1.1. Актива МКО

Укупна актива (брuto) МКО са сједиштем у Републици Српској биљежи раст по стопи од 14% или у износу од 78,6 милиона КМ у односу на стање са крајем 2022. године, што је резултат промјена сљедећих билансних позиција: раста кредита за 94 милиона КМ или за 21% (87% укупне активе), затим пословног простора и остале фиксне активе са растом по стопи од 54% или за 3 милиона КМ (1% укупне активе), те раста остале активе по стопи од 5% или у износу од 0,5 милиона КМ (2% укупне активе) и раста пласмана банкама у износу од 3 милиона КМ (орочени депозити код банке који немају значајног учешћа у укупној активи) и истовременог смањења вриједности дугорочних инвестиција (3% укупне активе и односи се на улагање највећег МКД у акционарски капитал банке) за 43% или за 15,7 милиона КМ (утицај продаје акција емитента у власништву највећег МКД) и смањења новчаних средстава (6% укупне активе) за 6,3 милиона КМ или за 15%.

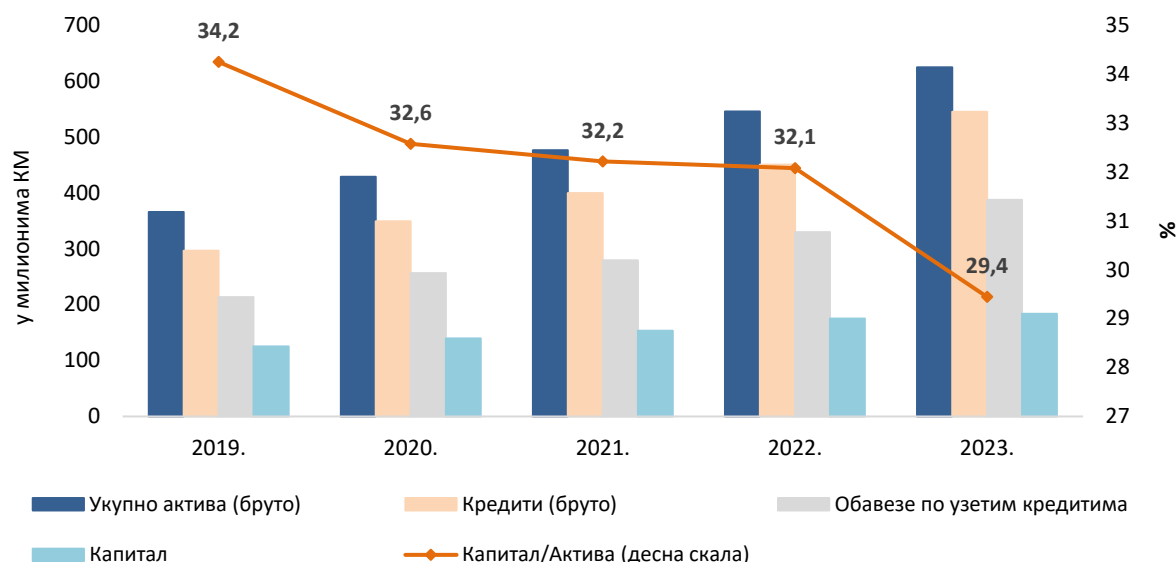
Раст кредитне активности МКО са сједиштем у Републици Српској, у односу на стање са крајем 2022. године, евидентан је код 11 МКД и то код четири МКД са растом по стопи у распону од 8% до 10%, затим код четири МКД са растом по стопи у распону од 19% до 37%, код два МКД евидентан је раст кредита по стопи од 124% и од 133%, а код једног МКД кредити су расли по стопи од 428%, док је код једног МКД евидентан пад кредитне активности по стопи од 57%. Кредити једног МКД које је почело

са кредитним активностима у јуну 2023. године (основано у мају 2023. године), са 31.12.2023. године немају значајно учешће у укупним кредитима МКО са сједиштем у Републици Српској.

У овом извјештајном периоду двије МКФ су забиљежиле значајнији пад кредитне активности и то по стопи од 53% и 77%.

У укупном расту кредита МКО са 31.12.2023. године (94 милиона КМ) у односу на крај 2022. године, раст кредита код три МКД чини 87% укупног раста кредита МКО.

Графикон 36: Позиције биланса стања МКО Републике Српске (2019. - 2023.)

Према структури остале активе (10,8 милиона КМ) најзначајније учешће је евидентно код следећих ставки: потраживања по каматама на дате кредите (4 милиона КМ или 37% остале активе) са растом по стопи од 25% или у износу од 0,8 милиона КМ, активна временска разграничења (3,4 милиона КМ или 32% остале активе) са растом по стопи од 32% или у износу од 0,8 милиона КМ, „остала потраживања“ у износу од 1,8 милиона КМ или 17% остале активе са падом по стопи од 36% или у износу од 1 милион КМ (потраживања по основу продаје основних средстава, закупа пословног простора, Фонда здравственог осигурања, пролазних рачуна за извршене поштанске услуге и сл.), средства стечена наплатом потраживања (0,7 милиона КМ или 6% остале активе), потраживања по накнадама (0,6 милиона КМ или 5% остале активе) са падом по стопи од 2%, те дати аванси и одложена пореска средства (0,3 милиона КМ или 3% остале активе) са падом по стопи 12%, а све у односу на стање са 31.12.2022. године.

2.1.2. Пасива МКО

У структури пасиве, обавезе по узетим кредитима/зајмовима, као основни извор финансирања МКО, износе 387,6 милиона КМ (63% пасиве) и веће су за 58,1 милион КМ или за 18% у односу на стање са крајем 2022. године.

Табела 43: Рочна структура узетих кредита/зајмова МКО Републике Српске

000 КМ

О П И С	2021.				2022.				2023.				Индекс 2023./2022.
	МКД	МКФ	Укупно	%	МКД	МКФ	Укупно	%	МКД	МКФ	Укупно	%	
Обавезе по узетим кратк. кред./зајмовима	15.534	939	16.473	6	11.561	560	12.121	4	10.335	0	10.335	3	85
Обавезе по узетим дуг. кред./зајмовима	262.579	338	262.917	94	314.879	2.485	317.364	96	376.297	1.019	377.316	97	119
Укупно	278.113	1.277	279.390	100	326.440	3.045	329.485	100	386.632	1.019	387.651	100	118

У укупним обавезама по узетим кредитима/зајмовима најзначајнији кредитори микрокредитног сектора Републике Српске су: стране међународне финансијске институције са учешћем од 69% (93% обавеза према поменутиим инвеститорима односи се на највеће МКД), затим домаће банке са учешћем од 22%, фондови „Инвестиционе развојне банке Републике Српске“ а.д. Бања Лука са учешћем од 3%, остали страни инвеститори са учешћем од 1% и остали извори финансирања (зајмови од правних и физичких лица) са учешћем од 5% у укупним обавезама по узетим кредитима/зајмовима.

Остала пасива са 31.12.2023. године износила је 46,2 милиона КМ или 7% пасиве и већа је за 31% или за 10,9 милиона КМ у односу на стање са крајем 2022. године, као резултат значајнијег повећања обавеза по основу емисија обвезница за 6,2 милиона КМ или за 51% (са 31.12.2023. године ове обавезе су евидентне код пет МКД у укупном износу од 18,5 милиона КМ), затим повећања пасивних временских разграничења (12,8 милиона КМ или 28% остале пасиве) за 27% или за 2,7 милиона КМ (углавном унапријед плаћени рате кредита и накнаде за обраду кредита), повећања обавезе према запосленима по основу зарада, пореза и доприноса на зараде (2,5 милиона КМ или 5% остале пасиве) за 21% или за 0,4 милиона КМ, те повећања „осталих обавеза“ (10,1 милион КМ или 22% остале пасиве) за 44% или за 3,1 милион КМ (закупнине, исплате дивиденде, обавезе по основу обрачунатих пореза, добављачи и др.), док су обавезе по каматама и накнадама (2 милиона КМ или 4% остале пасиве) смањене за 46% или за 1,7 милиона КМ. Поред наведених обавеза, евидентне су обавезе по основу резервисања по МРС 19 и судским споровима у износу од 0,2 милиона КМ и одложене пореске обавезе у износу од 0,1 милион КМ које заједно чине 1% остале пасиве и веће су 0,1 милион КМ, а све у односу на стање са крајем 2022. године.

2.1.3. Ванбилансна евиденција

Ванбилансна евиденција извјештајно исказана са стањем на дан 31.12.2023. године износи 84,3 милиона КМ, те упоређујући исту са стањем на дан 31.12.2022. године већа је за 12% или за 8,9 милиона КМ, као резултат повећања извјештајно исказаних кредита са кашњењем у отплати преко 180 дана и њима припадајућих камата и осталих ставки активе за 3,3 милиона КМ или за 6% (раст наведених кредитних потраживања код два МКД чини 67% укупног повећања истих на нивоу микрокредитних организација са сједиштем у Републици Српској) и повећања осталих потенцијалних обавеза за 31% или за 5,6 милиона КМ (неискоришћена средства по уговорима о узетим кредитима чине 83% осталих потенцијалних обавеза). Према структури ванбиланса, на овој позицији извјештајно су исказане следеће ставке: кредити МКО са кашњењем у отплати преко 180 дана у укупном износу од 34 милиона КМ или 40% укупног ванбиланса, затим потраживања за камату/накнаду и остале ставки активе са кашњењем у отплати преко 180 дана у износу од 26,6 милиона КМ или 32% укупног ванбиланса (највеће МКД чини 70% поменутих потраживања), потенцијалне обавезе за неповучена средства по основу неискориштених средстава по уговорима о оквирним или револвинг кредитима закљученим са банкама у укупном износу од 19,8 милиона КМ или 23% ванбиланса (седам МКД), потенцијалне обавезе за неповучена средства из оквирних кредита одобрених клијентима МКД у износу од 3,8 милион КМ или 5% ванбиланса и по осталим основама у износу од 0,1 милион КМ (потенцијалне обавезе за исплате запосленим и сл.).

2.2. Капитал МКО (капитал МКД и улози МКФ)

Укупни капитал/улог МКО са 31.12.2023. године износи 183,8 милиона КМ или 30% пасиве и већи је за 8,8 милиона КМ или за 5%, што је резултат следећих промјена капитала МКО: повећања основног капитала за 4,2 милиона КМ или за 7% (докапитализација код три МКД у укупном износу од 3,6 милиона КМ и уплата оснивачког капитала једног МКД у износу од 0,6 милиона КМ), те повећања укупне нераспоређене нето добити МКД у укупном износу од 4,5 милиона КМ или по стопи од 4% као резултат повећања позиције нераспоређене нето добити 2023. године за 17,1 милион КМ (утицај оствареног једнократног прихода по основу продаје акција емитента у власништву највећег МКД), а све у односу на стање на дан 31.12.2022. године.

Табела 44: Структура капитала / улога МКО Републике Српске

000 KM

О П И С	2022.					2023.					Индекс 2023./2022.
	МКД	%	МКФ	%	Укупно	МКД	%	МКФ	%	Укупно	
Основни капитал/ улог	56.178	32	741	45	56.919	60.418	33	741	46	61.159	107
Емисиона ажиа	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нераспоређена добит	112.598	65	-	-	112.598	117.064	64	-	-	117.064	107
Вишак прихода над расходима	-	-	848	52	848	-	-	812	51	812	96
Законске резерве	4.507	3	35	2	4.542	4.620	3	44	3	4.664	103
Остале резерве	58	-	-	-	58	58	-	-	-	58	100
Капитал МКД/ Улог МКФ	173.341	100	1.624	100	174.965	182.160	100	1.597	100	183.757	105

Укупни улози МКФ у износу од 1,6 милиона KM су на приближно истом нивоу као и са стањем на крају 2022. године, те чине 0,87% укупног капитала/улога МКО са сједиштем у Републици Српској. Оснивачки улози МКФ су непромјењени у односу на стање са крајем 2022. године и укупно износе 741 хиљаду KM (0,4% укупног основног капитала/улога МКО).

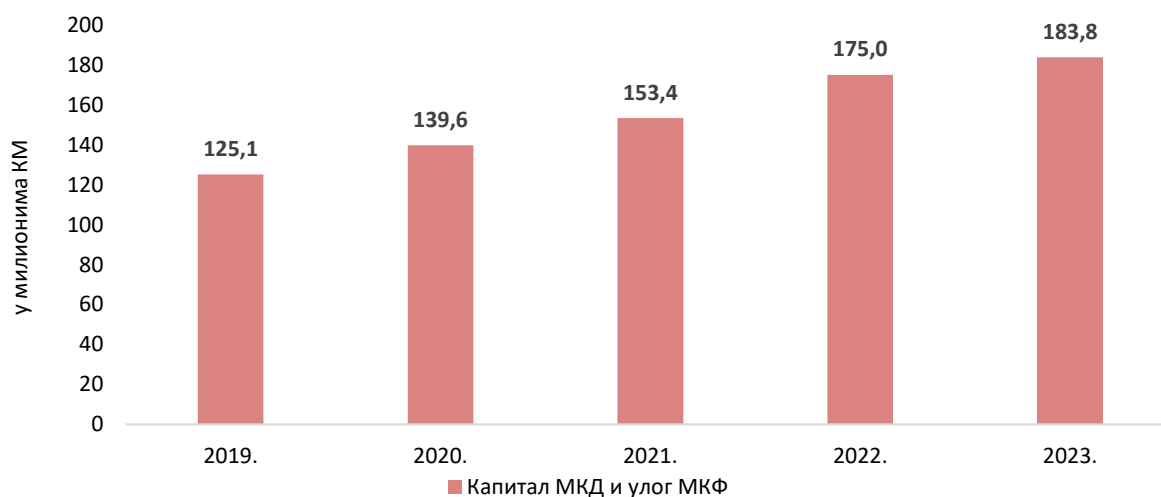
Поред основног капитала/улога, значајно учешће у структури капитала МКО чини нераспоређена добит МКД (117,1 милион KM или 64% укупног капитала/улога) са растом по стопи од 7% или у износу од 4,5 милиона KM, а која се са стањем на дан 31.12.2023. године састоји од нераспоређене ревидиране нето добити из претходних година у укупном износу од 75,8 милиона KM (код седам МКД нето добит из претходних година је износила 79,9 милиона KM, а код два МКД губитак је износио 4,1 милион KM) и извјештајно исказане нето добити МКД са 31.12.2023. године у укупном износу од 41,2 милиона KM (дванаест МКД је исказало нето добит у износу од 41,7 милиона KM, а једно МКД је исказало губитак у износу од 0,5 милиона KM).

На нивоу МКФ са 31.12.2023. године евидентан је нето вишак прихода над расходима у укупном износу од 812 хиљада KM, који представља ревидирани нето вишак прихода над расходима претходних година у укупном износу од 840 хиљада KM и нето мањак прихода над расходима исказан са 31.12.2023. године у укупном износу од 28 хиљада KM.

Законске резерве (4,7 милиона KM или 3% укупног капитала/улога МКО) су веће за 3% у поређењу истих са крајем 2022. године (повећање код шест МКД). Значајно учешће у укупном износу законских резерви (86%) биљежи највеће МКД.

Улагања МКО у пословни простор и осталу фиксну активу и дугорочне инвестиције укупно износе 29,1 милион KM, а чине у просјеку 15,9% укупног капитала/улога МКО са сједиштем у Републици Српској (прописано ограничење максимално до 50% капитала/улога МКО са стањем на дан 31.12.2023. године испуњавају све МКО).

Графикон 37: Укупан капитал и улог МКО Републике Српске (2019. - 2023.)

2.3. Квалитет кредитног портфолија

Основна дјелатност МКО је пласирање микрокредита, углавном становништву и самосталним предузетницима, као циљаној групи корисника микрокредита (97,5% кредитног портфолија МКО). Укупни бруто кредити МКО са сједиштем у Републици Српској са стањем на дан 31.12.2023. године износе 544,6 милиона КМ или 87% укупне aktive МКО са растом по стопи од 21% или у износу од 94 милиона КМ у односу на стање са крајем претходне године.

Резерве МКО за потенцијалне кредитне губитке по регулаторном захтјеву чине 1% бруто кредита, односно износе 5,1 милион КМ и упоређујући стање истих са крајем 2022. године евидентно је да су исте веће за 19% или за 0,8 милиона КМ (раст кредита са кашњењем у отплати од 1 до 180 дана за 25% или за 3 милиона КМ).

Нето кредити, које чине укупни бруто кредити МКО умањени за износ обрачунатих резерви за потенцијалне губитке по кредитима сходно регулаторном захтјеву, приказани су у сљедећој табели:

Табела 45: Нето кредити МКО Републике Српске							000 КМ
ОПИС	2022.			2023.			Индекс 2023./2022.
	МКД	МКФ	Укупно	МКД	МКФ	Укупно	
1. Кредити (бруто)	446.285	4.271	450.557	542.896	1.666	544.562	121
2. Резерве за потенцијалне кредитне губитке	4.259	35	4.294	5.022	77	5.099	119
Нето кредити (1.-2.)	442.027	4.236	446.263	537.874	1.589	539.463	121

Секторска и рочна структура кредита МКО са сједиштем у Републици Српској дата је у сљедећем прегледу:

Табела 46: Секторска и рочна структура кредита МКО Републике Српске									000 КМ
Микрокредити	2022.				2023.				Индекс
	Кратк. кредити	Дуг. кредити	Досп. потр.	Укупно	Кратк. кредити	Дуг. кредити	Досп. потр.	Укупно	
1. Правна лица									
Услугне дјелатности	695	3.131	4	3.830	1.253	4.581	24	5.858	153
Трговина	558	1.831	12	2.401	800	1.967	19	2.786	116
Пољопривреда	0	605	0	605	172	653	3	828	137
Производња	497	1.902	16	2.415	771	2.850	55	3.676	152
Остало	297	490	282	1.069	107	417	0	524	49
Укупно	2.047	7.959	314	10.320	3.103	10.468	101	13.672	132
2. Физичка лица									
Услугне дјелатности	1.616	55.697	78	57.391	2.207	77.484	110	79.801	139
Трговина	719	10.282	23	11.024	922	17.245	19	18.186	165
Пољопривреда	5.277	90.835	71	96.183	6.755	107.648	72	114.475	119
Производња	346	5.919	5	6.270	727	9.180	13	9.920	158
Стамбене потребе	413	19.068	35	19.516	184	18.671	26	18.881	97
Остало	22.935	225.370	1.548	249.853	29.239	258.603	1.785	289.627	116
Укупно	31.306	407.171	1.760	440.237	40.034	488.831	2.025	530.890	121
Укупно (1.+2.)	33.353	415.130	2.074	450.557	43.137	499.299	2.126	544.562	121

Према рочној структури кредита доминантно је учешће дугорочних кредита који чине 91,7% укупних кредита и износе 499,3 милиона КМ, те су већи за 20% или за 84,2 милиона КМ у односу на стање са крајем 2022. године. Краткорочни кредити (са доспјелим потраживањима) чине 8,3% укупних кредита и износе 45,3 милиона КМ и већи су за 9,8 милиона КМ или за 28% у односу на стање са 31.12.2022. године.

Доспјела потраживања МКО чине 0,39% укупних кредита и већа су за 2,5% или за 52 хиљаде КМ од стања истих са крајем 2022. године (са 31.12.2022. године иста су чинила 0,46% укупних кредита МКО) и углавном се односе на доспјела потраживања по кредитима пласираним физичким лицима

(95% укупних доспјелих потраживања). Доспјела потраживања три МКД са 31.12.2023. године чине 85% укупних доспјелих потраживања МКО са сједиштем у Републици Српској.

Према секторској структури, кредити пласирани правним лицима (2,5% укупних кредита) већи су за 32% или за 3,3 милиона КМ, док су кредити пласирани физичким лицима повећани за 21% или за 90,7 милиона КМ, а све у односу на стање са крајем 2022. године.

У укупним кредитима МКО Републике Српске према структури гранске концентрације кредита и даље су највише заступљени кредити за остале намјене (кредити за пензионере, финансирање опште потрошње физичких лица, готовински ненамјенски кредити, робни кредити и слично) са учешћем у укупним кредитима од 53%, а са растом по стопи од 16% или у износу 39,2 милиона КМ. Такође, евидентан је значајнији раст кредита за финансирање услужне дјелатности (16% укупних кредита) по стопи од 40% или у износу од 24,4 милиона КМ, затим за финансирање пољопривреде (21% укупних кредита) по стопи од 19% или у износу од 18,5 милиона КМ, те раст кредита за финансирање трговинске дјелатности (4% укупних кредита) по стопи од 56% или у износу од 7,6 милиона КМ. Надаље, евидентан је раст кредита и за финансирање производње (3% укупних кредита) по стопи од 56% или у износу од 4,9 милиона КМ, док је финансирање стамбених потреба становништва (3% укупних кредита) смањено за 3% или у износу од 0,6 милиона КМ, а све у односу на стање истих на дан 31.12.2022. године.

Кредити организационих дијелова МКО са сједиштем у Републици Српској који послују у ФБиХ (шест МКД и једна МКФ са 66 организационих дијелова) са стањем на дан 31.12.2023. године укупно износе 186,6 милиона КМ или 34,3% укупних кредита МКО са сједиштем у Републици Српској, са растом по стопи од 18% или у износу од 28,1 милион КМ (31.12.2022. године пласирали су укупно 158,5 милиона КМ или 35,2% укупних кредита МКО) и укључени су у билансе МКО са сједиштем у Републици Српској.

Кредити организационих дијелова МКО који послују у Републици Српској, а чије је сједиште у ФБиХ са стањем на дан 31.12.2023. године укупно износе 222,7 милиона КМ или 29% укупних кредита пласираних клијентима свих МКО које послују у Републици Српској (767,3 милиона КМ), те су већи за 11% или за 22,1 милион КМ од стања истих на дан 31.12.2022. године.

Табела 47: Секторска и рочна структура укупних кредита организационих дијелова МКО са сједиштем у ФБиХ, а које послују у Републици Српској

000 КМ

Микрокредити	2022.				2023.				Индекс 2023./2022.
	Кратк. кредити	Дуг. кредити	Досп. потр.	Укупно	Кратк. кредити	Дуг. кредити	Досп. потр.	Укупно	
1. Правним лицима									
услугне дјелатности	34	1.884	29	1.947	70	2.452	5	2.527	130
трговина	56	558	1	615	61	563	5	629	102
пољопривреду	-	65	-	65	0	142	0	142	218
производњу	-	601	3	604	43	422	1	466	77
остало	-	12	-	12	0	16	2	18	150
Укупно	90	3.120	33	3.243	174	3.595	13	3.782	117
2. Физичким лицима									
услугне дјелатности	401	12.472	67	12.940	63	7.867	39	7.969	62
трговина	82	1.599	2	1.683	35	1.374	2	1.411	84
пољопривреда	2.041	65.972	106	68.119	2.115	68.183	98	70.396	103
производња	54	1.708	2	1.764	24	793	2	819	46
стамбене потребе	1.179	54.925	71	56.175	1.303	71.261	91	72.655	129
остало	5.419	51.100	226	56.745	5.155	60.413	136	65.704	116
Укупно	9.176	187.776	474	197.426	8.695	209.891	368	218.954	111
Укупно (1.+2.)	9.266	190.896	507	200.669	8.869	213.486	381	222.736	111

Секторска структура кредита организационих дијелова МКО који послују у Републици Српској, а чије је сједиште у ФБиХ је слична секторској структури кредита МКО са сједиштем у Републици Српској, односно кредити пласирани физичким лицима чине 98,3% и већи су за 21,6 милиона КМ или за 11%, док кредити правних лица чине 1,7% укупних кредита ових организационих дијелова и већи су 0,5 милиона КМ, а све у односу на стање са крајем 2022. године.

Рочна структура кредита организационих јединица МКО са сједиштем у ФБиХ, такође је слична рочној структури МКО са сједиштем у Републици Српској, односно дугорочни кредити чине 95,8% укупних кредита (већи су за 22,6 милиона КМ или за 12%), док су краткорочни кредити, у која су укључена и доспјела потраживања (9,3 милиона КМ или 4,2% укупних кредита) су мањи за 5% или за 0,5 милиона КМ, а све у односу на стање са 31.12.2022. године.

Доспјела потраживања пословних јединица МКО са сједиштем у ФБиХ износе 381 хиљаду КМ или 0,17% укупних кредита, те су мања за 25% у односу на стање са крајем претходне године (507 хиљада КМ или 0,25% укупних кредита), а углавном се односе на кредите пласиране физичким лицима (96,6%).

Са становишта гранске концентрације, код кредитног портфолија ових организационих дијелова, евидентно је значајније финансирање пољопривреде (32% укупних кредита) са растом по стопи од 3% или у износу од 2,3 милиона КМ, затим финансирање стамбених потреба (33% укупних кредита) са растом по стопи од 29% или у износу од 16,5 милиона КМ, те финансирање физичких лица за остале намјене (29% укупних кредита) са растом по стопи од 16% или у износу од 9 милиона КМ, док кредити правним и физичким лицима за финансирање услужних дјелатности (5% укупних кредита) биљеже смањење за 30% или за 4,4 милиона КМ, као и кредити за финансирање трговине (1% укупних кредита), који су мањи за 11% или за 0,2 милиона КМ, а кредити за финансирање производње немају значајније учешће у укупним кредитима ових организационих дијелова, те биљеже смањење за 46% или за 1,1 милион КМ, а све у односу на стање са крајем 2022. године.

Укупан износ микрокредита пласираних физичким лицима за све МКО које послују у Републици Српској са 31.12.2023. године дат је у сљедећој табели:

Табела 48: Укупан износ микрокредита пласираних физичким лицима		000 КМ
О П И С		Износ
1. МКО Републике Српске		530.890
минус: пословне јединице МКО Републике Српске у ФБиХ		181.210
Укупно 1		349.680
2. Пословне јединице МКО ФБиХ у Републици Српској		218.954
Укупно (1.+2.)		568.634

МКО које послују у Републици Српској пласирале су кредите физичким лицима, који са стањем на дан 31.12.2023. године, укупно износе 568,6 милиона КМ (са 31.12.2022. године износили су 483,8 милиона КМ).

МКО су дужне да сва кредитна и друга потраживања распореде у одређене групе примјеном критеријума броја дана кашњења у отплати и да за сваку групу обрачунају регулаторне резерве за кредитне и друге губитке, односно дужне су да обрачунају и формирају исправке вриједности за кредитне и друге губитке на терет трошкова пословања.

Код МКО са сједиштем у Републици Српској износ потраживања разврстаних у прописане групе по данима кашњења у отплати и обрачунате регулаторне резерве по тим групама са стањем на дан 31.12.2023. године види се из сљедећег приказа:

Табела 49: Потраживања МКО и одговарајућа резервисања према данима кашњења у отплати									000 КМ
Дани кашњења	Стопе резерви	Износ кредита	Камата		Износ осталих ставки активе	Резервисања			Укупна резервисања
			стопа резервисања	Износ камате		По кредитима	По доспјелим каматама	По осталим ставкама активе	
1	2	3	4	5	6	7=(2x3)/100	8=(4x5)/100	9=(2x6)/100	10=(7+8+9)
0	0%	529.610	0%	75	453	0	0	0	0
1-15	2%	5.058	2%	73	23.124	102	1	463	566
16-30	15%	4.385	100%	72	21	659	72	10	741
31-60	50%	1.753	100%	80	43	878	80	34	992
61-90	80%	1.480	100%	97	39	1.184	97	36	1.317
91-180	100%	2.276	100%	284	261	2.276	284	261	2.821
Укупно		544.562		681	23.941	5.099	534	804	6.437

Кредити без кашњења износе 529,6 милиона КМ или 97,3% укупних кредита, те су већи за 21% или за 91 милион КМ у односу на стање са 31.12.2022. године (438,7 милиона КМ или 97,4% укупних кредита).

Значајнији износ са кашњењем у отплати кредитних потраживања евидентан је код кредита са кашњењем у отплати од 1 до 30 дана (9,4 милиона КМ или 1,7% укупних кредита), те је евидентно повећање ових кредита за 2 милиона КМ или за 27% (са 31.12.2022. године исти су износили 7,4

милиона КМ или 1,6% укупних кредита), као и повећање припадајућих резервисања за 16% у односу на обрачун резерви претходне године.

Од укупне вриједности кредитног портфолија МКО са сједиштем у Републици Српској са стањем на дан 31.12.2023. године (544,6 милиона КМ), кредити са кашњењем у отплати од 1 до 180 дана укупно износе 14,9 милиона КМ или 2,7% укупних кредита, те су већи за 25% или за 3 милиона КМ у односу на стање на дан 31.12.2022. године (исти су износили 11,9 милиона КМ или 2,6% укупних кредита).

За кредитни портфолио са кашњењем у отплати са 31.12.2023. године обрачунате су регулаторне резерве за покриће кредитних губитака у укупном износу од 5,1 милион КМ или 0,9% укупних кредита или 34% вриједности укупних кредита са кашњењем у отплати од 1 до 180 дана, те су веће за 19% или за 0,8 милиона КМ у односу на резерве извјештајно исказане са стањем на дан 31.12.2022. године (4,3 милиона КМ или 0,95% укупних кредита или 36% укупних кредита у кашњењу са отплатом).

Регулаторне резерве за потенцијалне губитке по основу потраживања за доспјеле камате са 31.12.2023. године обрачунате су у износу од 0,5 милиона КМ или 8% укупних резерви, док регулаторне резерве за потенцијалне губитке по осталим ставкама активе износе 0,8 милиона КМ или 12% укупних резерви.

Извјештајно исказане резерве по свим основама износе 6,4 милиона КМ са растом по стопи од 12% или у износу од 0,7 милиона КМ (са 31.12.2022. године су износиле 5,7 милиона КМ).

Код МКО са сједиштем у ФБиХ које послују у Републици Српској, од укупних кредита (222,7 милиона КМ), кредити без кашњења са стањем на дан 31.12.2023. године износе 219,5 милиона КМ или 98,5% укупних кредита и већи су за 23,5 милиона КМ или за 12% од стања истих са крајем 2022. године. Кредити код којих је евидентно кашњење у отплати од 1 дана до 180 дана укупно износе 3,2 милиона КМ или 1,4% укупних кредита, те су мањи за 30% или за 1,4 милиона КМ у односу на стање истих са 31.12.2022. године.

Укупан износ регулаторних резерви за кредитне губитке организационих дијелова МКО са сједиштем у ФБиХ који послују у Републици Српској, по свим основама (кредитима и доспјелим каматама) извјештајно је исказан у износу од 1,6 милиона КМ или 0,7% укупних кредита или 49,6% кредита са кашњењем у отплати од 1 до 180 дана, те је мањи за 27% или за 0,6 милиона КМ у односу на износ регулаторних резерви извјештајно исказаних са крајем 2022. године (2,2 милиона КМ или 1% укупних кредита или 47,7% укупних кредита са кашњењем у отплати).

* * *

Према извјештају МКО са сједиштем у Републици Српској у периоду 01.01 - 31.12.2023. године 349 јемца/судужника је отплатио 455 хиљада КМ⁴⁶ за 338 корисника кредита физичких лица или 0,23% од укупно 149.411 партија кредита физичких лица. Код највећег МКД 188 јемаца/судужника су отплатили 209 хиљада КМ за 182 корисника кредита физичких лица, што чини 0,22% од укупног броја партија кредита истог МКД.

Према извјештају МКО Републике Српске у периоду од 01.01 - 31.12.2022. године 292 јемаца/судужника је отплатило укупно 317 хиљада КМ⁴⁷ за 276 корисника кредита физичких лица или 0,20% од укупно 137.482 партије кредита.

Према извјештајима МКО са сједиштем у Републици Српској, сходно Одлуци о ближим условима и начину поступања МКО по приговору клијената („Службени гласник Републике Српске“ број 58/10), у овом извјештајном периоду клијенти шест МКД су поднијели укупно 23 приговора (17 приговора по осталим основама, 2 приговора по основу накнада по кредитним пословима и 4 приговора јемаца/судужника), од чега је 15 приговора позитивно ријешено, 6 приговора су негативно ријешена, а 2 приговора су у процесу обраде.

⁴⁶ У износ отплате на терет јемаца/судужника су укључене све отплате јемаца умјесто дужника у извјештајном периоду, било да се ради о отплати једне или неколико рата или преузимању континуиране отплате кредита.

⁴⁷ У износ отплате на терет јемаца/судужника су укључене све отплате јемаца умјесто дужника у извјештајном периоду, било да се ради о отплати једне или неколико рата или преузимању континуиране отплате кредита.

2.4. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе

Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе рачунају се на нове пласиране кредите у току календарског мјесеца, а односе се на овај извјештајни период.

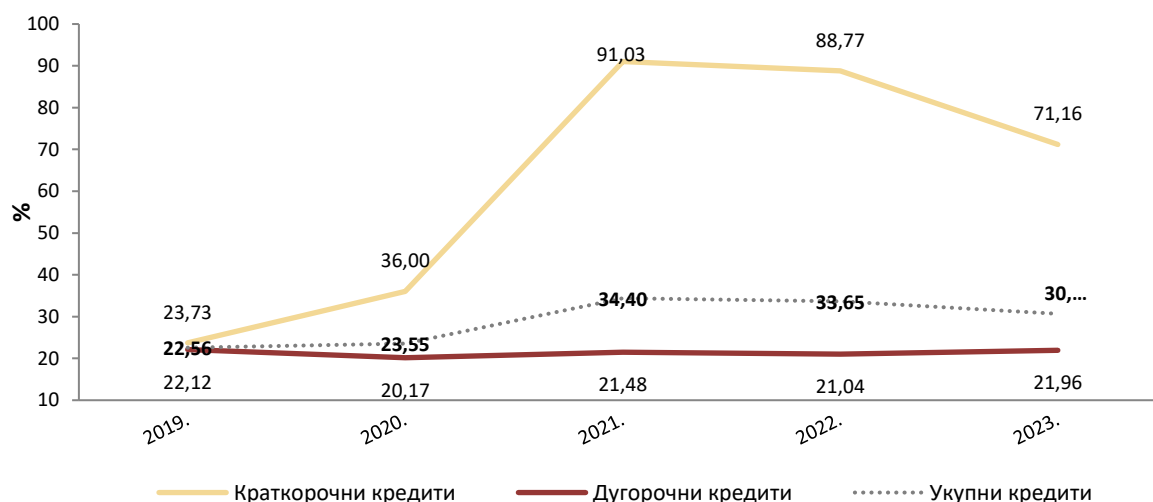
Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе за кредите пласирне у 2022. и 2023. години од стране МКО са сједиштем у Републици Српској и организационих дијелова МКО са сједиштем у ФБиХ, који послују у Републици Српској дате су у сљедећој табели:

Табела 50: Просјечне пондерисане каматне стопе МКО %								
О П И С	2022.				2023.			
	МКО са сједиштем у Републици Српској		Организациони дијелови МКО ФБиХ у Републици Српској		МКО са сједиштем у Републици Српској		Организациони дијелови МКО ФБиХ у Републици Српској	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
1. Краткорочни кредити								
услугне дјелатности	16,22	27,83	20,66	28,79	15,64	26,56	15,00	20,42
трговина	15,87	24,07	18,65	24,98	15,06	24,49	14,00	18,65
пољопривреда	15,92	19,03	21,14	26,11	16,50	19,92	20,90	26,67
производња	16,55	29,44	19,70	27,91	18,76	25,12	16,02	22,87
стамбене потребе	19,21	27,48	19,18	22,99	19,40	27,28	19,84	25,92
остало	27,55	114,76	19,67	29,25	36,07	92,03	21,57	28,26
Просјечне пондерисане каматне стопе на краткорочне кредите	24,33	88,77	19,95	27,75	30,12	71,16	21,00	27,35
2. Дугорочни кредити								
услугне дјелатности	16,19	18,76	18,60	22,25	16,78	19,53	11,57	13,38
трговина	15,55	17,77	15,63	18,55	16,18	18,63	11,95	13,82
пољопривреда	15,30	17,48	17,91	20,15	16,17	18,51	18,18	20,65
производња	15,65	17,91	18,07	21,53	16,71	19,38	13,67	15,98
стамбене потребе	17,99	21,98	18,12	20,47	18,59	22,22	18,56	21,51
остало	18,22	22,74	19,75	25,51	19,14	24,05	20,39	24,02
Просјечне пондерисане каматне стопе на дугорочне кредите	17,32	21,04	18,57	22,03	18,05	21,96	18,78	21,76
Просјечне пондерисане каматне стопе на укупне кредите	18,62	33,65	18,72	22,66	20,18	30,66	18,99	22,30

НКС = номиналне каматне стопе

ЕКС = ефективне каматне стопе

Графикон 38: Кретање просјечне пондерисане ЕКС МКО са сједиштем у Републици Српској (2019. - 2023.)

Просјечна пондерисана ЕКС на укупне кредите МКО са сједиштем у Републици Српској у овом извјештајном периоду (30,66%) мања је за 2,99 процентних поена у односу на просјечну пондерисану ЕКС за 2022. годину (33,65%). У периоду јануар – децембар 2023. године евидентно је смањење просјечне пондерисане ЕКС на укупне краткорочне кредите и то за 17,61 процентни поен у односу на пондерисани просјек 2022. године, као резултат смањења просјечне пондерисане

ефективне каматне стопе на кредите који су пласирани за финансирање одређених дјелатности (услуге, производња, стамбене потребе и остале намјене) и истовременог повећања исте на краткорочне кредите за финансирање пољопривреде и трговине. Просјечна пондерисана ЕКС на дугорочне кредите је већа за 0,92 процентна поена у односу на пондерисани просјек исте за 2022. годину.

Просјечна пондерисана ЕКС на укупне кредите код МКО из Републике Српске, у периоду јануар – децембар 2023. године, код једанаест МКО је била испод просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредите МКО са сједиштем у Републици Српској. Четири МКО, у овом извјештајном периоду, су исказале просјечну пондерисану ЕКС изнад просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредите МКО из Републике Српске.

Организациони дијелови МКО са сједиштем у ФБиХ који послују у Републици Српској, у периоду јануар - децембар 2023. године су смањили просјечну пондерисану ЕКС на укупне кредите (22,30%) за 0,36 процентних поена у односу на пондерисани просјек за 2022. годину. У овом извјештајном периоду, код три МКО просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне кредите била је испод просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредите организационих дијелова МКО са сједиштем у ФБиХ који послују у Републици Српској, док је код шест МКО просјечна пондерисана ЕКС исказана изнад просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредите свих МКО са сједиштем у ФБиХ који послују у Републици Српској.

2.5. Биланс успјеха

Микрокредитне организације са сједиштем у Републици Српској са 31.12.2023. године исказале су позитиван финансијски резултат у укупном износу од 41,2 милиона КМ са растом по стопи од 71% или у износу од 17,1 милион КМ у односу на исти период 2022. године, као резултат раста прихода од камата и сличних прихода за 32 милиона КМ или за 38%, а који се значајним дијелом односио на једнократни приход по основу продаје акција емитента у власништву највећег МКД у износу од 15,4 милиона КМ (уколико би умањили финансијски резултат највећег МКД за једнократни приход, укупан финансијски резултат МКО са сједиштем у Републици Српској би био исказан у износу који је за 7% већи од истог исказаног са 31.12.2022. године).

Структура биланса успјеха МКО Републике Српске је приказана у сљедећој табели:

Табела 51: Биланс успјеха МКО са сједиштем у Републици Српској									000 КМ
О П И С	2022.				2023.				Индекс 2023./2022.
	МКД	МКФ	Укупно	%	МКД	МКФ	Укупно	%	
ПРИХОДИ									
Приходи од камата и слични приходи	82.286	1.067	83.353	99	114.399	986	115.385	97	138
Оперативни приходи	945	16	961	1	2.690	14	2.704	2	281
Ванредни приходи	310	20	330	-	525	10	535	1	162
1. УКУПНИ ПРИХОДИ	83.541	1.103	84.644	100	117.614	1.010	118.624	100	140
РАСХОДИ									
Расходи по каматама и слични расходи	13.151	165	13.316	24	17.849	186	18.035	25	135
Оперативни расходи	39.182	747	39.929	69	48.406	777	49.183	68	123
Трошак резерви за кредитне и друге губитке	4.224	-43	4.181	7	4.904	54	4.958	7	119
Ванредни расходи	110	5	115	-	290	15	305	-	265
2. УКУПНИ РАСХОДИ	56.667	874	57.541	100	71.449	1.032	72.481	100	126
3. ДОБИТ МКД / ВИШАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА МКФ ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1.-2.)	26.874	229	27.103		46.165	- 22	46.143		170
4. ПОРЕЗ	3.005	27	3.032		4.959	6	4.965		164
5. НЕТО ДОБИТ МКД / МАЊАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА МКФ (3. - 4.)	23.869	202	24.071		41.206	- 28	41.178		171

Према структури прихода са 31.12.2023. године, приходи од камата на кредите (87,8 милиона КМ или 74% укупних прихода) су већи за 15,6 милиона КМ или за 22% у односу на приходе од камата са 31.12.2022. године (72,2 милиона КМ или 85% укупних прихода). Остали слични приходи са 31.12.2023. године износили су 27,5 милиона КМ или 23% укупних прихода (чине их накнаде за обраду кредитних захтјева у износу 12,1 милион КМ и једнократни приход по основу продаје акција емитента у власништву највећег МКД у износу од 15,4 милиона КМ), те су већи за 148% или за 16,4

милиона КМ у односу на исте приходе исказане са 31.12.2022. године (11,1 милион КМ или 13% укупних прихода).

Оперативни приходи МКО (углавном приход по основу укидања резерви за кредите и накнаде, провизије за извршене услуге посредовања у пословима осигурања и друге накнаде из кредитног посла) са 31.12.2023. године су већи за 1,7 милиона КМ или за 181% (поменути приходи извјештајно су исказани код три МКД и чине 82% укупних оперативних прихода МКО).

Према структури расхода са 31.12.2023. године, расходи од камата износили су 15,9 милиона КМ или 22% укупних расхода са растом по стопи од 35% или у износу од 4,1 милион КМ у односу на исте са 31.12.2022. године (11,8 милиона КМ или 20% укупних расхода). Остали слични расходи (углавном по основу банкарских накнада и провизија) са 31.12.2023. године износили су 2,1 милион КМ или 3% укупних расхода и већи су за 38% или за 0,6 милиона КМ у односу на исти период претходне године.

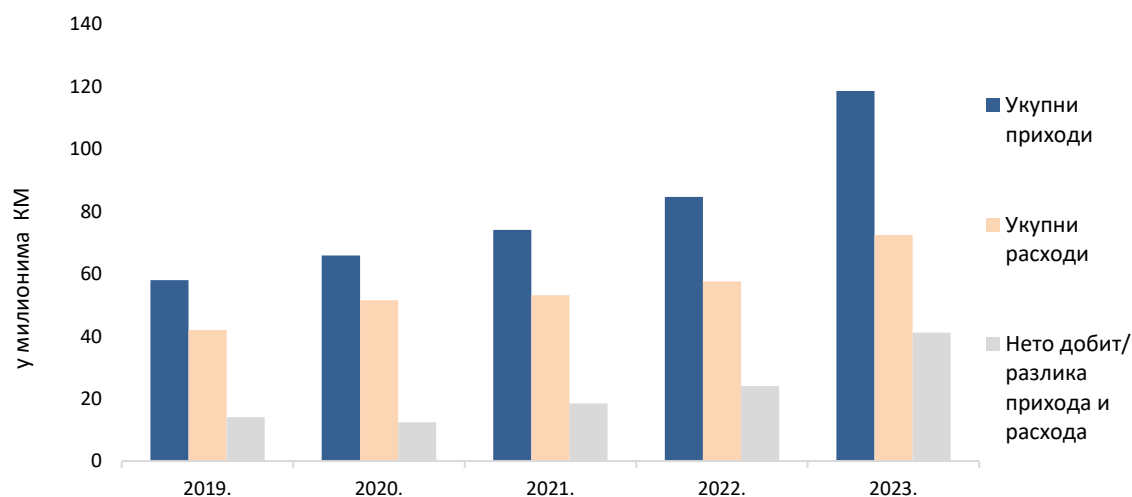
Оперативни расходи са 31.12.2023. године (49,2 милиона КМ или 68% укупних расхода) биљеже раст по стопи од 23% или у износу 9,2 милиона КМ, а према структури оперативних расхода на раст истих значајнији утицај имало је повећање расхода по основу плата и доприноса (28,8 милиона КМ или 40% укупних расхода или 59% укупних оперативних расхода) за 22% или за 5,2 милиона КМ (повећан број запослених за 122 радника или за 18,5% у односу на исти период 2022. године).

Остали оперативни трошкови (13,5 милиона КМ или 19% укупних расхода или 27% укупних оперативних расхода) су већи за 27% или за 2,9 милиона КМ у односу на исте са 31.12.2022. године (трошак маркетинга, софтвера и одржавање информационих система, директни отпис потраживања, трошак закупа, амортизација, судски трошкови по основу рјешавања спорова, трошак поштанских услуга, трошак накнада регулаторних институција и сл).

Расходи пословног простора, остале фиксне активе и режија (6,8 милиона КМ или 9% укупних расхода или 14% укупних оперативних расхода) су већи за 21% или за 1,2 милиона КМ (повећан број организационих дијелова за 22%).

Трошак резервисања за покриће кредитних губитака са 31.12.2023. године је износио 5 милиона КМ или 7% укупних расхода (три МКД учествују са 92% у укупном трошку резервисања на нивоу МКО), те је већи за 0,8 милиона КМ или за 19% у односу на трошак резервисања са 31.12.2022. године (раст кредита са кашњењем у отплати).

Графикон 39: Позиције биланса успјеха МКО са сједиштем у Републици Српској (2019. - 2023.)

На нивоу МКО Републике Српске са 31.12.2023. године исказан је позитиван финансијски резултат у укупном износу од 41,2 милиона КМ, као резултат исказане нето добити код дванаест МКД у укупном износу од 41,7 милиона КМ и исказаног губитка код једног МКД у износу од 0,5 милиона КМ. Нето мањак прихода над расходима МКФ укупно износи 28 хиљада КМ и нема значајан утицај на финансијски резултат МКО са сједиштем у Републици Српској.

2.6. Препоруке за микрокредитни сектор Републике Српске

У циљу унапређења квалитета пословања и одржавања стабилности микрокредитног сектора, потребно је да микрокредитни сектор и у наредном периоду, своје активности усмјери на:

- капитално јачање као основу за одрживост и унапређење пословања;
- контролу нивоа доспјелих потраживања, а посебно кредита са кашњењем у отплати, те додатне активности за ефикаснију наплату и унапређење система раног препознавања погоршања квалитета кредитног портфолија;
- развој политика и процедура за адекватно управљање ризицима, те унапређење властитих система управљања ризицима, прије свега кредитним ризиком;
- побољшање управљања активом и адекватно издвајање резерви према регулаторном захтјеву, односно исправки вриједности сходно МРС/МСФИ;
- ажурирање планова пословања;
- успостављање адекватних политика и система планирања извора финансирања;
- успостављање ефикаснијих система унутрашњих контрола и ревизије;
- даље унапређење политика и процедура за спречавање прања новца и финансирања тероризма;
- свеобухватније информисање и адекватну едукацију с циљем боље заштите корисника микрокредита;
- кадровско јачање и стручно оспособљавање радника с циљем квалитетнијег и свеобухватнијег задовољавања потреба клијената микрокредитних организација;
- јачање информационих система и подршке у пословању и извјештавању, уз обезбјеђење сигурности информационих система и развоја нових процедура за електронско пословање и рад са клијентима на даљину;
- континуирану анализу производа који се пружају корисницима микрокредита и њихово прилагођавање тржишним условима и економској одрживости корисника.

Полазећи од основног задатка Агенције на одржавању и јачању стабилности микрокредитног сектора, задаци Агенције и у наредном периоду ће бити усмјерени на следеће:

- континуирани непосредни и посредни надзор;
- појачан надзор кредитног ризика, прије свега у смислу адекватности резерви за потенцијалне кредитне губитке, односно адекватности управљања кредитним ризицима;
- активна улога у изради новог законског и подзаконског оквира за пословање и надзор микрокредитног сектора;
- правовремено и адекватно поступање МКО у складу са мјерама Агенције;
- активна улога у надзору и на заштити права корисника микрокредита и у том смислу побољшање транспарентности пословања МКО;
- праћење активности на спречавању прања новца и финансирања тероризма, те у том смислу унапређивање сарадње са другим надлежним институцијама;
- стручно усавршавање властитих кадрова и јачање капацитета за вршење ефикаснијег надзора над микрокредитним организацијама;
- активно учешће у раду Комитета за координацију финансијског сектора Републике Српске;
- даље унапређење сарадње са Агенцијом за банкарство ФБиХ са циљем ефикаснијег надзора МКО, те наставак и унапређење сарадње са спољним ревизорима;
- континуирано унапређење информационих система.

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2023 – 31.12.2023. године

IV Сектор давалаца лизинга

У периоду јануар - децембар 2023. године није било регистрованих ДЛ са сједиштем у Републици Српској.

Са 31.12.2023. године дати су подаци о пословању ДЛ са сједиштем у ФБиХ који имају дозволу Агенције за рад у Републици Српској и то за четири пословне јединице ДЛ, које су у саставу четири друштва за послове лизинга са сједиштем у ФБиХ (једном ДЛ дозвола за рад издата је почетком 2023. године, а почело је са радом у четвртном кварталу 2023. године). Такође, подаци о финансијском лизингу укључују и податке организационог дијела једне банке са сједиштем у ФБиХ, који обавља послове финансијског лизинга (ДЛБ) у Републици Српској. Подаци о пословању ових организационих дијелова укључени су у билансе стања поменутих матичних друштава за послове лизинга (ДЛ) и банке (ДЛБ).

Извјештајну основу за праћење и надзор рада пословних јединица ДЛ са сједиштем у ФБиХ (четири пословне јединице ДЛ) и организационог дијела банке који обавља послове финансијског лизинга (ДЛБ) чине један мјесечни извјештај и пет кварталних извјештаја.

У пословним јединицама ДЛ које послују у Републици Српској, а чије је сједиште у ФБиХ, запослено је 10 радника (са 31.12.2022. године запошљавали су седам радника). Од укупног броја запослених, са високом стручном спремом запослено је седам радника, два радника са средњом стручном спремом и један радник са вишом школском спремом.

Структура потраживања по основу финансијског и оперативног лизинга пословних јединица ДЛ и по основу финансијског лизинга ДЛБ који послују у Републици Српској се види из сљедећег приказа:

Табела 52: Структура потраживања по основу лизинга 000 KM

О П И С	2022.					2023.					Индекс 2023./2022.
	Лизинг Републике Српске		Јединице ДЛ/ДЛБ ФБиХ		Укупно	Лизинг Републике Српске		Јединице ДЛ/ДЛБ ФБиХ		Укупно	
	Фин. лиз.	Опер. лиз.	Фин. лиз.	Опер. лиз.		Фин. лиз.	Опер. лиз.	Фин. лиз.	Опер. лиз.		
ПРЕМА ПРЕДМЕТУ ЛИЗИНГА											
Путничка возила	-	-	59.441	8.425	67.866	-	-	68.868	15.238	84.106	124
Возила за обављ. дјелат. (теренска и путничка)	-	-	46.140	7.528	53.668	-	-	56.184	6.470	62.654	117
Машине и опрема	-	-	25.764	23	25.787	-	-	23.386	35	23.421	91
Некретнине	-	-	12	-	12	-	-	1	-	1	8
Шинска возила, пловни и ваздухопловни објекти	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Апарати за домаћинство	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Остало	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Укупно	-	-	131.358	15.976	147.334	-	-	148.439	21.743	170.182	116
ПРЕМА ПРИМАОЦУ ЛИЗИНГА											-
Правна лица	-	-	120.700	13.612	134.312	-	-	137.423	12.006	149.429	111
Предузетници	-	-	5.589	63	5.652	-	-	6.032	68	6.100	108
Физичка лица	-	-	4.453	54	4.507	-	-	4.514	93	4.607	102
Остало	-	-	616	2.247	2.863	-	-	470	9.576	10.046	351
Укупно	-	-	131.358	15.976	147.334	-	-	148.439	21.743	170.182	116

Потраживања по основу финансијског и оперативног лизинга пословних јединица ДЛ и финансијског лизинга ДЛБ са 31.12.2023. године укупно износе 170,2 милиона КМ са растом по стопи од 16% или у износу од 22,8 милиона КМ у односу на стање са крајем 2022. године.

Потраживања по основу финансијског лизинга (ДЛ и ДЛБ) износе 148,4 милиона КМ или 87% укупног лизинга са растом по стопи од 13% или у износу од 17,1 милион КМ. Потраживања по основу оперативног лизинга ДЛ (21,7 милиона КМ или 13% укупног лизинга) повећана су за 36% или за 5,8 милиона КМ, а све у односу на стање са 31.12.2022. године.

Према предмету финансијског лизинга највећа потраживања се односе на финансирање путничких возила (40% укупног лизинга) са растом по стопи од 16% или у износу од 9,4 милиона КМ, затим слиједи финансирање возила за обављање дјелатности (33% укупног лизинга) које је веће за 10 милиона КМ или за 22%, те финансирање машина и опреме (14% укупног лизинга) са падом по стопи од 9% или у износу од 2,3 милиона КМ, а све у односу на стање са 31.12.2022. године.

Потраживања финансијског лизинга према примаоцу лизинга од правних лица (137,4 милиона КМ или 81% укупног лизинга) су значајно заступљена и биљеже раст по стопи од 14% или у износу од 16,7 милиона КМ, затим од предузетника (6 милиона КМ или 3% укупног лизинга) са растом по стопи од 8% или у износу од 0,4 милиона КМ, као и потраживања од физичких лица (4,5 милиона КМ или 3% укупног лизинга), која су већа за 1% или за свега 61 хиљаду КМ, а све у односу на стање са крајем 2022. године.

Према предмету оперативног лизинга (ДЛ) евидентан је раст потраживања по основу путничких возила (9% укупног лизинга) по стопи од 81% или у износу од 6,8 милиона КМ, док су потраживања по основу возила за обављање дјелатности (4% укупног лизинга) мања за 14% или за 1,1 милион КМ од стања истих са крајем 2022. године.

Оперативни лизинг према примаоцу лизинга значајније је присутан код правних лица (7% укупног лизинга) са падом по стопи од 12% или у износу од 1,6 милиона КМ и код осталих корисника (6% укупног лизинга) са растом по стопи од 326% или у износу од 7,3 милиона КМ. Оперативни лизинг код предузетника и физичких лица нема значајног учешћа у укупном лизингу.

Просјечне пондерисане номиналне каматне стопе и ефективне каматне стопе лизинг накнаде по основу финансијског лизинга за 2022. годину и за 2023. годину за организационе дијелове ДЛ и ДЛБ које послују у Републици Српској, а чије је сједиште у ФБиХ дате су у сљедећој табели:

Табела 53: Просјечне пондерисане каматне стопе лизинг накнаде				%
О П И С	2022.		2023.	
	НКС	ЕЛИН	НКС	ЕЛИН
1. Према предмету лизинга				
Путничка возила	3,89	7,60	6,13	9,90
Возила за обављање дјелатности	4,01	8,21	5,69	9,58
Машине и опрема	3,76	6,15	5,33	12,32
Некретнине	-	-	-	-
Шинска возила, пловни и ваздухпл.објекти	-	-	-	-
Апарати за домаћинство	-	-	-	-
Остало	-	-	-	-
2. Према примаоцу лизинга				
Правна лица	3,86	7,21	5,83	9,91
Предузетници	4,17	7,28	6,01	9,28
Физичка лица	4,90	17,48	6,26	17,82
Остало	-	-	-	-
Укупно пондерисане каматне стопе	3,91	7,60	5,85	10,11

НКС = номинална каматна стопа; ЕЛИН = ефективна стопа лизинг накнаде

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа лизинг накнаде (ЕЛИН) пословних јединица ДЛ и ДЛБ у овом извјештајном периоду је већа за 2,51 процентни поен упоређујући је са истом исказаном у 2022. години.

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2023 – 31.12.2023. године

V Спречавање прања новца и финансирања терористичких активности

У складу са Законом о Агенцији за банкарство Републике Српске, Агенција надзире усклађеност пословања банака и микрокредитних организација са минималним стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности. Такође, Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности прописано је да надзор над провођењем истог у банкама и микрокредитним организацијама врши Агенција.

Током 2023. године Агенција је, путем посредног и непосредног надзора, вршила надзор усклађености пословања банака и микрокредитних организација са стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности. Надзор је обављен уз досљедну примјену приручника за надзор усклађености банака и микрокредитних организација са минималним стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности.

Надзором банака је утврђено да су банке усвојиле политике о прихватљивости клијента, дефинисале који клијенти су прихватљиви за банку, да примјењују приступ клијенту који се заснива на анализи ризика који клијент може имати за банку, те да су успоставиле регистре профила клијента за правна и физичка лица. Такође, банке су усвојиле и политике о идентификацији клијента, као основни елемент стандарда „Упознај свог клијента“ и исте их примјењују код успостављања пословних односа са клијентима, као и током трајања пословног односа. У свом пословању банке примјењују и политике о сталном праћењу рачуна и трансакција клијената банке, на основу којих су успоставиле лимите трансакција по одређеним врстама рачуна и трансакција, а уз примјену информационог система омогућена је и адекватна примјена успостављених лимита у праћењу рачуна и трансакција. Надзором је код три банке утврђено да исте нису у потпуности на адекватан начин примјењивале минималне стандарде спречавања прања новца и финансирања терористичких активности (у посконтролном поступку издата су рјешења са налозима за отклањање утврђених неусклађености, а накнадним посредним надзором утврђено је да су банке поступиле по налозима Агенције).

Надзором микрокредитних организација је утврђено да су исте усвојиле политику о прихватљивости клијента, којом су дефинисани клијенти прихватљиви за микрокредитне организације, да су успоставиле регистре профила клијента за физичка и правна лица, да у складу са политиком о идентификацији и праћењу активности клијента, код успостављања пословних односа, адекватно проводе идентификацију истих, те да редовно врше праћење клијената током трајања пословног односа. Такође, микрокредитне организације политиком о управљању ризиком од прања новца и финансирања терористичких активности дефинисале одговорности запослених у микрокредитним организацијама, те начин извјештавања према надлежним органима. Надзором је код три микрокредитне организације утврђено да исте нису у потпуности на адекватан начин примјењивале минималне стандарде спречавања прања новца и финансирања терористичких активности (у посконтролном поступку издата су рјешења са налозима за отклањање утврђених неусклађености, а накнадним посредним надзором утврђено је да су микрокредитне организације поступиле по налозима Агенције).

На основу извршеног надзора, те стања банака и микрокредитних организација у 2023. години, може се закључити да су исте у великој мјери усклађене са стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности. Управљање ризицима, који се у пословању могу појавити као посљедица прања новца и финансирања терористичких активности (оперативни ризик, ризик репутације, ризик концентрације, правни ризик) је на задовољавајућем нивоу.

На основу достављених извјештаја о готовинским трансакцијама од 30 хиљада КМ или више, повезаним готовинским трансакцијама од 30 хиљада КМ или више и сумњивим трансакцијама, банке су са 31.12.2023. године пријавиле Агенцији за истраге и заштиту БиХ - Финансијско обавјештајном одјељењу укупно 139.493 трансакције у вриједности од 12,54 милијарде КМ (у односу на 2022. годину повећан је број пријављених трансакција за 4,9%, а укупна вриједност пријављених трансакција је повећана за 7,5%).

Банке су са 31.12.2023. године пријавиле укупно 74 сумњиве трансакције на прање новца у укупном износу од 9,2 милиона КМ (15 сумњивих трансакција више и за 7,8 милиона КМ мања вриједност

пријављених сумњивих трансакција односу на 2022. годину) и 181 сумњивог клијента на прање новца (24 сумњива клијента више у односу на 2022. годину).

У овом периоду није било пријављених сумњивих трансакција, нити сумњивих клијената за финансирање терористичких активности.

Упоредни преглед броја и вриједности пријављених трансакција, пријављених сумњивих трансакција и клијената сумњивих на прање новца од стране банака са 31.12.2022. и 31.12.2023. године дат је у сљедећим табелама:

Табела 54: Пријављене трансакције					мил. КМ	
Врста трансакција	12/2022.		12/2023.			
	Број	Вриједност	Број	Вриједност		
1	2	3	4	5		
Трансакције пријављене прије извршења	4	8,8	3	1,7		
Трансакције пријављене у року од 3 дана	132.604	11.614,1	139.301	12.525,3		
Трансакције пријављене после рока од 3 дана	332	42,5	189	8,5		
УКУПНО	132.940	11.665,4	139.493	12.535,5		

Табела 55: Пријављене сумњиве трансакције					мил. КМ	
Врста трансакција	12/2022.		12/2023.			
	Број	Вриједност	Број	Вриједност		
1	2	3	4	5		
Трансакције пријављене прије извршења	4	8,8	3	1,7		
Трансакције пријављене у року од 3 дана	45	6,9	70	7,4		
Трансакције пријављене после рока од 3 дана	10	1,3	1	0,1		
УКУПНО	59	17,0	74	9,2		

Табела 56: Пријављени сумњиви клијенти						
Врста трансакција	12/2022.			12/2023.		
	Број пријављених сумњивих клијената	за које је ФОО тражио додатне податке	за које ФОО није тражио додатне податке	Број пријављених сумњивих клијената	за које је ФОО тражио додатне податке	за које ФОО није тражио додатне податке
1	2=3+4	3	4	5=6+7	6	7
Клијенти сумњиви на прање новца	157	0	157	181	1	180
Клијенти сумњиви на финансирање терористичких активности	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	157	0	157	181	1	180

У 2023. години микрокредитне организације нису имале пријављених готовинских трансакција од 30 хиљада КМ или више и повезаних готовинских трансакцијама од 30 хиљада КМ или више, нити су имале пријављених сумњивих трансакција или сумњивих клијената на прање новца или за финансирање терористичких активности.

Извјештавање Агенције о трансакцијама за које је прописано извјештавање било је на задовољавајућем нивоу, а банке и микрокредитне организације су извјештавање обављале сходно законској регулативи.

П Р И Л О З И

БАНКАРСКИ СЕКТОР

- Основни подаци о банкама
- Секторска структура укупних кредита

СЕКТОР МКО

- Основни подаци о МКО

Прилог 1: Основни подаци о банкама								мил. КМ
БАНКА	СЈЕДИШТЕ	АДРЕСА	ПРЕДСЈЕДНИК УПРАВЕ	2023.				
				Нето актива	Укупни капитал	Укупни кредити	Депозити	Број запослених
„Нова банка“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Краља Алфонса 13 бр 37А	Синиша Аџић	2.871,1	309,5	1.733,9	2.207,9	679
„NLB Banka“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Милана Тепића 4	Горан Бабић	2.046,5	213,2	1.122,3	1.645,0	512
„UniCredit Bank” а.д. Бања Лука	Бања Лука	Марије Бурсаћ 7	Гордан Пехар	1.275,9	247,3	724,1	938,2	386
„Atos Bank” а.д. Бања Лука	Бања Лука	Јеврејска 71	Игор Јовичић	1.213,7	176,2	772,8	920,8	388
„Addiko Bank” а.д. Бања Лука	Бања Лука	Алеја Светог Саве 13	Срђан Кондић	1.012,7	174,7	681,8	805,2	365
„МФ Банка“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Алеја светог Саве 61	Бојан Лубурић	788,5	98,8	601,8	574,4	334
„Банка Поштанска штедионица“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Јеврејска 69	Бошко Мекињић	493,1	56,1	244,2	382,1	153
„Наша банка“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Ивана Фрање Јукића 1	Дејан Вуклишевић	329,1	30,2	175,7	266,5	204
			УКУПНО	10.030,6	1.306,1	6.056,5	7.740,1	3.021

Прилог 2: Секторска структура укупних кредита					2023.				мил. КМ и %	
Опис	Ниво кредитног ризика			Укупни кредити	ECL			Укупно ECL	Стопа NPL	Стопа покр. NPL
	1	2	3		1	2	3			
Укупни кредити правна лица	2.481,7	439,3	117,6	3.038,6	32,8	46,0	80,1	158,8	3,9	68,1
A - Пољопривреда, шумарство и риболов	62,6	10,7	3,3	76,6	0,9	0,7	3,2	4,7	4,2	97,8
B - Вађење руда и камена	30,1	6,9	0,0	36,9	0,3	0,7	0,0	0,9	0,0	-
C - Прерађивачка индустрија	362,9	75,8	40,5	479,3	4,8	8,1	24,6	37,5	8,5	60,7
D - Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	199,9	4,5	0,0	204,5	2,9	0,9	0,0	3,8	0,0	88,1
E - Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	21,2	4,3	0,1	25,6	0,2	0,3	0,1	0,6	0,2	88,9
F - Грађевинарство	233,4	119,9	11,0	364,3	3,2	12,5	5,7	21,4	3,0	51,6
G - Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	487,2	98,7	38,7	624,6	6,3	9,2	32,7	48,2	6,2	84,5
H - Саобраћај и складиштење	114,1	27,9	9,3	151,3	1,7	3,6	6,2	11,5	6,1	67,1
I - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	93,4	19,4	0,6	113,3	1,2	2,3	0,5	3,9	0,5	90,6
J - Информације и комуникације	47,4	23,1	0,0	70,5	0,8	2,4	0,0	3,2	0,0	100,0
K - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	114,0	5,5	0,0	119,5	1,3	0,9	0,0	2,2	0,0	-
L - Пословање некретнинама	24,6	10,5	7,2	42,3	0,4	1,0	2,5	3,9	17,1	34,7
M - Стручне, научне и техничке дјелатности	87,5	10,3	1,1	98,9	1,0	1,0	1,0	3,1	1,1	94,5
N - Административне и помоћне услужне дјелатности	14,0	3,0	1,3	18,3	0,2	0,2	1,1	1,5	7,0	85,6
O - Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	433,2	11,8	0,4	445,4	5,7	1,8	0,4	7,9	0,1	100,0
P - Образовање	2,8	0,1	1,5	4,4	0,0	0,0	0,9	0,9	34,8	56,4
Q - Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	92,4	1,6	1,2	95,2	0,7	0,2	0,8	1,6	1,3	61,3
R - Умјетност, забава и рекреација	56,6	3,6	1,2	61,4	1,1	0,2	0,2	1,5	1,9	20,6
S - Остале услужне дјелатности	4,5	1,6	0,3	6,3	0,1	0,1	0,2	0,4	4,1	80,2
T - Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
U - Дјелатности екстериторијалних организација и органа	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Укупни кредити становништва	2.661,3	253,7	102,9	3.017,9	35,6	33,7	86,8	156,1	3,4	84,3
Општа потрошња	1.697,0	180,8	77,8	1.955,7	25,7	25,0	69,2	119,8	4,0	88,9
Стамбена изградња	820,8	52,0	8,0	880,8	7,6	7,0	5,3	19,9	0,9	65,6
Обављање дјелатности	143,5	20,9	17,1	181,5	2,3	1,7	12,3	16,4	9,4	72,0
Укупни кредити	5.143,1	693,0	220,5	6.056,5	68,4	79,7	166,8	314,9	3,6	75,6

Прилог 3.: Основни подаци о МКО са сједиштем у Републици Српској

000 КМ

МИКРОКРЕДИТНА ОРГАНИЗАЦИЈА	СЈЕДИШТЕ	АДРЕСА	ДИРЕКТОР	2023.				
				Бруто актива	Бруто кредити	Укупни капитал МКД/ Улог МКФ	Нето добит/губитак МКД и Нето вишак/мањак прихода над расходима МКФ	Број запослених
МКД "Микрофин" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Васе Пелагића 22	Милена Ханеш	438.734	392.006	141.612	31.969	387
МКД "FinCredit" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Николе Пашића 1	Слађан Будиша	74.355	57.910	16.559	2.908	77
МКД "Про фин" д.о.о. Источно Сарајево	Источно Сарајево	Спасовданска бб	Гордана Ћорсовић	19.124	16.730	2.255	1.011	29
МКД "Credis " а.д. Бања Лука	Бања Лука	Књаза Милоша 3а	Драган Катана	16.698	14.482	3.835	503	33
"Прво пензионерско микрокредитно друштво" а.д. Бања Лука	Бања Лука	Краља Петра I Карађорђевића 66	Весна Тодоровић	15.091	13.899	2.040	1.490	12
"Брчко гас пензионерско микрокредитно друштво" а.д. Бања Лука	Бања Лука	Краља Петра I Карађорђевића 119	Бојана Теодоровић Кукрика	11.965	11.514	4.193	921	22
МКД "Taurus" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Јована Дучића 25	Милорад Деспотовић	9.701	8.040	1.194	299	13
МКД "Привредник" д.о.о. Бијељина	Бијељина	Стефана Дечанског 125	Давор Пејић	8.439	8.011	1.393	359	9
МКД "Flex Credit" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Мише Ступара 3	Nikolay Penchev Penchev	7.159	5.314	1.020	-481	112
МКД "Здраво" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Булевар војводе Степе Степановића 175 Б	Јелица Галић	6.120	5.560	2.726	92	14
МКД "Digital Finance International" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Светозара Марковића 5/11	Драган Данојевић	5.753	2.950	2.797	1.514	43
МКД "Auris" а.д. Бања Лука	Бања Лука	Вељка Млађеновића 7д	Раденко Вујић	5.170	4.539	1.879	564	12
МКД "Prodest" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Доситеја Обрадовића 1	Драган Остојић	2.917	1.941	657	57	5
МКФ "Prodest" Бања Лука	Бања Лука	Доситеја Обрадовића 1	Никола Лубурић	1.618	1.360	401	3	5
МКФ "Про фин" Источно Сарајево	Источно Сарајево	Спасовданска бб	Јелена Лучић	1.246	306	1.196	-31	9
				624.090	544.562	183.757	41.178	782

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Ул. Владике Платона 1/А
78000 Бања Лука

+387 51 224 079
+387 51 224 070
office@abrs.ba
www.abrs.ba